

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

**1 OCAK - 31 ARALIK 2019
HESAP DÖNEMİNE AİT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR
VE BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORU**

BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORU

Hacı Ömer Sabancı Holding Anonim Şirketi Genel Kurulu'na

A. Konsolide Finansal Tabloların Bağımsız Denetimi

1. Görüş

Hacı Ömer Sabancı Holding Anonim Şirketi'nin ("Şirket") ve bağlı ortaklıklarının (hep birlikte "Grup" olarak anılacaktır) 31 Aralık 2019 tarihli konsolide bilançosu ile aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait; konsolide kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu, konsolide özkaynaklar değişim tablosu ve konsolide nakit akış tablosu ile önemli muhasebe politikalarının özeti de dâhil olmak üzere konsolide finansal tablo dipnotlarından oluşan konsolide finansal tablolarını denetlemiş bulunuyoruz.

Görüşümüze göre, ilişikteki konsolide finansal tablolar Grup'un 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla konsolide finansal durumunu ve aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait konsolide finansal performansını ve konsolide nakit akışlarını Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na ("TFRS'lere") uygun olarak tüm önemli yönleriyle gerçeğe uygun bir biçimde sunmaktadır.

2. Görüşün Dayanağı

Yaptığımız bağımsız denetim, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu ("KGK") tarafından yayımlanan Türkiye Denetim Standartları'nın bir parçası olan Bağımsız Denetim Standartları'na ("BDS'lere") uygun olarak yürütülmüştür. Bu standartlar kapsamındaki sorumluluklarımız, raporumuzun "Bağımsız Denetçinin Konsolide Finansal Tabloların Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları" bölümünde ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. KGK tarafından yayımlanan Bağımsız Denetçiler için Etik Kurallar ("Etik Kurallar") ile konsolide finansal tabloların bağımsız denetimiyle ilgili mevzuatta yer alan etik hükümlere uygun olarak Grup'tan bağımsız olduğumuzu beyan ederiz. Etik Kurallar ve mevzuat kapsamındaki etiğe ilişkin diğer sorumluluklar da tarafımızca yerine getirilmiştir. Bağımsız denetim sırasında elde ettiğimiz bağımsız denetim kanıtlarının, görüşümüzün oluşturulması için yeterli ve uygun bir dayanak oluşturduğuna inanıyoruz.

3. Dikkat Çekilen Hususlar

Bağlı Ortaklıklar; Holding ve Bağlı Ortaklıkları'nın sahip oldukları hisselerle ait oy hakları ile Sabancı Ailesi Üyeleri ve sadece bu aile üyeleri tarafından kontrol edilen şirketlere ait hisselerin oy haklarının birlikte etkin bir şekilde kullanılması sonucu, mali ve işletme politikalarını Holding'in kontrol etme gücüne sahip olduğu şirketleri ifade eder. Sabancı Ailesi Üyeleri, Holding'e sahip oldukları şirketlerdeki oy haklarını vermek suretiyle kontrol etme yetkisi tanımaktadır. İlişikteki konsolide finansal tablolarda, Sabancı Ailesi Üyeleri'nin sahip olduğu hisselerle düşen paylar, kontrol gücü olmayan paylar olarak gösterilmiştir. Ancak bu husus görüşümüzü etkilememektedir.

4. Kilit Denetim Konuları

Kilit denetim konuları, mesleki muhakememize göre cari döneme ait konsolide finansal tabloların bağımsız denetiminde en çok önem arz eden konulardır. Kilit denetim konuları, bir bütün olarak konsolide finansal tabloların bağımsız denetimi çerçevesinde ve konsolide finansal tablolara ilişkin görüşümüzün oluşturulmasında ele alınmış olup, bu konular hakkında ayrı bir görüş bildirmiyoruz.

Kilit denetim konuları	Denetimde konunun nasıl ele alındığı
Krediler ve kiralama işlemlerinden alacaklara ilişkin TFRS 9 çerçevesinde belirlenen değer düşüklüğü (Dipnot 32)	
Grup'un 31 Aralık 2019 tarihli konsolide finansal tablolarında aktifinde önemli bir paya sahip olan toplam 230 milyar TL kredi ve kiralama işlemlerinden alacaklar ve bunlara ilişkin ayrılmış olan toplam 12,7 milyar TL tutarında değer düşüklüğü karşılığı bulunmaktadır. TFRS 9, uygulamada önemli derecede yargı ve yorum gerektiren karmaşık bir muhasebe standardıdır. Bu yargı ve yorumlar, itfa edilmiş maliyetle ölçülen kredilerdeki, beklenen kredi zararlarını ölçmek için uygulanan finansal modellerin geliştirilmesinde kilit öneme sahiptir. Buna ilave olarak, oluşturulan modellerin işletilmesinde birden fazla sistemden elde edilen geniş bir veriye ihtiyaç duyulmaktadır ki bu verilerin, tamlığı ve doğruluğu da beklenen kredi zararlarının belirlenmesinde kilit öneme sahiptir. Krediler ve kiralama işlemlerinden alacaklara ilişkin beklenen zarar karşılığı, bilanço tarihi itibarıyla yönetimin en iyi tahminlerini ve geçmiş kayıp tecrübesini içerecek şekilde benzer kredi portföyleri için kolektif olarak; önemli krediler için ise bireysel bazda değerlendirilerek ayrılmaktadır.	Gerçekleştirdiğimiz denetim çalışmaları dahilinde krediler ve kiralama işlemlerinden alacakların TFRS 9'a uygun olarak niteliklerine göre sınıflandırılmasına ve değer düşüklüğü hesaplamalarının, ilgili mevzuat çerçevesinde belirlenmesine ilişkin Grup'un oluşturduğu politika, prosedür ve yönetim ilkelerini değerlendirdik. Bu ilkeler doğrultusunda tesis edilen uygulama kontrollerinin tasarım ve işletim etkinliklerini test ettik. Önemli kredi portföyleri için Grup'un karşılıklarının belirlenmesinde geliştirdiği modellerde kullanılan yöntemlerin Grup'un oluşturduğu politika ve prosedürler çerçevesinde, TFRS 9 ilkelerine uygun olarak yapıldığını finansal risk uzmanlarımız ile birlikte değerlendirdik ve test ettik. Söz konusu modellerin içerdiği hesaplamalar finansal risk uzmanlarımız ile birlikte tarafımızca örneklem bazında tekrar yapılarak kontrol edildi. Modellerde kullanılan, segmentasyon, ömür boyu beklenen temerrüt olasılıkları ve temerrüt halinde kayıp oranı hesaplamaları ile makro-ekonomik beklentilerin yansıtılmasına yönelik yaklaşımlar bağımsız olarak tarafımızca ilgili uzmanlarımız ile birlikte değerlendirildi.

Kilit denetim konuları	Denetimde konunun nasıl ele alındığı
Denetimimiz esnasında bu alana odaklanmamızın nedeni; beklenen kredi zararları karşılıklarının, geçmiş kayıp tecrübesi, mevcut koşullar, ileriye yönelik makro-ekonomik beklentiler gibi bütünü itibariyle karmaşık bilgi ve tahmin içeriyor olması; mevcut olan kredi ve kiralama işlemlerinden alacaklarının büyüklüğü; söz konusu kredi ve kiralama işlemlerinden alacakların TFRS 9 çerçevesinde niteliklerine (aşamalara) göre sınıflandırılması ve bunlara ilişkin hesaplanan zarar karşılığının belirlenmesinin önemidir. Kredilerin temerrüt halinin doğru ve zamanında belirlenmesi ve yönetim tarafından yapılan diğer yargı ve tahminler bilançoda taşınan değer düşüş karşılık tutarını önemli derecede etkileyeceğinden, söz konusu alan tarafımızca kilit denetim konusu olarak ele alınmıştır.	Kredilerin ve kiralama işlemlerinden alacakların TFRS 9 çerçevesinde, kredi riskine göre sınıflandırılmasının makul olup olmadığı, değer düşüklüğüne uğrayıp uğramadığının tespiti ve alacağın değer düşüklüğü karşılığının zamanında ve mevzuat hükümlerine uygun olarak tesis edilip edilmediğini saptamak için örneklem bazında seçtiğimiz kredi kümesi için kredi inceleme prosedürlerini gerçekleştirdik. Ayrıca değer düşüklüğüne uğramış kredi ve kiralama işlemlerinden alacaklar ile diğer önemli krediler için, Grup'un uygulaması gereği bireysel olarak, değerlendirilen kredilere ilişkin tesis edilen karşılıkların tutarlılığını ve makul olup olmadığını desteklenebilir veriler ile kontrol ettik ve Grup yönetimi ile yapılan görüşmeler çerçevesinde değer düşüklüğü hesaplamalarına baz teşkil eden temel varsayım ve diğer yargıları sorgulayıp makul olup olmadığını değerlendirdik. Grup'un finansal tablolarında, krediler ve kiralama işlemlerinden alacaklar ile ilgili değer düşüklüğüne ilişkin TFRS 9 çerçevesinde yer alan dipnotları kontrol ettik.

Kilit denetim konuları	Denetimde konunun nasıl ele alındığı
Emekli Sandığı Yükümlülüklerinin Değerlemesi (Dipnot 2.3.19)	
31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla düzenlenmiş konsolide finansal tablolarda, Grup Emekli Sandığı Yükümlülüklerine ilişkin olarak 38 milyon TL karşılık ayırmıştır. Banka'nın Tekaüt Sandığı Vakfı ("Sandık") 506 Sayılı Kanunun Geçici 20. maddesi çerçevesinde kurulmuş bir sandık olup SGK'ya devredilecek sandıklar kapsamına girmektedir. Devir tarihini belirlemede Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır. Sandığın toplam yükümlülükleri, devredilecek faydalar ve Sandığın sorumluluğunda kalacak ilave faydalar için ayrı ayrı yöntem ve varsayımlar kullanılarak hesaplanmaktadır. Emekli Sandığı yükümlülüklerinin değerlemeleri uygun varsayımların seçiminde, önemli yargı ve teknik uzmanlık gerektirir. Banka yönetimi söz konusu değerlemelerin yapılması amacıyla harici bir aktüerya firmasının hizmetlerinden faydalanmaktadır. Denetimimiz esnasında bu alana odaklanmamızın nedeni; sağlanan sosyal faydalara ilişkin emekli sandığı yükümlülük hesaplamalarında kullanılan iskonto oranları, maaş artışları, demografik beklentiler gibi ekonomik ve aktüeryal varsayımların önemi ve bu varsayımlardaki olası farklılaşmaların emekli sandığı yükümlülüğü üzerinde önemli etkilere neden olmasıdır.	Gerçekleştirdiğimiz denetim çalışmaları dahilinde, Emekli Sandığı yükümlülüklerinin hesaplamalarında kullanılan ve Banka yönetimi tarafından harici aktüerya firmasına sağlanan, çalışan verilerinin doğruluğunu bir örneklem kümesi seçerek test ettik. Ayrıca Emekli Sandığı bilançosunda yer alan varlıkların fiili mevcudiyeti ve değerlerini doğruladık. Harici aktüerler tarafından yükümlülüğün hesaplanmasında kullanılan varsayım ve değerlemelerin makul olup olmadığını aktüer uzmanlarımız vasıtasıyla değerlendirdik. Ayrıca Grup'un finansal tablolarında Emekli Sandığı'na ilişkin yer alan dipnotları kontrol ettik.

5. Yönetimin ve Üst Yönetimden Sorumlu Olanların Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Sorumlulukları

Grup yönetimi; konsolide finansal tabloların TFRS'lere uygun olarak hazırlanmasından, gerçeğe uygun bir biçimde sunumundan ve hata veya hile kaynaklı önemli yanlışlık içermeyecek şekilde hazırlanması için gerekli gördüğü iç kontrolden sorumludur.

Konsolide finansal tabloları hazırlarken yönetim; Grup'un sürekliliğini devam ettirme kabiliyetinin değerlendirilmesinden, gerektiğinde süreklilikle ilgili hususları açıklamaktan ve Grup'u tasfiye etme ya da ticari faaliyeti sona erdirmeye niyeti ya da mecburiyeti bulunmadığı sürece işletmenin sürekliliği esasını kullanmaktan sorumludur.

Üst yönetimden sorumlu olanlar, Grup'un finansal raporlama sürecinin gözetiminden sorumludur.

6. Bağımsız Denetçinin Konsolide Finansal Tabloların Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları

Bir bağımsız denetimde, biz bağımsız denetçilerin sorumlulukları şunlardır:

Amacımız, bir bütün olarak finansal tabloların hata veya hile kaynaklı önemli yanlışlık içerip içermediğine ilişkin makul güvence elde etmek ve görüşümüzü içeren bir bağımsız denetçi raporu düzenlemektir. BDS'lere uygun olarak yürütülen bir bağımsız denetim sonucunda verilen makul güvence; yüksek bir güvence seviyesidir ancak, var olan önemli bir yanlışlığın her zaman tespit edileceğini garanti etmez. Yanlışlıklar hata veya hile kaynaklı olabilir. Yanlışlıkların, tek başına veya toplu olarak, finansal tablo kullanıcılarının bu konsolide tablolara istinaden alacakları ekonomik kararları etkilemesi makul ölçüde bekleniyorsa bu yanlışlıklar önemli olarak kabul edilir.

BDS'lere uygun olarak yürütülen bağımsız denetimin gereği olarak, bağımsız denetim boyunca mesleki muhakememizi kullanmakta ve meslekî şüpheciliğimizi sürdürmekteyiz. Tarafımızca ayrıca:

- Konsolide finansal tablolardaki hata veya hile kaynaklı "önemli yanlışlık" riskleri belirlenmekte ve değerlendirilmekte; bu risklere karşılık veren denetim prosedürleri tasarlanmakta ve uygulanmakta ve görüşümüze dayanak teşkil edecek yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmektedir. Hile; muvazaa, sahtekârlık, kasıtlı ihmal, gerçeğe aykırı beyan veya iç kontrol ihlali fiillerini içerebildiğinden, hile kaynaklı önemli bir yanlışlığı tespit edememe riski, hata kaynaklı önemli bir yanlışlığı tespit edememe riskinden yüksektir.
- Grup'un iç kontrolünün etkinliğine ilişkin bir görüş bildirmek amacıyla değil ama duruma uygun denetim prosedürlerini tasarlamak amacıyla denetimle ilgili iç kontrol değerlendirilmektedir.

- Yönetim tarafından kullanılan muhasebe politikalarının uygunluğu ile yapılan muhasebe tahminleri ile ilgili açıklamaların makul olup olmadığı değerlendirilmektedir.
- Elde edilen denetim kanıtlarına dayanarak Grup'un sürekliliğini devam ettirme kabiliyetine ilişkin ciddi şüphe oluşturabilecek olay veya şartlarla ilgili önemli bir belirsizliğin mevcut olup olmadığı hakkında ve yönetimin işletmenin sürekliliği esasını kullanmasının uygunluğu hakkında sonuca varılmaktadır. Önemli bir belirsizliğin mevcut olduğu sonucuna varmamız hâlinde, raporumuzda, finansal tablolardaki ilgili açıklamalara dikkat çekmemiz ya da bu açıklamaların yetersiz olması durumunda olumlu görüş dışında bir görüş vermemiz gerekmektedir. Vardığımız sonuçlar, bağımsız denetçi raporu tarihine kadar elde edilen denetim kanıtlarına dayanmaktadır. Bununla birlikte, gelecekteki olay veya şartlar Grup'un sürekliliğini sona erdirebilir.
- Konsolide finansal tabloların açıklamaları dâhil olmak üzere, genel sunumu, yapısı ve içeriği ile bu tabloların, temelini oluşturan işlem ve olayları gerçeğe uygun sunumu sağlayacak şekilde yansıtır yansıtmadığı değerlendirilmektedir.
- Konsolide finansal tablolar hakkında görüş vermek amacıyla, Grup içerisindeki işletmelere veya faaliyet bölümlerine ilişkin finansal bilgiler hakkında yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmektedir. Grup denetiminin yönlendirilmesinden, gözetiminden ve yürütülmesinden sorumluyuz. Verdiğimiz denetim görüşünden de tek başımıza sorumluyuz.

Diğer hususların yanı sıra, denetim sırasında tespit ettiğimiz önemli iç kontrol eksiklikleri dâhil olmak üzere, bağımsız denetimin planlanan kapsamı ve zamanlaması ile önemli denetim bulgularını üst yönetimden sorumlu olanlara bildirmekteyiz.

Bağımsızlığa ilişkin etik hükümlere uygunluk sağladığımızı üst yönetimden sorumlu olanlara bildirmiş bulunmaktayız. Ayrıca bağımsızlık üzerinde etkisi olduğu düşünülebilecek tüm ilişkiler ve diğer hususlar ile varsa, ilgili önlemleri üst yönetimden sorumlu olanlara iletmış bulunmaktayız.

Üst yönetimden sorumlu olanlara bildirilen konular arasından, cari döneme ait konsolide finansal tabloların bağımsız denetiminde en çok önem arz eden konuları yani kilit denetim konularını belirlemekteyiz. Mevzuatın konunun kamuya açıklanmasına izin vermediği durumlarda veya konuyu kamuya açıklamanın doğuracağı olumsuz sonuçların, kamuya açıklamanın doğuracağı kamu yararını aşacağının makul şekilde beklendiği oldukça istisnai durumlarda, ilgili hususun bağımsız denetçi raporumuzda bildirilmemesine karar verebiliriz.

B. Mevzuattan Kaynaklanan Diğer Yükümlölükler

1. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun ("TTK") 402. Maddesi'nin dördüncü fıkrası uyarınca, Şirket'in 1 Ocak - 31 Aralık 2019 hesap döneminde defter tutma düzeninin, kanun ile şirket esas sözleşmesinin finansal raporlamaya ilişkin hükümlerine uygun olmadığına dair önemli bir hususa rastlanmamıştır.
2. TTK'nın 402. Maddesi'nin dördüncü fıkrası uyarınca, Yönetim Kurulu tarafımıza denetim kapsamında istenen açıklamaları yapmış ve istenen belgeleri vermiştir.
3. TTK'nın 398. Maddesi'nin dördüncü fıkrası uyarınca düzenlenen Riskin Erken Saptanması Sistemi ve Komitesi Hakkında Denetçi Raporu 24 Şubat 2020 tarihinde Şirket'in Yönetim Kurulu'na sunulmuştur.

PwC Bağımsız Denetim ve
Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş.

Burak Özpoymaz, SMMM
Sorumlu Denetçi

İstanbul, 24 Şubat 2020

KONSOLİDE BİLANÇOLAR.....	1-2
KONSOLİDE KAR VEYA ZARAR TABLOLARI	3
KONSOLİDE DİĞER KAPSAMLI GELİR TABLOLARI	4
KONSOLİDE ÖZKAYNAKLAR DEĞİŞİM TABLOLARI	5
KONSOLİDE NAKİT AKIŞ TABLOLARI.....	6
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR	7-135
DİPNOT 1 GRUP'UN ORGANİZASYONU VE FAALİYET KONUSU.....	7-8
DİPNOT 2 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR	9-41
DİPNOT 3 İŞLETME BİRLEŞMELERİ VE ALIMLAR	41-43
DİPNOT 4 BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA.....	43-63
DİPNOT 5 NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ	64
DİPNOT 6 FİNANSAL YATIRIMLAR	65-69
DİPNOT 7 FİNANSAL BORÇLAR	69-72
DİPNOT 8 KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜKLER.....	72
DİPNOT 9 TİCARİ ALACAK VE BORÇLAR.....	73
DİPNOT 10 DİĞER ALACAKLAR VE BORÇLAR	74
DİPNOT 11 STOKLAR	74
DİPNOT 12 PEŞİN ÖDENMİŞ GİDERLER VE ERTELENMİŞ GELİRLER	75
DİPNOT 13 ÖZKAYNAK YÖNTEMİYLE DEĞERLENEN YATIRIMLAR	75-78
DİPNOT 14 YATIRIM AMAÇLI GAYRİMENKULLER	79
DİPNOT 15 MADDİ DURAN VARLIKLAR	80-81
DİPNOT 16 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	82
DİPNOT 17 KULLANIM HAKKI VARLIKLARI.....	83
DİPNOT 18 ŞEREFİYE	84
DİPNOT 19 KARŞILIKLAR, KOŞULLU VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER.....	85-87
DİPNOT 20 TAAHHÜTLER.....	88-91
DİPNOT 21 ÇALIŞANLARA SAĞLANAN FAYDALAR	92-93
DİPNOT 22 DİĞER VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER	93
DİPNOT 23 ÖZKAYNAKLAR	94-95
DİPNOT 24 SATIŞ AMAÇLI SINIFLANDIRILAN VARLIKLAR VE DURDURULAN FAALİYETLER	96
DİPNOT 25 HASILAT VE SATIŞLARIN MALİYETİ	97
DİPNOT 26 NİTELİKLERİNE GÖRE GİDERLER.....	97-98
DİPNOT 27 ESAS FAALİYETLERDEN DİĞER GELİR VE GİDERLER	99
DİPNOT 28 YATIRIM FAALİYETLERİNDEN GELİR VE GİDERLER	99-100
DİPNOT 29 FİNANSAL GELİRLER/GİDERLER	100
DİPNOT 30 VERGİ VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ	100-105
DİPNOT 31 TÜREV ARAÇLAR	105-106
DİPNOT 32 FİNANS SEKTÖRÜ FAALİYETLERİNDEN ALACAKLAR.....	106-108
DİPNOT 33 FİNANS SEKTÖRÜ FAALİYETLERİNDEN BORÇLAR	109
DİPNOT 34 PAY BAŞINA KAZANÇ	109
DİPNOT 35 İLİŞKİLİ TARAF AÇIKLAMALARI.....	110
DİPNOT 36 FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ	110-123
DİPNOT 37 FİNANSAL ARAÇLAR	123-127
DİPNOT 38 RAPORLAMA DÖNEMİNDEN SONRAKİ OLAYLAR	128

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 VE 2018 TARİHLİ KONSOLİDE BİLANÇOLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

	Dipnot Referansları	Bağımsız Denetimden Geçmiş 31 Aralık 2019	Bağımsız Denetimden Geçmiş 31 Aralık 2018
VARLIKLAR			
Dönen Varlıklar		206.970.925	185.300.225
Nakit ve Nakit Benzerleri	5	22.447.203	23.657.667
Finansal Yatırımlar		28.210.697	15.789.459
- Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar ve ya Zarara Yansıtılan	6.a	7.289.522	6.869.025
- Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan	6.b	16.750.747	5.450.262
- İtfa Edilmiş Maliyeti Üzerinden Değerlenen	6.c	4.170.428	3.470.172
Ticari Alacaklar	9	1.625.419	2.010.806
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacaklar	32	117.257.770	104.749.857
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Hesabı		26.541.745	26.433.745
Diğer Alacaklar	10	2.101.358	1.519.760
Türev Araçlar	31	3.137.883	5.147.767
Stoklar	11	3.124.669	2.944.845
Peşin Ödenmiş Giderler	12	893.037	900.603
Cari Dönem Vergisiyle İlgili Varlıklar		4.733	16.167
Diğer Dönen Varlıklar	22	952.864	1.850.945
		206.297.378	185.021.621
Satış Amaçlı Sınıflandırılan Varlıklar	24	673.547	278.604
Duran Varlıklar		199.376.954	186.386.046
Finansal Yatırımlar		62.169.382	47.654.602
- Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan	6.b	50.773.699	38.909.591
- İtfa Edilmiş Maliyeti Üzerinden Değerlenen	6.c	11.395.683	8.745.011
Ticari Alacaklar	9	17	126.256
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacaklar	32	100.134.183	101.849.702
Diğer Alacaklar	10	3.025.117	3.054.550
Türev Araçlar	31	13.490.781	17.540.849
Özkaynak Yöntemiyle Ölçülen Yatırımlar	13	7.335.503	6.756.459
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	14	191.035	136.930
Maddi Duran Varlıklar	15	7.295.877	6.626.678
Kullanım Hakkı Varlıkları	17	1.885.463	-
Maddi Olmayan Duran Varlıklar		3.348.497	2.108.876
- Şerefiye	18	1.475.337	849.215
- Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	16	1.873.160	1.259.661
Peşin Ödenmiş Giderler	12	21.719	20.991
Ertelenmiş Vergi Varlıkları	30	353.154	372.640
Diğer Duran Varlıklar	22	126.226	137.513
TOPLAM VARLIKLAR		406.347.879	371.686.271

Bu konsolide finansal tablolar yayımlanmak üzere Yönetim Kurulu'nun 24 Şubat 2020 tarihli toplantısında onaylanmış ve Yönetim Kurulu adına, Yönetim Kurulu Üyesi ve CEO Cenk Alper ile Finans Grup Başkanı Barış Oran tarafından imzalanmıştır. Genel Kurul'un konsolide finansal tabloları değiştirme yetkisi bulunmaktadır.

İlişikteki dipnotlar, konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 VE 2018 TARİHLİ KONSOLİDE BİLANÇOLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

	Dipnot Referansları	Bağımsız Denetimden Geçmiş 31 Aralık 2019	Bağımsız Denetimden Geçmiş 31 Aralık 2018
YÜKÜMLÜLÜKLER			
Kısa Vadeli Yükümlülükler		278.812.101	255.444.010
Kısa Vadeli Borçlanmalar	7	10.342.807	9.726.191
Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	7	15.005.313	20.815.668
Kiralama İşlemlerinden Kaynaklanan Yükümlülükler	8	306.876	-
Ticari Borçlar	9	3.995.658	3.372.749
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar	33	237.928.489	205.815.346
Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar	21	62.430	93.671
Diğer Borçlar	10	6.078.721	6.142.410
Türev Araçlar	31	1.790.818	5.348.337
Ertelenmiş Gelirler	12	186.978	291.868
Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	30	355.895	62.396
Kısa Vadeli Karşılıklar		900.438	1.006.206
- Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Kısa Vadeli Karşılıklar	21	422.063	327.351
- Diğer Kısa Vadeli Karşılıklar	19	478.375	678.855
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	22	1.854.561	2.764.894
		278.808.984	255.439.736
Satış Amacıyla Elde Tutulan Varlıklara İlişkin Yükümlülükler	24	3.117	4.274
Uzun Vadeli Yükümlülükler		61.058.335	59.846.465
Uzun Vadeli Borçlanmalar	7	32.736.661	35.222.289
Kiralama İşlemlerinden Kaynaklanan Yükümlülükler	8	1.677.959	-
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar	33	14.463.018	13.818.904
Diğer Borçlar	10	3.374.173	2.372.596
Türev Araçlar	31	7.271.155	7.583.133
Ertelenmiş Gelirler	12	83.279	116.833
Uzun Vadeli Karşılıklar		669.814	452.305
- Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Uzun Vadeli Karşılıklar	21	547.820	448.045
- Diğer Uzun Vadeli Karşılıklar	19	121.994	4.260
Ödenecek Vergi ve Fonlar		5.094	-
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	30	737.000	185.504
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	22	40.182	94.901
ÖZKAYNAKLAR		66.477.443	56.395.796
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	23	33.258.317	29.289.967
Ödenmiş Sermaye	23	2.040.404	2.040.404
Sermaye Düzeltme Farkları		3.426.761	3.426.761
Paylara İlişkin Primler	23	22.237	22.237
Geri Alınmış Paylar (-)	23	(190.470)	(190.470)
Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak			
Birikmiş Kar ya da Zarar		(116.253)	(74.784)
- Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçüm Kazançları/(Kayıpları)		(116.253)	(74.784)
Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacak		531.823	(370.833)
Birikmiş Kar ya da Zarar			
- Yabancı Para Çevrim Farkları	23	1.688.674	1.382.776
- Riskten Korunma Kazanç/Kayıpları	23	(1.213.290)	(535.681)
- Yeniden Değerleme ve Sınıflandırma Kazançları/(Kayıpları)	23	56.439	(1.217.928)
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	23	1.173.886	1.050.078
Geçmiş Yıllar Karları		22.590.193	19.556.239
Net Dönem Karı		3.779.736	3.830.335
Kontrol Gücü Olmayan Paylar		33.219.126	27.105.829
TOPLAM KAYNAKLAR		406.347.879	371.686.271

İlişikteki dipnotlar, konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

1 OCAK - 31 ARALIK 2019 VE 2018 DÖNEMLERİNE AİT KONSOLİDE KAR VEYA ZARAR TABLOLARI

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

	Dipnot Referansları	Bağımsız Denetimden Geçmiş 1 Ocak - 31 Aralık 2019	Bağımsız Denetimden Geçmiş 1 Ocak - 31 Aralık 2018
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER			
Hasılat (net)	4, 25	18.782.988	16.260.337
Satışların Maliyeti (-)	4, 25	(14.874.681)	(12.857.297)
Ticari Faaliyetlerden Brüt Kar		3.908.307	3.403.040
Faiz, Prim, Komisyon ve Diğer Gelirler	4	41.083.678	38.027.550
Faiz, Prim, Komisyon ve Diğer Giderler (-)	4	(27.149.264)	(24.712.239)
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Brüt Kar		13.934.414	13.315.311
BRÜT KAR		17.842.721	16.718.351
Genel Yönetim Giderleri (-)	26	(7.672.450)	(6.695.806)
Pazarlama Giderleri (-)	26	(2.190.870)	(1.979.695)
Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	26	(19.486)	(15.086)
Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler	27	1.068.496	1.865.933
Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler (-)	27	(1.057.054)	(1.787.733)
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karlarından Paylar	13	1.466.691	808.460
FAALİYET KARI		9.438.048	8.914.424
Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler	28	175.503	739.354
Yatırım Faaliyetlerinden Giderler (-)	28	(76.544)	(6.663)
FİNANSMAN GİDERİ ÖNCESİ FAALİYET KARI		9.537.007	9.647.115
Finansman Gelirleri	29	68.432	226.709
Finansman Giderleri (-)	29	(1.061.097)	(975.562)
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ KARI			
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gideri		8.544.342	8.898.262
Dönem Vergi Gideri	30	(1.955.731)	(1.357.175)
Ertelenmiş Vergi Geliri /(Gideri)	30	376.509	(298.659)
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLERDEN DÖNEM KARI			
		6.965.120	7.242.428
DURDURULAN FAALİYETLER			
Durdurulan Faaliyetler Vergi Sonrası Dönem Karı	24	(152)	23
DÖNEM KARI		6.964.968	7.242.451
DÖNEM KARININ DAĞILIMI			
- Kontrol Gücü Olmayan Paylar		3.185.232	3.412.116
- Ana Ortaklık Payları		3.779.736	3.830.335
Pay başına kazanç			
- yüz adet adi hisse senedi (TL) - Not 34		1,85	1,88
Pay başına sürdürülen faaliyetlerden kazanç			
- yüz adet adi hisse senedi (TL) - Not 34		1,85	1,88

İlişikteki dipnotlar, konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

1 OCAK - 31 ARALIK 2019 VE 2018 HESAP DÖNEMLERİNE AİT KONSOLİDE DİĞER KAPSAMLI GELİR TABLOLARI

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

	Dipnot Referansları	Bağımsız Denetimden Geçmiş Cari Dönem 1 Ocak - 31 Aralık 2019	Bağımsız Denetimden Geçmiş Önceki Dönem 1 Ocak - 31 Aralık 2018
DÖNEM KARI		6.964.968	7.242.451
Diğer Kapsamlı Gelir/(Gider):			
Kar veya Zararda Yeniden			
Sınıflandırılmayacaklar		(84.326)	2.416
Aktüeryal (kayıp)/kazanç, vergi sonrası	30	(72.339)	3.887
Özkaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımların diğer kapsamlı gelir/(giderlerindeki) paylar, vergi sonrası	30	(11.987)	(1.471)
Kar veya Zararda Yeniden			
Sınıflandırılacaklar		2.452.739	(1.122.129)
Gerçeğe uygun değer farkı			
diğer kapsamlı gelir yansıtılan			
finansal varlıklara ilişkin diğer kapsamlı gelir/(gider)	30	3.089.644	(1.934.514)
Yabancı para çevrim			
farklarındaki değişim	30	710.487	1.512.992
Nakit akışı riskinden korunma araçları,			
vergi sonrası	30	(994.821)	(205.284)
Yurtdışındaki net yatırım riskinden			
korunma amaçlı türev finansal varlıklara			
ilişkin kar/(zarar), vergi sonrası	30	(155.126)	(384.609)
Özkaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımların diğer kapsamlı gelir/(giderlerinden) paylar, vergi sonrası		(197.445)	(110.714)
DİĞER KAPSAMLI GELİR/(GİDER)		2.368.413	(1.119.713)
(VERGİ SONRASI)		2.368.413	(1.119.713)
TOPLAM KAPSAMLI GELİR		9.333.381	6.122.738
TOPLAM KAPSAMLI GELİRİN			
DAĞILIMI			
- Kontrol Gücü Olmayan Paylar		4.692.458	2.784.107
- Ana Ortaklık Payları		4.640.923	3.338.631

İlişikteki dipnotlar, konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

1 OCAK - 31 ARALIK 2019 VE 2018 HESAP DÖNEMLERİNE AİT KONSOLİDE ÖZKAYNAKLAR DEĞİŞİM TABLOLARI

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

	Kar veya Zararda Yeniden													
	Sınıflandırılmayacak					Sınıflandırılacak								
						Birikmiş Diğer Kapsamlı								
	Gelirler ve Giderler					Gelirler ve Giderler								
Sermaye	Sermaye düzeltilmesi farkları	Geri Alınmış Paylar (-)	Paylara ilişkin primler	Aktüeryal (kayıp) / kazanç	Yabancı para çevrim farkları	Riskten Korunma Fonları	Değer artış fonları	Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	Geçmiş yıllar karları	Net dönem karı	Ana ortaklığa ait özkaynaklar	Kontrol gücü olmayan paylar	Özkaynaklar	
1 Ocak 2018 itibariyle bakiyeler	2.040.404	3.426.761	(190.470)	22.237	(76.380)	724.660	(349.708)	(310.337)	1.032.916	16.790.619	3.481.086	26.591.788	25.406.151	51.997.939
Muhasebe politikalarında yapılan değişikliklerin etkisi	-	-	-	-	-	-	-	57.591	-	(43.869)	-	13.722	29.183	42.905
1 Ocak 2018 itibariyle yeniden düzenlenmiş bakiye	2.040.404	3.426.761	(190.470)	22.237	(76.380)	724.660	(349.708)	(252.746)	1.032.916	16.746.750	3.481.086	26.605.510	25.435.334	52.040.844
Transferler	-	-	-	-	-	-	-	-	31.033	3.450.053	(3.481.086)	-	-	-
Temettü (*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(639.523)	-	(639.523)	(1.042.122)	(1.681.645)
Diğer (**)	-	-	-	-	696	-	-	(435)	(13.871)	15.765	-	2.155	-	2.155
Kontrol gücü olmayan pay sahipleriyle işlemler (****)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(16.806)	-	(16.806)	(71.490)	(88.296)
Toplam kapsamlı gelir	-	-	-	-	900	658.116	(185.973)	(964.747)	-	-	3.830.335	3.338.631	2.784.107	6.122.738
31 Aralık 2018 itibariyle bakiyeler	2.040.404	3.426.761	(190.470)	22.237	(74.784)	1.382.776	(535.681)	(1.217.928)	1.050.078	19.556.239	3.830.335	29.289.967	27.105.829	56.395.796
1 Ocak 2019 itibariyle bakiyeler	2.040.404	3.426.761	(190.470)	22.237	(74.784)	1.382.776	(535.681)	(1.217.928)	1.050.078	19.556.239	3.830.335	29.289.967	27.105.829	56.395.796
Transferler	-	-	-	-	-	-	-	-	123.808	3.706.527	(3.830.335)	-	-	-
Bağlı ortaklık çıkış etkisi (*****)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(11.728)	-	(11.728)	(297.901)	(309.629)
Temettü (*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(660.845)	-	(660.845)	(62.162)	(723.007)
Sermaye artırımını (***)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.780.902	1.780.902
Toplam kapsamlı gelir	-	-	-	-	(41.469)	305.898	(677.609)	1.274.367	-	-	3.779.736	4.640.923	4.692.458	9.333.381
31 Aralık 2019 itibariyle bakiyeler	2.040.404	3.426.761	(190.470)	22.237	(116.253)	1.688.674	(1.213.290)	56.439	1.173.886	22.590.193	3.779.736	33.258.317	33.219.126	66.477.443

(*) Holding tarafından 1 TL nominal değerli pay başına ödenen temettü brüt 0,30 TL'dir (2018: 0,30 TL).

(**) Grup'un iş ortaklıklarından Enerjisa Enerji A.Ş. 8 Şubat 2018 tarihinde %20'lik pay ile halka arz edilmiştir.

(***) 2019 Ocak ayında Grup'un bağlı ortaklıklarından Akbank'ın çıkarılmış sermayesi 1,2 milyar (Tam) TL arttırılarak 4 Milyar (Tam) TL'den 5,2 Milyar (Tam) TL'ye yükselmiştir.

(*****) 2018 yılı Nisan ayında Grup'un bağlı ortaklıklarından Çimsa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin %5,11 sermayesine tekabül eden 6.908.992 lot pay, 1 lot 12,78 Tam TL fiyattan satın alınmıştır.

(*****) Grup'un bağlı ortaklıklarından Temsa Ulaşım Araçları A.Ş.'nin satışı 30 Mayıs 2019 tarihinde, Yünsa'nın satışı ise 26 Kasım 2019 tarihinde gerçekleşmiştir.

İlişikteki dipnotlar, konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

1 OCAK - 31 ARALIK 2019 HESAP DÖNEMİNE AİT KONSOLİDE NAKİT AKIŞ TABLOLARI

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

		Bağımsız Denetimden Geçmiş 1 Ocak - 31 Aralık 2019	Bağımsız Denetimden Geçmiş 1 Ocak - 31 Aralık 2018
	Dipnot Referansları		
Sürdürülen faaliyetler vergi öncesi karı		8.544.342	8.898.262
Durdurulan faaliyetler vergi sonrası (karı) / zararı		(152)	23
İşletme faaliyetlerinden sağlanan net nakitin faaliyet karı ile mutabakatına yönelik düzeltmeler:			
Amortisman ve itfa payları	14,15,16	1.403.433	837.400
Kredi risk karşılıkları	32	7.137.683	7.106.229
Türev araçların makul değer değişikliği		639.063	(6.138.539)
Faiz ve kur gelirleri		(8.420.665)	(7.778.924)
Faiz giderleri		1.365.778	838.909
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin karşılıklar ile ilgili düzeltmeler		139.163	146.888
Maddi ve maddi olmayan varlıklar ve yatırım amaçlı gayrimenkuller değer düşüklüğü/(değer düşüklüğü iptali)	14,15,16	4.395	(10.178)
Şerefiye değer düşüklüğü	18	-	150.200
Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ve yatırım amaçlı menkul kıymetler satış karı		(65.429)	(598.483)
İş ortaklıkları ve iştirak kazancı		(1.466.691)	(808.460)
Bağlı ortaklık satış (karı) / zararı		46.495	-
Satış amaçlı duran varlıklar değer düşüklüğü ile ilgili düzeltmeler	24	938.867	-
Stok değer düşüklüğü karşılığı/(iptalleri)	11	(16.917)	2.538
Şüpheli alacak giderleri		(125.675)	102.853
İştirak / İş ortaklıkları hisse satış (karı)/zararı		(56.525)	(144.538)
Gerçekleşmemiş yabancı para çevrim farkları ile ilgili düzeltmeler		36.160	28.146
Diğer		-	1.459
İşletme varlık ve yükümlülüklerindeki değişiklik öncesi işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akımı		10.103.325	2.633.785
Ticari alacaklardaki değişim		(2.488)	(184.855)
Stoklardaki değişim		(568.957)	(562.451)
Diğer alacaklar ve diğer dönen varlıklardaki değişim		(26.038)	(2.719.544)
Ticari borçlardaki değişim		832.258	462.708
Diğer borçlar ve yükümlülüklerdeki değişim		(275.599)	3.929.590
Satış amacıyla elde tutulan duran varlıkların işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akımı		240.649	5.973
Finans bölümündeki işletme varlık ve yükümlülüklerindeki değişiklikler:			
Menkul kıymetlerdeki değişim		(411.136)	(138.308)
Finans sektörü faaliyetlerinden alacaklardaki değişim		(15.797.616)	(7.515.936)
Finans sektörü faaliyetlerinden borçlardaki değişim		33.640.035	(8.639.974)
T.C. Merkez Bankası hesabı		978.156	6.160.679
Ödenen vergi	30	(1.385.511)	(1.204.843)
Ödenen kıdem tazminatı	21	(102.435)	(107.311)
İşletme faaliyetlerinden sağlanan/(kullanılan) nakit		27.224.643	(7.880.487)
Yatırım harcamaları	4	(1.900.829)	(2.131.841)
Makul değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan ve itfa edilmiş maliyetinden tutulan finansal varlık alım/satımı		(20.853.658)	4.340.100
Bağlı ortaklık hisse alımından dolayı nakit çıkışı		(998.946)	(576.535)
Bağlı ortaklık çıkışından elde edilen nakit		252.149	-
İş ortaklığı halka arzından/hisse satışından sağlanan nakit		152.930	738.168
Maddi ve maddi olmayan varlıklar ve satış amacıyla elde tutulan varlıkların satışından sağlanan nakit		133.052	1.154.660
Alınan temettüler		565.570	490.026
İş ortaklıklarına sermaye arttırımı		-	(714.000)
Yatırım faaliyetlerinden sağlanan/(kullanılan) net nakit		(22.649.732)	3.300.578
Borçlanmadan kaynaklanan nakit girişleri		3.245.573	20.180.086
Borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları		(12.252.903)	(10.276.282)
Ödenen temettü		(660.845)	(639.523)
Bağlı ortaklıkların sermaye arttırımı sebebiyle oluşan nakit girişleri		1.780.902	-
Kontrol gücü olmayan paylara ödenen temettü		(62.162)	(1.042.122)
Finansman faaliyetlerinden sağlanan net nakit		(7.949.435)	8.222.159
Döviz kurundaki değişimin nakit ve nakde eşdeğer varlıklar üzerindeki etkisi		3.245.458	5.036.545
Nakit ve nakit benzerlerindeki net artış/(azalış)		(129.066)	8.678.795
Dönem başındaki nakit ve nakit benzerleri (*)		18.654.340	9.975.545
Dönem sonundaki nakit ve nakit benzerleri		18.525.274	18.654.340

(*) Cari dönemde nakit ve nakit benzerleri 5.190 TL faiz reeskontu içermektedir (31 Aralık 2018: 432TL). Cari dönemde dönem başındaki bloke mevduat 5.002.895 TL, dönem sonundaki bloke mevduat ise 3.916.739 TL'dir (31 Aralık 2018: Sırasıyla; 4.541.840 TL ve 5.002.895 TL'dir). İlişkikteki dipnotlar, konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 1 - GRUP'UN ORGANİZASYONU VE FAALİYET KONUSU

Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş. ("Holding") 1967 yılında kurulmuş olup ana faaliyet konusu ağırlıklı olarak finans, üretim ve ticaret gibi endüstri kollarında faaliyet gösteren şirketlerin idare ve koordinasyonunu sağlamaktır. Holding Türkiye'de tescil edilmiştir. 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla çalışan personel sayısı alt işveren dahil 62.051'dir (31 Aralık 2018: 64.294). Holding merkezi aşağıdaki adreste bulunmaktadır:

Sabancı Center, 4. Levent, İstanbul, Türkiye.

Holding, Sermaye Piyasası Kurulu'na ("SPK") kayıtlıdır ve hisseleri 1997 yılından beri Borsa İstanbul'da ("BİST") (eski adıyla İstanbul Menkul Kıymetler Borsası ("İMKB")) işlem görmektedir. 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla Grup'un hisselerini elinde bulunduran hissedarlar ve hisse oranları aşağıdaki gibidir (Dipnot 23):

	(%)
Sakıp Sabancı Holding A.Ş.	14,07
Serra Sabancı	7,21
Suzan Sabancı Dinçer	6,94
Çiğdem Sabancı Bilen	6,94
Diğer	64,84
	100,00

Holding, Bağlı Ortaklıkları, İş Ortaklıkları ve İştirakleri birlikte "Grup" olarak adlandırılmıştır. Holding, Sabancı Ailesi tarafından yönetilmektedir.

Bağlı Ortaklıklar

31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla konsolide edilen Bağlı Ortaklıkların faaliyet konusu ve konsolide finansal tabloların amacı doğrultusunda Bağlı Ortaklıkların faaliyette bulunduğu endüstriyel bölümler aşağıdaki gibidir:

Bağlı Ortaklıklar	İşlem gördükleri borsa	Faaliyet konusu	Endüstriyel bölüm	Çalışan sayıları
Akbank T.A.Ş. ("Akbank")	BİST	Bankacılık	Bankacılık	16.604
Carrefoursa Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş. ("Carrefoursa")	BİST	Tüketici ürünleri ticareti	Perakende	12.574
Teknosa İç ve Dış Ticaret A.Ş. ("Teknosa")	BİST	Ticaret	Perakende	2.270
Çimsa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. ("Çimsa")	BİST	Çimento ve klinker	Çimento	2.271
Kordsa Teknik Tekstil Anonim Şirketi ("Kordsa")	BİST	Lastik takviye	Sanayi	4.520
Exsa Export Sanayi Mamulleri Satış ve Araştırma A.Ş. ("Exsa")	-	Ticaret	Diğer	52
Ankara Enternasyonel Otelcilik A.Ş. ("AEO")	-	Turizm	Diğer	2
Tursa Sabancı Turizm ve Yatırım İşletmeleri A.Ş. ("Tursa")	-	Turizm	Diğer	3
Sabancı Dijital Teknoloji Hizmetleri A.Ş. ("SabancıDX")	-	Bilgi teknolojileri	Diğer	190

Bağlı ortaklıklar, Türkiye'de kurulmuştur.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 1 - GRUP’UN ORGANİZASYONU VE FAALİYET KONUSU (Devamı)

Finansal bilgilerin bölümlere göre raporlanması amaçlı olarak hazırlanan Dipnot 4’te Holding’e ilişkin bilgiler “Diğer” grubu içerisinde gösterilmiştir.

İş Ortaklıkları

31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla hazırlanan konsolide finansal tablolarda özkaynak yöntemiyle muhasebeleştirilmiş olan İş Ortaklıklarının faaliyet konuları ve faaliyette bulundukları endüstriyel bölümler aşağıdaki gibidir:

İş Ortaklıkları	İşlem gördükleri borsa	Faaliyet konusu	Endüstriyel bölüm	Ortak girişimci	Çalışan sayıları
Aksigorta A.Ş. (“Aksigorta”)	BİST	Sigorta	Sigortacılık	Ageas	662
Avivasa Emeklilik ve Hayat A.Ş. (“Avivasa”)	BİST	Bireysel emeklilik	Sigortacılık	Aviva	1.688
Brisa Bridgestone Sabancı Lastik Sanayi ve Ticaret A.Ş. (“Brisa”)	BİST	Lastik	Sanayi	Bridgestone	2.956
Akçansa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. (“Akçansa”)	BİST	Çimento ve klinker	Çimento	Heidelberg	2.214
Enerjisa Enerji A.Ş. (“Enerjisa Enerji”)	BİST	Enerji	Enerji	E.ON SE	11.483
Enerjisa Üretim Santralleri A.Ş. (“Enerjisa Üretim”)	-	Enerji	Enerji	E.ON SE	1.111

İş ortaklıkları Türkiye’de kurulmuştur.

İştirakler

31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla hazırlanan konsolide finansal tablolarda özkaynak yöntemiyle muhasebeleştirilmiş olan İştiraklerin faaliyet konuları ve faaliyette bulundukları endüstriyel bölümler aşağıdaki gibidir:

İştirakler	İşlem gördükleri borsa	Faaliyet konusu	Endüstriyel bölüm	Ortak girişimci	Çalışan sayıları
Philsa Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütün San. ve Tic. A.Ş. (Philsa)	-	Tütün ürünleri üretim	Sanayi	Philip Morris	2.944
Philip Morris Sabancı Pazarlama Satış A.Ş. (“Philip Morrissa”)	-	Tütün ürünleri pazarlama ve satış	Sanayi	Philip Morris	

Çalışan sayıları Philsa ve Philip Morrissa toplam rakamlarıdır.

İştirakler, Türkiye’de kurulmuştur.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR

2.1 Sunuma İlişkin Temel Esaslar

2.1.1 TFRS’ye Uygunluk Beyanı

Sabancı Holding ve Türkiye’de kayıtlı olan Bağlı Ortaklıkları ve İş Ortaklıkları ve İştirakleri, kanuni finansal tablolarını Türk Ticaret Kanunu’na (“TTK”), vergi mevzuatına, T.C. Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan Tek Düzen Hesap Planı’na, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (“BDDK”) tarafından yürürlüğe konulan Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ve yine BDDK tarafından muhasebe ve finansal raporlama esaslarına ilişkin yayımlanan diğer yönetmelik, açıklama ve genelgelere ve Sigorta Murakabe Kanunu ve Sigorta Mevzuatı’na uygun olarak Türk Lirası cinsinden hazırlamaktadır. Yabancı ülkelerde faaliyet gösteren Bağlı Ortaklıklar’ın kanuni finansal tabloları faaliyet gösterdikleri ülkelerde geçerli olan kanun ve yönetmeliklere uygun olarak hazırlanmıştır. Konsolide finansal tablolar, tarihi maliyet esasına göre hazırlanmış kanuni kayıtlara Türkiye Finansal Raporlama Standartları’na uygun sunumun yapılması amacıyla gerekli düzeltme ve sınıflandırmalar yansıtılarak düzenlenmiştir.

İlişikteki konsolide finansal tablolar Sermaye Piyasası Kurulu’nun (“SPK”) 13 Haziran 2013 tarih ve 28676 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Seri II, 14.1 No’lu “Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği” (“Tebliğ”) hükümlerine uygun olarak hazırlanmış olup Tebliğ’in 5’inci Maddesine istinaden Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (“KGK”) tarafından yürürlüğe konulmuş olan Türkiye Finansal Raporlama Standartları ile bunlara ilişkin ek ve yorumlar (“TFRS”) esas alınmıştır.

Ayrıca, konsolide finansal tablolar ve dipnotlar, KGK tarafından 15 Nisan 2019 tarihinde yayımlanan “TMS Taksonomisi Hakkında Duyuru” ile SPK tarafından yayımlanan Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi’nde belirlenmiş olan formatlara uygun olarak sunulmuştur.

Kullanılan Para Birimi

Grup’un her işletmesinin kendi finansal tabloları faaliyette bulundukları temel ekonomik çevrede geçerli olan para birimi (fonksiyonel para birimi) ile sunulmuştur. Her işletmenin finansal durumu ve faaliyet sonuçları, Şirket’in geçerli para birimi olan ve konsolide finansal tablolar için sunum para birimi olan TL cinsinden ifade edilmiştir.

2.1.2 Yeni ve Revize Edilmiş Türkiye Finansal Raporlama Standartları

a) 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla yürürlükte olan yeni standartlar ile mevcut önceki standartlara getirilen değişiklikler ve yorumlar:

TFRS 9, “Finansal araçlar’daki değişiklikler”; 1 Ocak 2019 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Bu değişiklik iki konuya açıklık getirmiştir: bir finansal varlığın sadece anapara ve anaparaya ilişkin faizi temsil edip etmediği dikkate alınırken, erken ödenen bedelin hem negatif hem de pozitif nakit akışları olabileceği ve itfa edilmiş maliyet ile ölçülen finansal bir yükümlülüğün, finansal tablo dışı bırakılma sonucu doğurmadan değiştirildiğinde, ortaya çıkan kazanç veya kaybın doğrudan kar veya zararda muhasebeleştirilmesi konusunu doğrulamaktadır. Kazanç veya kayıp, orijinal sözleşmeye dayalı nakit akışları ile orijinal etkin faiz oranından iskonto edilmiş değiştirilmiş nakit akışları arasındaki fark olarak hesaplanır. Bu, farkın TMS 39’dan farklı olarak enstrümanın kalan ömrü boyunca yayılarak muhasebeleştirilmesinin mümkün olmadığı anlamına gelmektedir.

TMS 28, “İştiraklerdeki ve iş ortaklıklarındaki yatırımlar’daki değişiklikler”; 1 Ocak 2019 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Şirketlerin özkaynak metodunu uygulamadığı uzun vadeli iştirak veya müşterek yönetime tabi yatırımlarını, TFRS 9 kullanarak muhasebeleştireceklerini açıklığa kavuşturmuştur.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.1 Sunuma İlişkin Temel Esaslar (devamı)

2.1.2 Yeni ve Revize Edilmiş Türkiye Finansal Raporlama Standartları (devamı)

a) 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla yürürlükte olan yeni standartlar ile mevcut önceki standartlara getirilen değişiklikler ve yorumlar (devamı):

TFRS 16, “Kiralama işlemleri”; 1 Ocak 2019 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. TFRS 15, ‘Müşteri sözleşmelerinden hasılat’ standardı ile birlikte erken uygulamaya izin verilmektedir. Bu yeni standart mevcut TMS 17 rehberliğinin yerini alır ve özellikli kiralaayanlar açısından muhasebesinde geniş kapsamlı bir değişiklik yapar. Şu anki TMS 17 kurallarına göre kiralaayanlar bir kiralama işlemine taraf olduklarında bu işlem için finansal kiralama (bilanço içi) ya da faaliyet kiralaması (bilanço dışı) ayrımı yapmak zorundalar. Fakat TFRS 16’ya göre artık kiralaayanlar neredeyse tüm kiralama sözleşmeleri için gelecekte ödeyecekleri kiralama yükümlülüklerini ve buna karşılık olarak da bir varlık kullanım hakkını bilançolarına yazmak zorunda olacaklardır. TMSK kısa dönemli kiralama işlemleri ve düşük değerli varlıklar için bir istisna öngörmüştür, fakat bu istisna sadece kiraya verenler açısından uygulanabilir. Kiraya verenler için muhasebe neredeyse aynı kalmaktadır. Ancak TMSK’nın kiralama işlemlerinin tanımını değiştirmesinden ötürü (sözleşmelerdeki içeriklerin birleştirilmesi ya da ayrıştırılmasındaki rehberliği değiştirdiği gibi) kiraya verenler de bu yeni standarttan etkileneceklerdir. Bu durumda, yeni muhasebe modelinin kiraya verenler ve kiralaayanlar arasında birtakım değerlendirmelere neden olacağı beklenmektedir. TFRS 16’ya göre bir sözleşme belirli bir süre için belirli bir tutar karşılığında bir varlığın kullanım hakkını ve o varlığı kontrol etme hakkını içeriyorsa o sözleşme bir kiralama sözleşmesidir ya da kiralama işlemi içermektedir.

TFRS Yorum 23, “Vergi uygulamalarındaki belirsizlikler”; 1 Ocak 2019 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Bu yorum TMS 12 Gelir Vergileri standardının uygulamalarındaki bazı belirsizliklere açıklık getirmektedir. UFRS Yorum Komitesi daha önce vergi uygulamalarında bir belirsizlik olduğu zaman bu belirsizliğin TMS 12’ye göre değil TMS 37 ‘Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar’ standardının uygulanması gerektiğini açıklığa kavuşturmuştu. TFRS Yorum 23 ise gelir vergilerinde belirsizlikler olduğu durumlarda ertelenmiş vergi hesaplamasının nasıl ölçüleceği ve muhasebeleştirileceği ile ilgili açıklama getirmektedir. Vergi uygulaması belirsizliği, bir şirket tarafından yapılan bir vergi uygulamasının vergi otoritesince kabul edilir olup olmadığının bilinmediği durumlarda ortaya çıkar. Örneğin, özellikle bir giderin indirim olarak kabul edilmesi ya da iade alınabilir vergi hesaplamasına belirli bir kalemin dahil edilip edilmemesiyle ilgili vergi kanunda belirsiz olması gibi. TFRS Yorum 23 bir kalemin vergi uygulamalarının belirsiz olduğu; vergilendirilebilir gelir, gider, varlık ya da yükümlülüğün vergiye esas tutarları, vergi gideri, alacağı ve vergi oranları da dahil olmak üzere her durumda geçerlidir.

2015-2017 yıllık iyileştirmeler; 1 Ocak 2019 ve sonrası yıllık raporlama dönemleri için geçerlidir. Bu iyileştirmeler aşağıdaki değişiklikleri içermektedir:

- TFRS 3, “İşletme Birleşmeleri”;
- TFRS 11, “Müşterek Anlaşmalar”;
- TMS 12, “Gelir Vergileri”;
- TMS 23 “Borçlanma Maliyetleri”;

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.1 Sunuma İlişkin Temel Esaslar (devamı)

2.1.2 Yeni ve Revize Edilmiş Türkiye Finansal Raporlama Standartları (devamı)

a) 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla yürürlükte olan yeni standartlar ile mevcut önceki standartlara getirilen değişiklikler ve yorumlar (devamı):

TMS 19 “Çalışanlara Sağlanan Faydalar”; planda yapılan değişiklik, küçülme veya yerine getirme ile ilgili iyileştirmeler; 1 Ocak 2019 ve sonrasında olan yıllık raporlama dönemleri için geçerlidir. Bu iyileştirmeler aşağıdaki değişiklikleri gerektirir:

- Planda yapılan değişiklik, küçülme ve yerine getirme sonrası dönem için; cari hizmet maliyeti ve net faizi belirlemek için güncel varsayımların kullanılması;
- Geçmiş dönem hizmet maliyetinin bir parçası olarak kar veya zararda muhasebeleştirme, ya da varlık tavanından kaynaklanan etkiyle daha önce finansal tablolara alınmamış olsa bile, fazla değerdeki herhangi bir azalmanın, yerine getirmedeki bir kazanç ya da zararın finansal tablolara alınması.

b) 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla yayımlanmış ancak henüz yürürlüğe girmemiş olan standartlar ve değişiklikler:

TMS 1 ve TMS 8 önemlilik tanımındaki değişiklikler; 1 Ocak 2020 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. TMS 1 “Finansal Tabloların Sunuluşu” ve TMS 8 “Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarındaki Değişiklikler ve Hatalar” daki değişiklikler ile bu değişikliklere bağlı olarak diğer TFRS’lerdeki değişiklikler aşağıdaki gibidir:

- i) TFRS ve finansal raporlama çerçevesi ile tutarlı önemlilik tanımı kullanımı
- ii) önemlilik tanımının açıklamasının netleştirilmesi ve
- iii) önemli olmayan bilgilerle ilgili olarak TMS 1’deki bazı rehberliklerin dahil edilmesi

TFRS 3’teki değişiklikler - işletme tanımı; 1 Ocak 2020 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Bu değişiklikte birlikte işletme tanımı revize edilmiştir. TMSK tarafından alınan geri bildirimlere göre, genellikle mevcut uygulama rehberliğinin çok karmaşık olduğu düşünülmektedir ve bu işletme birleşmeleri tanımının karşılanması için çok fazla işlemle sonuçlanmaktadır.

TFRS 9, TMS 39 ve TFRS 7’deki değişiklikler- Gösterge faiz oranı reformu; 1 Ocak 2020 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Bu değişiklikler gösterge faiz oranı reformu ile ilgili olarak belirli kolaylaştırıcı uygulamalar sağlar. Bu uygulamalar korunma muhasebesi ile ilgilidir ve IBOR reformunun etkisi genellikle riskten korunma muhasebesinin sona ermesine neden olmamalıdır. Bununla birlikte herhangi bir riskten korunma etkinsizliğinin gelir tablosunda kaydedilmeye devam etmesi gerekir. IBOR bazlı sözleşmelerde korunma muhasebesinin yaygın olması göz önüne alındığında bu kolaylaştırıcı uygulamalar sektördeki tüm şirketleri etkileyecektir. Grup, Finansal İstikrar Kurulu’nun Temmuz 2014 tarihli “Başlıca Gösterge Faiz Oranları Reformu” raporuna istinaden bir gösterge faiz oranına ilişkin piyasa genelinde yapılan reformu ifade eden “Gösterge Faiz Oranı Reformu” kapsamında riskten korunma işlemlerine ilişkin geçiş etkilerini değerlendirmektedir.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.1 Sunuma İlişkin Temel Esaslar (devamı)

2.1.2 Yeni ve Revize Edilmiş Türkiye Finansal Raporlama Standartları (devamı)

b) 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla yayımlanmış ancak henüz yürürlüğe girmemiş olan standartlar ve değişiklikler (devamı):

TFRS 17, “Sigorta Sözleşmeleri”; 1 Ocak 2021 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Bu standart, hali hazırda çok çeşitli uygulamalara izin veren TFRS 4’ün yerine geçmektedir. TFRS 17, sigorta sözleşmeleri ile isteğe bağlı katılım özelliğine sahip yatırım sözleşmeleri düzenleyen tüm işletmelerin muhasebesini temelden değiştirecektir.

2.1.3 Konsolidasyon Esasları

a) Konsolide finansal tablolar, aşağıda (b) ile (f) paragraflarında yer alan hususlar kapsamında, ana ortaklık olan Holding ile Bağlı Ortaklıklarının, İş Ortaklıklarının ve İştiraklerinin (topluca “Grup” olarak adlandırılacaktır) finansal tablolarını içermektedir. Konsolidasyon kapsamı içinde yer alan şirketlerin finansal tabloları, konsolide finansal tabloların tarihi itibarıyla ve yeknesak muhasebe ilke ve uygulamaları gözetilerek Dipnot 2.1.1’de belirtilen Türkiye Finansal Raporlama Standartları’na uygun olarak hazırlanmıştır. İştiraklerin, İş Ortaklıklarının ve Bağlı Ortaklıkların faaliyet sonuçları, satın alma veya elden çıkarma işlemlerine uygun olarak söz konusu işlemlerin geçerlilik tarihlerinde dahil edilmiş veya hariç bırakılmışlardır.

b) Bağlı Ortaklıklar, Holding’in doğrudan veya dolaylı olarak kontrol ettiği şirketleri ifade etmektedir. Grup, bir şirketle olan ilişkisinden dolayı değişken getirilere maruz kaldığı veya bu getirilerde hak sahibi olduğu, aynı zamanda bu getirileri şirket üzerindeki gücüyle etkileme imkanına sahip olduğu durumda şirketi kontrol etmektedir.

c) Grup’un bağlı ortaklıklarındaki sermaye payında kontrol kaybına neden olmayan değişiklikler özkaynak işlemleri olarak muhasebeleştirilir. Grup’un payı ile kontrol gücü olmayan payların defter değerleri, bağlı ortaklık paylarındaki değişiklikleri yansıtmak amacıyla düzeltilir. Kontrol gücü olmayan payların düzeltildiği tutar ile alınan veya ödenen bedelin gerçeğe uygun değeri arasındaki fark, doğrudan özkaynaklarda Grup’un payı olarak muhasebeleştirilir.

d) Grup’un bir bağlı ortaklığındaki kontrolü kaybetmesi durumunda, satış sonrasındaki kar/zarar, i) alınan satış bedeli ile kalan payın gerçeğe uygun değerlerinin toplamı ile ii) bağlı ortaklığın varlık (şerefiye dahil) ve yükümlülüklerinin ve kontrol gücü olmayan payların önceki defter değerleri arasındaki fark olarak hesaplanır. Diğer kapsamlı gelir içinde bağlı ortaklık ile ilgili önceden muhasebeleştirilen ve özkaynakta toplanan tutarlar, Şirket’in ilgili varlıkları satmış olduğu varsayımı üzerine kullanılacak muhasebe yöntemine göre kayda alınır (örneğin; konuyla ilgili TFRS standartları uyarınca, kar/zarara aktarılması ya da doğrudan geçmiş yıl karlarına transfer). Bağlı ortaklığın satışı sonrası kalan yatırımın kontrolünün kaybedildiği tarihteki gerçeğe uygun değeri, TFRS 9 *Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçüm* standardı kapsamında belirlenen başlangıç muhasebeleştirmesinde gerçeğe uygun değer olarak ya da, uygulanabilir olduğu durumlarda, bir iştirak ya da müşterek olarak kontrol edilen bir işletmedeki yatırımın başlangıç muhasebeleştirmesindeki maliyet bedeli olarak kabul edilir.

Holding, %50 altında etkin ortaklık payına sahip olduğu şirketleri, kendi ve diğer Bağlı Ortaklıkları’nın sahip oldukları hisselerle ait oy hakları ile Sabancı Ailesi Üyeleri ve sadece bu aile üyeleri tarafından kontrol edilen şirketlere ait hisselerin oy haklarının birlikte etkin bir şekilde kullanılması sonucu, mali ve işletme politikalarını Holding’in kontrol etme gücüne sahip olmasından dolayı bağlı ortaklık olarak değerlendirmiştir. Sabancı Ailesi Üyeleri, Holding’e sahip oldukları şirketlerdeki oy haklarını vermek suretiyle kontrol etme yetkisi tanımaktadır. Sabancı Ailesi Üyeleri’nin sahip olduğu hisselerle düşen paylar, kontrol gücü olmayan paylar olarak gösterilmiştir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.1 Sunuma İlişkin Temel Esaslar (devamı)

2.1.3 Konsolidasyon Esasları (devamı)

Aşağıdaki tabloda 31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla Bağlı Ortaklıklar, sahip olunan paylar ve etkin ortaklık oranları gösterilmiştir:

	31 Aralık 2019		31 Aralık 2018	
	Holding ve Bağlı Ortaklıkları tarafından sahip olunan		Holding ve Bağlı Ortaklıkları tarafından sahip olunan	
	doğrudan ve dolaylı pay (%)	Etkin ortaklık payı (%)	doğrudan ve dolaylı pay (%)	Etkin ortaklık payı (%)
Bağlı ortaklıklar				
AEO	76,85	76,85	76,85	76,85
Akbank	40,75	40,75	40,75	40,75
SabancıDX	100,00	100,00	100,00	100,00
Çimsa	63,52	58,10	63,52	58,10
Exsa	61,68	47,90	61,68	47,90
Kordsa	71,11	71,11	71,11	71,11
Teknosa	60,28	60,28	60,28	60,28
Temsa (*)	-	-	48,71	48,71
Tursa	100,00	100,00	100,00	100,00
Yünsa (*)	-	-	57,88	57,88
Carrefoursa	50,61	50,61	50,61	50,61

(*) Grup'un bağlı ortaklıklarından Temsa Ulaşım'ın satışı 30 Mayıs 2019 tarihinde, Yünsa'nın satışı ise 26 Kasım 2019 tarihinde gerçekleşmiştir.

Bağlı Ortaklıklara ait bilançolar ve kar veya zarar tabloları, tam konsolidasyon yöntemi kullanılarak konsolide edilmiş olup Holding ve Bağlı Ortaklıklarının sahip olduğu payların kayıtlı değeri, ilgili özkaynaktan mahsup edilmektedir. Holding ile Bağlı Ortaklıkları arasındaki işlemler ve bakiyeler konsolidasyon kapsamında karşılıklı olarak silinmektedir. Holding'in ve Bağlı Ortaklıklarının, Bağlı Ortaklıklarda sahip olduğu hisselerin finansman maliyeti ile bu hisselerle ait temettüler, sırasıyla, özkaynaktan ve ilgili dönem gelirinden çıkarılmıştır.

Bağlı Ortaklıklar, kontrolün Grup'a geçtiği tarihten itibaren konsolidasyon kapsamına alınmakta olup kontrolün sona erdiği tarihten itibaren konsolidasyon kapsamından çıkartılmaktadırlar. Bağlı Ortaklıkların net varlıklarında ve faaliyet sonuçlarında kontrol gücü olmayan paya sahip hissedarların payları, konsolide bilanço ve kar veya zarar tablosunda sırasıyla kontrol gücü olmayan pay ve kontrol gücü olmayan kar/zarar olarak gösterilmektedir. Sabancı Ailesi, Sabancı Ailesi tarafından kurulmuş olan Sabancı Vakfı ve Akbank çalışanları için kurulmuş olan Akbank Tekaüt Sandığı konsolide finansal tablolarda muhasebeleştirilmiş olan bazı Bağlı Ortaklıklar ve İştiraklerin sermayelerinde paya sahiptirler. Bu pay, konsolide finansal tablolarda kontrol gücü olmayan pay olarak dikkate alınmış ve konsolide finansal tablolarda Holding'in hissedarlarına isabet eden net varlıklar ve dönem karına dahil edilmemiştir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.1 Sunuma İlişkin Temel Esaslar (devamı)

2.1.3 Konsolidasyon Esasları (devamı)

e) İş ortaklığı - Holding'in müşterek anlaşmaya konu olan faaliyetler sonucu oluşan net varlıklar üzerinde haklarının bulunması durumunda, konsolide finansal tablolarda iş ortaklığına konu olan net varlıklar özkaynak yöntemiyle muhasebeleştirilir.

Aşağıdaki tabloda 31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihli İş Ortaklıklarında sahip olunan paylar ve etkin ortaklık oranları gösterilmiştir:

	31 Aralık 2019		31 Aralık 2018	
	Holding ve Bağlı Ortaklıkları tarafından sahip olunan doğrudan ve dolaylı		Holding ve Bağlı Ortaklıkları tarafından sahip olunan doğrudan ve dolaylı	
	pay (%)	Etkin ortaklık payı (%)	pay (%)	Etkin ortaklık payı (%)
İş Ortaklıkları				
Akçansa	39,72	39,72	39,72	39,72
Aksigorta	36,00	36,00	36,00	36,00
Avivasa	40,00	40,00	40,00	40,00
Brisa	43,63	43,63	43,63	43,63
Enerjisa Enerji	40,00	40,00	40,00	40,00
Enerjisa Üretim	50,00	50,00	50,00	50,00
Temsa Mısır (*)	-	-	73,75	73,75
Temsa İş Makinaları (**)	-	-	51,00	24,84

(*) Grup'un bağlı ortaklıklarından Temsa Ulaşım'ın iş ortaklığı olan Temsa Mısır'ın satışı 30 Mayıs 2019 itibarıyla gerçekleşmiştir.

(**) Grup, iş ortaklığına ait hisselerinin (Temsa İş Makinaları paylarının) %80'ine tekabül eden %41 oranındaki kısmının satış işlemi 9 Ağustos 2019 tarihi itibarıyla gerçekleştirmiştir. Satış işleminin gerçekleştiği tarih itibarıyla, Holding ve Bağlı Ortaklıkları tarafından sahip olunan doğrudan ve dolaylı pay %10'a düşmüştür. İlgili tutar finansal yatırım olarak muhasebeleştirilmektedir.

İş Ortaklıklarına ilişkin yatırımlar özkaynaktan pay alma yöntemi ile konsolide edilmiştir. İş Ortaklıklarının sermayelerinde Sabancı Ailesi tarafından sahip olunan pay bulunmamaktadır.

f) İştiraklerdeki yatırımlar özkaynak yöntemi ile muhasebeleştirilmiştir. Bunlar, Grup'un şirket faaliyetleri üzerinde kontrol yetkisine sahip bulunmamakla birlikte önemli etkiye sahip olduğu kuruluşlardır. Grup ile İştirak arasındaki işlemlerden doğan gerçekleşmemiş karlar, Grup'un İştirakteki payı ölçüsünde düzeltilmiş olup, gerçekleşmemiş zararlar da, işlem, transfer edilen varlığın değer düşüklüğüne uğradığını göstermiyor ise, düzeltilmiştir. Grup, İştirakleri ile ilgili olarak söz konusu doğrultuda bir yükümlülük altına girmemiş veya bir taahhütte bulunmamıştır.

Aşağıdaki tabloda 31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla İştirakler'de sahip olunan paylar ve ortaklık oranları gösterilmiştir:

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.1 Sunuma İlişkin Temel Esaslar (devamı)

2.1.3 Konsolidasyon Esasları (Devamı)

İştirakler	Holding ve bağlı ortaklıkları tarafından sahip olunan etkin ortaklık payı (%)
Philsa Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütün San. ve Tic. A.Ş. ("Philsa")	25,00
Philip Morris Sabancı Pazarlama Satış A.Ş. ("Philip Morrisa")	24,75

İştiraklerin sermayelerinde Sabancı Ailesi tarafından sahip olunan pay bulunmamaktadır.

2.1.4 Netleştirme/Mahsup

Finansal varlık ve yükümlülükler, gerekli kanuni hak olması, söz konusu varlık ve yükümlülükleri net olarak değerlendirme amacı olması veya varlıkların elde edilmesi ile yükümlülüklerin yerine getirilmesinin eş zamanlı olması durumlarında net olarak gösterilirler.

2.1.5 Karşılaştırmalı Bilgiler ve Önceki Dönem Tarihli Konsolide Finansal Tabloların Yeniden Düzenlenmesi

Finansal durum ve performans trendlerinin tespitine imkan vermek üzere, Grup'un konsolide finansal tabloları önceki dönemle karşılaştırmalı hazırlanmaktadır.

Grup, 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla konsolide bilançosunu 31 Aralık 2018 tarihi itibarıyla hazırlanmış konsolide bilançosu ile; 31 Aralık 2019 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide kar veya zarar tablosunu ve 31 Aralık 2018 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide kar veya zarar tablosu ile, 1 Ocak - 31 Aralık 2019 hesap dönemine ait nakit akış tablosu, özkaynaklar değişim ve diğer kapsamlı gelir tablolarını ise, 1 Ocak - 31 Aralık 2018 hesap dönemine ait ilgili dönem konsolide finansal tablolar ile karşılaştırmalı olarak düzenlemiştir.

2.2 Muhasebe Politika ve Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar

Muhasebe politikalarında yapılan önemli değişiklikler ve tespit edilen önemli muhasebe hataları geriye dönük olarak uygulanır ve önceki dönem finansal tabloları yeniden düzenlenir.

Muhasebe tahminlerindeki değişiklikler, yalnızca bir döneme ilişkin ise, değişikliğin yapıldığı cari dönemde, gelecek dönemlere ilişkin ise, hem değişikliğin yapıldığı dönemde hem de gelecek dönemlerde, ileriye yönelik olarak uygulanır. Grup'un konsolide finansal tablolarına ilişkin herhangi bir muhasebe politika ve tahminlerinde değişiklik olmamıştır.

Tespit edilen önemli muhasebe hataları geriye dönük olarak düzeltilir ve önceki dönem finansal tabloları yeniden düzenlenir. Grup'un cari yıl içerisinde tespit ettiği önemli bir muhasebe hatası olmamıştır.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.2 Muhasebe Politika ve Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar (devamı)

Konsolide finansal tabloların Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na göre hazırlanmasında Grup yönetiminin, raporlanan varlık ve yükümlülük tutarlarını etkileyecek, bilanço tarihi itibarı ile oluşması muhtemel yükümlülük ve taahhütleri ve raporlama dönemi itibarıyla gelir ve gider tutarlarını belirleyen varsayımlar ve tahminler yapması gerekmektedir. Bu tahmin ve varsayımlar Grup yönetiminin mevcut olaylar ve işlemlere ilişkin en iyi bilgilerine dayanmasına rağmen fiili sonuçlar ile farklılık gösterebilir. Tahminler düzenli olarak gözden geçirilmekte, gerekli düzeltmeler yapılmakta ve gerçekleştirildiği dönem kar veya zarar tablosunda yansıtılmaktadırlar. Muhasebe tahminlerindeki değişiklikler, yalnızca bir döneme ilişkin ise, değişikliğin yapıldığı cari dönemde, gelecek dönemlere ilişkin ise, hem değişikliğin yapıldığı dönemde hem de gelecek dönemde, ileriye yönelik olarak, net dönem karı veya zararının belirlenmesinde dikkate alınacak şekilde finansal tablolara yansıtılır.

2.2.1. TFRS 16 Kiralamalar

Grup, 1 Ocak 2019 tarihinden itibaren geçerli olan yeni standart, değişiklik ve yorumlardan, "TFRS 16 Kiralamalar" standardının ilk kez uygulanmasından kaynaklanan muhasebe politikası değişikliklerini, ilgili standardın geçiş hükümlerine uygun olarak uygulamıştır. Söz konusu standart kaynaklı muhasebe politikası değişiklikleri ve ilgili standartların ilk kez uygulanmasının etkileri aşağıdaki gibidir:

Grup - kiracı olarak

Grup, bir sözleşmenin başlangıcında, sözleşmenin kiralama niteliği taşıyıp taşımadığını ya da kiralama işlemi içerip içermediğini değerlendirir. Sözleşmenin, bir bedel karşılığında tanımlanan varlığın kullanımını kontrol etme hakkını belirli bir süre için devretmesi durumunda, bu sözleşme kiralama niteliği taşımaktadır ya da bir kiralama işlemi içermektedir. Grup, bir sözleşmenin tanımlanan bir varlığın kullanımını kontrol etme hakkını belirli bir süre için devredip devretmediğini değerlendirirken aşağıdaki koşulları göz önünde bulundurur:

- a) Sözleşmenin tanımlanan varlık içermesi; bir varlık genellikle sözleşmede açık veya zımni bir şekilde belirtilerek tanımlanır.
- b) Varlığın işlevsel bir bölümünün fiziksel olarak ayrı olması veya varlığın kapasitesinin tamamına yakını temsil etmesi. Tedarikçinin varlığı ikame etme yönünde aslî bir hakka sahip olması ve bundan ekonomik fayda sağlaması durumunda varlık tanımlanmış değildir.
- c) Tanımlanan varlığın kullanımından sağlanacak ekonomik yararların tamamına yakını elde etme hakkının olması.
- d) Tanımlanan varlığın kullanımını yönetme hakkının olması. Grup, varlığın nasıl ve ne amaçla kullanılacağına ilişkin kararların önceden belirlenmiş olması durumunda varlığın kullanım hakkına sahip olduğunu değerlendirmektedir. Grup varlığın kullanımını yönetme hakkına aşağıdaki durumlarda sahip olmaktadır:
 - i. Grup'un, kullanım süresi boyunca varlığı işletme hakkına sahip olması (veya varlığı kendi belirlediği şekilde işletmeleri için başkalarını yönlendirmesi) ve tedarikçinin bu işletme talimatlarını değiştirme hakkının bulunmaması veya
 - ii. Grup'un, kullanım süresi boyunca varlığın nasıl ve ne amaçla kullanılacağını önceden belirleyecek şekilde varlığı (ya da varlığın belirli özelliklerini) tasarlamış olması.

Grup, kiralamanın fiilen başladığı tarihte finansal tablolarına bir kullanım hakkı varlığı ve bir kira yükümlülüğü yansıtır.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.1 Muhasebe Politika ve Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar (devamı)

2.2.1. TFRS 16 Kiralamalar (Devamı)

Kullanım hakkı varlığı

Kullanım hakkı varlığı ilk olarak maliyet yöntemiyle muhasebeleştirilir ve aşağıdakileri içerir:

- a) Kira yükümlülüğünün ilk ölçüm tutarı,
- b) Kiralamanın fiilen başladığı tarihte veya öncesinde yapılan tüm kira ödemelerinden alınan tüm kiralama teşviklerinin düşülmesiyle elde edilen tutar,
- c) Grup tarafından katlanılan tüm başlangıçtaki doğrudan maliyetler ve
- d) Dayanak varlığın, kiralamanın hüküm ve koşullarının gerektirdiği duruma getirilmesi için restore edilmesiyle ilgili olarak Grup tarafından katlanılan maliyetler (stok üretimi için katlanılan maliyetler hariç).

Grup maliyet yöntemini uygularken, kullanım hakkı varlığını:

- a) Birikmiş amortisman ve birikmiş değer düşüklüğü zararları düşülmüş ve
- b) Kira yükümlülüğünün yeniden ölçümüne göre düzeltilmiş maliyeti üzerinden ölçer.

Grup, kullanım hakkı varlığını amortisman tabi tutarken TMS 16 Maddi Duran Varlıklar Standardında yer alan amortisman hükümlerini uygular.

Kullanım hakkı varlığının değer düşüklüğüne uğramış olup olmadığını belirlemek ve belirlenen herhangi bir değer düşüklüğü zararını muhasebeleştirmek için TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü Standardı uygulanır.

Kira yükümlülüğü

Kiralamanın fiilen başladığı tarihte, Grup kira yükümlülüğünü o tarihte gerçekleşmemiş olan kira ödemelerinin bugünkü değeri üzerinden ölçer. Kira ödemeleri, kiralamadaki zımnî faiz oranının kolaylıkla belirlenebilmesi durumunda, bu oran kullanılarak; zımnî faiz oranının kolaylıkla belirlenememesi durumunda ise kiracının alternatif borçlanma faiz oranı (kontrat tarihindeki yeni borçlanma faiz oranı) kullanılarak iskonto edilir.

Grup'un kira yükümlülüğünün ölçümüne dâhil olan ve kiralamanın fiilen başladığı tarihte gerçekleşmemiş olan kira ödemeleri aşağıdakilerden oluşur:

- a) Sabit ödemelerden her türlü kiralama teşvik alacaklarının düşülmesiyle elde edilen tutar,
- b) Bir endeks ya da orana bağlı olan, ilk ölçümü kiralamanın fiilen başladığı tarihte bir endeks veya oran kullanılarak yapılan değişken kira ödemeleri,
- c) Grup'un satın alma opsiyonunu kullanacağından makul ölçüde emin olması durumunda bu opsiyonun kullanım fiyatı,
- d) Kiralama süresinin Grup'un kiralamayı sonlandırmak için bir opsiyon kullanacağını göstermesi durumunda, kiralamanın sonlandırılmasına ilişkin ceza ödemeleri.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.2 Muhasebe Politika ve Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar (Devamı)

2.2.1. TFRS 16 Kiralamalar (Devamı)

Kiralamanın fiilen başladığı tarihten sonra Grup, kira yükümlülüğünü aşağıdaki şekilde ölçer:

- a) Defter değerini, kira yükümlülüğündeki faizi yansıtacak şekilde artırır,
- b) Defter değerini, yapılmış olan kira ödemelerini yansıtacak şekilde azaltır ve
- c) Defter değerini yeniden değerlendirmeleri ve yeniden yapılandırmaları yansıtacak şekilde ya da revize edilmiş özü itibarıyla sabit olan kira ödemelerini yansıtacak şekilde yeniden ölçer.

Uzatma ve erken sonlandırma opsiyonları

Kiralama yükümlülüğü, sözleşmelerdeki uzatma ve erken sonlandırma opsiyonları dikkate alınarak belirlenmektedir. Sözleşmelerde yer alan uzatma ve erken sonlandırma opsiyonlarının büyük kısmı Grup ve kiralayan tarafından müştereken uygulanabilir opsiyonlardan oluşmaktadır. Grup kiralama süresini, söz konusu uzatma ve erken sonlandırma opsiyonları ilgili sözleşmeye göre Grup’un inisiyatifindeyse ve opsiyonların kullanımı makul derecede kesinse kiralama süresine dâhil ederek belirlemektedir. Eğer şartlarda önemli bir değişiklik olursa yapılan değerlendirme Grup tarafından gözden geçirilmektedir.

Değişken kira ödemeleri

Grup’un kiralama sözleşmelerinin bir kısmından kaynaklanan kira ödemeleri değişken kira ödemelerinden oluşmaktadır. TFRS 16 standardı kapsamında yer almayan söz konusu değişken kira ödemeleri, ilgili dönemde gelir tablosuna kira gideri olarak kaydedilmektedir.

Kolaylaştırıcı uygulamalar

Kiralama süresi 12 ay ve daha kısa olan kısa vadeli kiralama sözleşmeleri ile Grup tarafından düşük değerli olarak belirlenen bilgi teknolojileri ekipman kiralamalarına (ağırlıklı olarak yazıcı, dizüstü bilgisayar, mobil telefon vb.) ilişkin sözleşmeler, TFRS 16 Kiralamalar Standardının tanıdığı istisna kapsamında değerlendirilmiş olup, bu sözleşmelere ilişkin ödemeler oluştuğu dönemde gider olarak muhasebeleştirilmeye devam edilmektedir.

Grup - kiralayan olarak

Grup, bağlı ortaklığı olan Ak Finansal Kiralama A.Ş. vasıtasıyla, “Kiralayan” olma sıfatıyla finansal kiralama işlemleri gerçekleştirmektedir. Finansal kiralamaya konu olan varlık, bilançoda yapılan net kiralama tutarına eşit bir alacak olarak gösterilir. Faiz geliri, kiralayanın kiralanan varlık ile ilgili net yatırım metodu kullanılarak sabit bir dönemsel getiri oranı yaratacak şekilde belirlenir ve ilgili dönemde olmayan kısmı kazanılmamış faiz geliri hesabında izlenir.

Grup’un faaliyet kiralamalarında ise kiralanan varlıklar, konsolide bilançoda yatırım amaçlı gayrimenkuller, maddi duran varlıklar veya diğer dönen varlıklar altında sınıflandırılır ve elde edilen kira gelirleri kiralama dönemi süresince, eşit tutarlarda konsolide gelir tablosuna yansıtılır. Kira gelirleri kira dönemi boyunca doğrusal yöntem ile konsolide gelir tablosuna yansıtılmaktadır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.2 Muhasebe Politika ve Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar (Devamı)

2.2.1. TFRS 16 Kiralamalar (Devamı)

TFRS 16 Kiralamalar standardına ilk geçiş

Grup, TMS 17 "Kiralama İşlemleri" nin yerini alan TFRS 16 "Kiralamalar" standardını ilk uygulama tarihi olan 1 Ocak 2019 tarihi itibarıyla uygulamıştır. Grup, basitleştirilmiş geçiş uygulamasını kullanarak önceki yıl için karşılaştırılabilir tutarları yeniden düzenlememiştir. Bu yöntem ile tüm kullanım hakkı varlıkları, uygulamaya geçişteki kiralama borçları (peşin ödemesi yapılan veya tahakkuk eden kiralama maliyetlerine göre düzeltilmiş) tutarından ölçülmüştür.

İlk uygulama sırasında, Grup daha önce TMS 17'ye uygun olarak operasyonel kiralama olarak sınıflandırılan kiralamalarına ilişkin kiralama yükümlülüğü kaydetmiştir. Bu yükümlülükler kalan kira ödemelerinin 1 Ocak 2019 tarihi itibarıyla alternatif borçlanma faiz oranları kullanılarak iskonto edilmiş bugünkü değerinden ölçülmüştür.

Daha önce finansal kiralama olarak sınıflandırılan kiralamalara ait varlık kullanım hakkı ve yükümlülüğü söz konusu varlıkların geçiş öncesindeki taşınan değerinden ölçülmüştür.

	1 Ocak 2019
Operasyonel kiralama taahhütleri	3.841.701
- Kısa vadeli kiralamalar (-)	(626)
- Düşük değerli kiralamalar (-)	(116.482)
Toplam kiralama yükümlülüğü	3.724.593
Alternatif borçlanma oranı ile iskonto edilmiş kiralama yükümlülüğü	1.935.643
- Kısa vadeli kiralama yükümlülüğü	835.976
- Uzun vadeli kiralama yükümlülüğü	1.099.667

Muhasebeleştirilen varlık kullanım hakkına ilişkin varlık bazında detaylar aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019	1 Ocak 2019
Gayrimenkuller	1.849.197	1.893.886
Demirbaşlar	409	407
Taşıtlar	22.554	27.624
Diğer	13.303	11.973
Toplam varlık kullanım hakkı	1.885.463	1.933.890

Muhasebeleştirilen varlık kullanım hakkına ilişkin girişler varlık bazında detaylar aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019	1 Ocak 2019
Gayrimenkuller	256.306	-
Demirbaşlar	162	-
Taşıtlar	11.328	-
Diğer	4.136	-
Toplam varlık kullanım hakkı girişleri	271.932	-

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.2 Muhasebe Politika ve Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar (Devamı)

2.2.1. TFRS 16 Kiralamalar (Devamı)

Muhasebeleştirilen varlık kullanım hakkına ilişkin amortisman giderleri varlık bazında detaylar aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019	1 Ocak 2019
Gayrimenkuller	(390.336)	-
Demirbaşlar	(178)	-
Taşıtlar	(16.093)	-
Diğer	(3.099)	-
Toplam varlık kullanım hakkı amortisman gideri	(409.706)	-

Standardın "Böümlere göre raporlama" ve "Pay başına kazanç" açıklamalarına etkileri

31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla sunulan bölümlere göre FAVÖK, amortisman ve itfa giderleri muhasebe politikası değişikliği sebebiyle artış göstermiştir. Bölümler bazında etkiler aşağıdaki gibidir:

1 Ocak - 31 Aralık 2019	Bankacılık	Sanayi	Perakende	Çimento	Diğer	Toplam
FAVÖK etkisi	102.775	10.784	464.956	13.690	7.841	600.046
Faiz giderleri	16.048	1.772	168.192	2.197	2.131	190.340
Amortisman ve itfa giderleri	86.727	9.012	296.764	11.493	5.710	409.706

31 Aralık 2019 tarihinde sona eren on iki aylık hesap döneminde TFRS 16'nın pay başına kazanç etkisi önemsiz seviyede olmuştur.

Geçiş kapsamında uygulanan kolaylaştırıcı uygulamalar

Geçiş kapsamında, TFRS 16'da tanımlanan aşağıdaki kolaylaştırıcı uygulamalar Grup politikaları dâhilinde benimsenmiştir.

- Kiralama süresi 1 yıl veya daha kısa olan kiralamalar kapsam dışında bırakılmıştır. Kiralama süresi 1 yıl veya daha kısa olmakla birlikte; Grup'un kiralamayı uzatma hakkı veren bir opsiyona sahip olması ve söz konusu uzatma hakkı opsiyonunu kullanacağından makul ölçüde emin olması (örneğin kiralamaya konu varlığa ilişkin önemli tutarda bir özel maliyet yatırımının bulunması ve bu yatırımın 1 yıldan uzun sürede itfa ediliyor olması gibi) durumunda, Grup sözleşme süresine ilişkin öngöründe bulunarak, söz konusu sözleşmeyi de TFRS 16 kapsamına dahil etmiştir.
- Düşük değerli varlıklar (ağırlıklı olarak yazıcı, dizüstü bilgisayar, mobil telefon vb. bilgi teknolojileri ekipmanları) kapsam dışında bırakılmıştır.
- Makul ölçüde benzer özelliklere sahip kiralamalardan oluşan bir portföye (benzer bir ekonomik ortamdaki benzer bir varlık sınıfı için geri kalan kiralama süresi benzer olan kiralamalar gibi) tek bir iskonto oranı uygulanmıştır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.2 Muhasebe Politika ve Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar (Devamı)

2.2.1. TFRS 16 Kiralamalar (Devamı)

Cari dönem etkisi

TFRS 16'nın bir sonucu olarak, daha önce TMS 17 uyarınca finansal kiralama olarak sınıflandırılan kiralamalar ile ilgili olarak Grup, 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla 1.885.463 TL “Kullanım Hakkı Varlıkları” ve 1.984.835 TL “Kiralama İşlemlerinden Kaynaklanan Yükümlülükler” muhasebeleştirmiştir. Ayrıca, TFRS 16 kapsamındaki kira sözleşmeleriyle ilgili olarak, Grup faaliyet kiralaması gideri yerine amortisman ve faiz giderleri muhasebeleştirmiştir.

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti

2.3.1 Nakit ve nakit benzeri değerler

Nakit ve nakit benzeri değerler, kasada tutulan nakit, vadeleri üç ay veya daha kısa olan bankalarda tutulan mevduat ve bloke mevduatları içerir. Grup, nakit ve nakit benzerlerini beklenen kredi zararı modelini kullanarak değer düşüklüğü için gözden geçirmektedir (Dipnot 5).

2.3.2 Satış ve geri alış anlaşmaları

Tekrar geri alımlarını öngören anlaşmalar çerçevesinde satılmış olan menkul kıymetler (“Repo”) Grup portföyünde tutulma amaçlarına göre “Gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan”, “gerçeğe uygun değeri diğer kapsamlı gelire yansıtılan” veya “İtfâ edilmiş maliyeti üzerinden değerlendirilen” portföylerde sınıflandırılmakta ve ait olduğu portföyün esaslarına göre değerlemeye tabi tutulmaktadır. Repo sözleşmesi karşılığı elde edilen fonlar yükümlülüklerde “Finansal Borçlar” hesabında muhasebeleştirilmekte ve ilgili Repo anlaşmaları ile belirlenen satım ve geri alım fiyatları arasındaki farkın döneme isabet eden kısmı için “Etkin faiz (iç verim) oranı yöntemi”ne göre gider reeskontu hesaplanmaktadır.

Geri satım taahhüdü ile alınmış menkul kıymetler (“Ters repo”) işlemleri konsolide bilançoda “Hazır Değerler” kalemi altında muhasebeleştirilmektedir. Ters repo anlaşmaları ile belirlenen alım ve geri satım fiyatları arasındaki farkın döneme isabet eden kısmı için “Etkin faiz (iç verim) oranı yöntemi”ne göre faiz gelir reeskontu hesaplanmaktadır.

2.3.3 T.C. Merkez Bankası hesabı

T.C. Merkez Bankası (“Merkez Bankası”) hesabı, Merkez Bankası’nın 2005/1 Sayılı “Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliği”ne göre bankalarca Türk parası zorunlu karşılık için geçerli oranlar mevduatlar ve diğer yükümlülükler için vade yapısına göre %1 ila %7 (2018: %1,5 ila %8) aralığında; yabancı para zorunlu karşılık için geçerli oranlar ise mevduat ve diğer yükümlülükler vade yapısına göre %5 ila %21 aralığındadır (31 Aralık 2018: %4 ila %20).

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.4 Ticari alacaklar ve beklenen kredi zararları

Grup, ticari alacaklara ilişkin beklenen kredi zararlarının ölçümünde geçmiş deneyimlerin ve geleceğe dair beklentilerin dikkate alındığı bir karşılık matrisi kullanmaktadır. İlgili matriste ticari alacakların vadelerinin aşıldığı gün sayısına bağlı olarak belirli karşılık oranları hesaplanmakta ve söz konusu oranlar her raporlama döneminde gözden geçirilerek, gerektiği durumlarda, revize edilmektedir. Beklenen kredi zarar karşılıklarındaki değişim konsolide gelir tablosunda “esas faaliyetlerden diğer gelirler / giderler” hesabında muhasebeleştirilmektedir. Raporlama tarihi itibarıyla karşılık etkisi önemsizdir.

Değer Düşüklüğü

1 Ocak 2019 tarihinden önce yürürlükte olan TMS 39 “Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme” standardında yer alan “gerçekleşen kredi zararları modeli” yerine TFRS 9 “Finansal Araçlar” standardında “beklenen kredi zararları modeli” tanımlanmıştır. Beklenen kredi zararları, bir finansal aracın beklenen ömrü boyunca kredi zararlarının olasılıklarına göre ağırlıklandırılmış bir tahminidir. Beklenen kredi zararlarının hesaplamasında, geçmiş kredi zararı deneyimleri ile birlikte, Grup’un geleceğe yönelik tahminleri de dikkate alınmaktadır.

Grup, konsolide finansal tablolarında itfa edilmiş maliyet bedelinden muhasebeleştirilen ve önemli bir finansman bileşeni içermeyen (1 yıldan kısa vadeli olan) ticari alacaklarının değer düşüklüğü hesaplamaları kapsamında TFRS 9 standardında tanımlanan “basitleştirilmiş yaklaşımı” uygulamayı tercih etmiştir. Söz konusu yaklaşım ile Grup, ticari alacakların belirli sebeplerle değer düşüklüğüne uğramadığı durumlarda (gerçekleşmiş değer düşüklüğü zararları haricinde), ticari alacaklara ilişkin zarar karşılıklarını “ömür boyu beklenen kredi zararlarına” eşit bir tutardan ölçmektedir.

2.3.5 Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacaklar

Grup, 1 Ocak 2019 tarihinden itibaren, itfa edilmiş maliyeti ile ölçülen finans sektörü faaliyetlerinden alacaklarının değer düşüklüğü hesaplaması için, TFRS 9 standardında yer alan ve ilk muhasebeleştirmeden sonra kredi kalitesindeki değişimin dikkate alındığı üç aşamalı değer düşüklüğü yaklaşımını (genel yaklaşım) uygulamaktadır. Söz konusu yaklaşım kapsamında tanımlanan aşamalar aşağıdaki gibidir:

“Aşama 1”, ilk muhasebeleştirme anında ve ilk muhasebeleştirmeden bir sonraki raporlama dönemine kadar kredi riskinde önemli bir artış olmayan veya raporlama tarihinde düşük kredi riski olan finansal varlıkları kapsamaktadır. Söz konusu varlıklar için, “12 aylık beklenen kredi zararı” muhasebeleştirilmekte ve faiz geliri beklenen zarar karşılığı düşülmeden brüt defter değeri üzerinden hesaplanmaktadır. 12 aylık beklenen kredi zararı, raporlama tarihinden sonraki 12 ay içinde finansal varlığa ilişkin gerçekleşmesi muhtemel temerrüt durumlarından kaynaklanan kredi zararlarının 12 aya ağırlıklandırılması ile hesaplanan tutardır.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.5 Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacaklar (devamı)

“Aşama 2”, ilk muhasebeleştirilmeden sonra kredi riskinde önemli artış olan fakat değer düşüklüğüne ilişkin tarafsız bir kanıt olmayan finansal varlıkları kapsamaktadır. Söz konusu varlıklar için “ömür boyu beklenen kredi zararı” muhasebeleştirilmekte ve faiz geliri beklenen zarar karşılığı düşülmeden brüt defter değeri üzerinden hesaplanmaktadır. Ömür boyu beklenen kredi zararı finansal varlığın beklenen ömrü boyunca gerçekleşmesi muhtemel temerrüt durumlarından kaynaklanan kredi zararlarıdır.

“Aşama 3”, raporlama tarihinde değer düşüklüğü için tarafsız kanıtın olduğu finansal varlıkları içermektedir. Söz konusu varlıklar için “ömür boyu beklenen kredi zararı” muhasebeleştirilmektedir. Grup, kredi riskindeki önemli artışların zamanında belirlenmesi ve zarar karşılığının toplu olarak finansal tablolara alınması amacıyla; finansal araç türü, kredi riski derecesi, teminat türü, vadeye kalan süre ve sektör gibi ortak kredi riski özelliklerini esas alarak finansal araçlarını gruplandırmaktadır. Finans sektörü faaliyetlerinden alacaklara ilişkin beklenen kredi zarar karşılıklarındaki değişim konsolide gelir tablosunda “esas faaliyetlerden diğer gelirler/giderler” hesabında muhasebeleştirilmektedir.

2.3.6 İlişkili taraflar

Bu konsolide finansal tabloların amacı doğrultusunda ortaklar, üst düzey yöneticiler ve yönetim kurulu üyeleri, aileleri ve kendileri tarafından kontrol edilen veya kendilerine bağlı şirketler, ilişkili taraflar olarak kabul edilmiştir.

2.3.7 Stoklar

Stoklar, maliyetin veya net gerçekleşebilir değerinin düşük olanı ile değerlendirilir. Stokların maliyeti tüm satın alma maliyetlerini, dönüştürme maliyetlerini ve stokların mevcut durumuna ve konumuna getirilmesi için katılan diğer maliyetleri içerir. Stokların birim maliyeti, hareketli ağırlıklı ortalama yöntemi ile belirlenir (Dipnot 11). Net gerçekleşebilir değer, işin normal akışı içinde tahmini satış fiyatından tahmini tamamlama maliyeti ve satışı gerçekleştirmek için gerekli tahmini satış maliyeti toplamının indirilmesiyle elde edilen tutardır.

2.3.8 Türev araçlar

Türev araçların, ağırlıklı olarak yabancı para ve faiz swapları ile vadeli döviz alım-satım sözleşmelerinin, ilk olarak kayda alınmasında elde etme maliyeti kullanılmakta ve bunlara ilişkin işlem maliyetleri elde etme maliyetine dahil edilmektedir. Türev araçlar kayda alınmalarını izleyen dönemlerde makul değer ile değerlendirilmektedir. Tüm türev araçlar gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan finansal varlıklar olarak sınıflandırılmaktadır. Türev araçların makul değeri piyasada oluşan makul değerlerinden veya indirgenmiş nakit akımı modelinin kullanılması suretiyle hesaplanmaktadır.

Tezgaah üstü vadeli kambiyo sözleşmelerinin makul değeri, orijinal vadeli kurun, ilgili para birimi için sözleşmenin geri kalan kısmında geçerli olan piyasa faiz oranları referans alınarak hesaplanıp, bilanço tarihi itibarıyla geçerli olan vadeli kurla karşılaştırmak yoluyla belirlenmektedir.

Türev araçlar makul değerinin pozitif veya negatif olmasına göre bilançoda sırasıyla varlık veya yükümlülük olarak kaydedilmektedirler.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.8 Türev araçlar (devamı)

Yapılan değerlendirme sonucu gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan finansal varlık olarak sınıflandırılan türev araçların makul değerinde meydana gelen farklar kar veya zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

Bazı türev araçları ekonomik olarak risklere karşı etkin bir koruma sağlamakla birlikte, muhasebesel olarak TFRS 9 kapsamında bunlar “Gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan” olarak muhasebeleştirilmekte ve bunların makul değer değişiklikleri dönemin kar veya zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

Riskten korunma amaçlı faiz oranı swap işlemlerindeki kazançlar ve zararlar, riskten korunma amaçlı aracın ilgili geliri veya gideri ile aynı esas üzerinden gelir veya gider olarak tanınmaktadır. Faiz oranı swap işlemlerindeki kazanç ve zararlar faiz geliri veya faiz gideri olarak kaydedilmiştir.

Nakit akış riskinden korunma amaçlı olarak tayin edilen ve yeterli olan türev enstrümanların makul değer değişikliklerinin etkin olan kısımları özkaynaklar altında muhasebeleştirilir. Makul değer değişikliklerinin etkin olmayan kısımlarına istinaden oluşan gelir veya gider olduğu dönemde kar veya zarar tablosunda muhasebeleştirilir.

Gerçeğe uygun değer riskinden korunma amaçlı olarak tayin edilen ve yeterli olan türev enstrümanların makul değer değişiklikleri riskten korunma varlık veya yükümlülüğün gerçeğe uygun değerindeki değişiklikleri ile birlikte kar veya zarar tablosuna kaydedilir. Riskten korunma varlık veya yükümlülüğün makul değerindeki değişiklik, riskten korunma muhasebesinin etkin olduğu dönem boyunca, ilgili varlık veya yükümlülük ile birlikte gösterilir. Riskten korunmanın, riskten korunma muhasebesi şartlarını artık yerine getirmediği durumlarda, etkin faiz oranı yöntemi kullanılan riskten korunma kalemin taşınan değerine yapılan düzeltmeler vadeye kalan süre içerisinde iskonto edilerek kar veya zarar tablosuna yansıtılır.

Özkaynaklar altında biriktirilen tutarlar riskten korunma kalemlerin kar veya zarar tablosu etkilerinin olduğu dönemler itibarıyla kar veya zarar tablosuna dahil edilirler. Bir riskten korunma enstrümanının satıldığı, vadesinin dolduğu veya riskten korunma kriterlerini karşılayamamaya başladığı durumlarda, ilgili tarihe kadar özkaynaklar altında birikmiş olan kar veya zararlar hemen kar veya zarar tablosuna dahil edilmeyip, riskten korunması amaçlanan nakit akımlarının kar veya zarar tablosuna dahil edildiği tarihe kadar özkaynaklarda tutulmaya devam edilir.

Grup ayrıca yurtdışındaki yatırımlarına ilişkin kur riskinden korunma amacıyla net yatırım riskinden korunma işlemi uygulamaktadır. Söz konusu net yatırım riskinden korunma işleminde riskten korunma aracının gerçeğe uygun değer değişiminin etkin olan kısmı, özkaynaklar altındaki “Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacak Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelirler veya Giderler” hesabında muhasebeleştirilmiştir.

Bazı türev enstrümanlar riskten korunma muhasebesi kapsamına girebilmek için gerekli olan şartları karşılamamaktadır. Riskten korunma muhasebesi kapsamına dahil olmayan türev enstrümanların makul değer değişiklikleri oluştuğu dönemde kar veya zarar tablosuna dahil edilirler.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.9 Yatırım amaçlı gayrimenkuller

Mal ve hizmetlerin üretiminde kullanılmak veya idari maksatlarla veya işlerin normal seyri esnasında satılmak yerine, kira elde etmek ve/veya sermaye kazancı elde etmek amacıyla veya her ikisi için tutulan araziler ve binalar yatırım amaçlı gayrimenkuller olarak sınıflandırılır ve maliyet yöntemine göre maliyet eksi birikmiş amortisman (arazi hariç) ve varsa değer düşüklüğü sonrasındaki değerleri ile gösterilir (Dipnot 13). İnşaatı Grup tarafından yapılan yatırım amaçlı gayrimenkulün maliyeti ise, inşaat veya ıslah çalışmalarının tamamlandığı tarihteki maliyeti üzerinden belirtilir. Söz konusu bu tarihe kadar, Grup, TMS 16 “Maddi Duran Varlıklar” şartlarını uygular. Söz konusu tarihte varlık, yatırım amaçlı gayrimenkul haline gelmesi ile birlikte yatırım amaçlı gayrimenkuller hesap kalemine transfer edilir. Faaliyet kiralaması çerçevesinde kiralanmış gayrimenkuller yatırım amaçlı gayrimenkul olarak sınıflandırılmamıştır. Maliyetleri ile gerçeğe uygun değerleri karşılaştırıldığında, önemli bir farka rastlanılmamıştır. Yatırım amaçlı gayrimenkullerin amortisman dönemleri, tahmin edilen faydalı ömürleri esas alınarak belirlenmiştir. Bu varlıkların tahmini ekonomik ömürleri 20-49 yıl arasındadır.

2.3.10 Maddi duran varlıklar

Maddi duran varlıklar, elde etme maliyetlerinden birikmiş amortisman düşüldükten ve birikmiş değer düşüklüğü sonraki net değeri ile gösterilmektedir (Dipnot 15). Amortisman, maddi duran varlıkların faydalı ömürleri üzerinden doğrusal amortisman yöntemi kullanılarak ayrılmaktadır. Arsa ve araziler amortismanına tabi değildir. Söz konusu varlıkların tahmin edilen faydalı ömürleri aşağıda belirtilmiştir:

	<u>Yıllar</u>
Yeraltı ve yer üstü düzenleri	4-50
Binalar	10-50
Makine, tesis ve cihazlar	3-30
Taşıt araçları	3-7
Döşeme ve demirbaşlar	3-15
Diğer maddi duran varlıklar	5-10

Maddi duran varlıkların elden çıkartılması sonucu oluşan kar veya zarar, kayıtlı değer ile tahsil olunan tutarların karşılaştırılması ile belirlenir ve cari dönemde ilgili gelir ve gider hesaplarına yansıtılır.

Bir varlığın kayıtlı değeri varlığın geri kazanılabilir değerinden daha yüksekse, kayıtlı değer derhal geri kazanılabilir değerine indirilir. Geri kazanılabilir değer ilgili varlığın net satış fiyatı ya da kullanımdaki değerinin yüksek olanıdır. Net satış fiyatı, varlığın makul değerinden satışı gerçekleştirmek için katlanılacak maliyetlerin düşülmesi suretiyle tespit edilir. Kullanımdaki değer ise ilgili varlığın kullanılmasına devam edilmesi suretiyle gelecekte elde edilecek tahmini nakit akımlarının bilanço tarihi itibarıyla indirgenmiş tutarlarına artık değerlerinin eklenmesi ile tespit edilir. Maddi duran varlıkların yapılan normal bakım ve onarım harcamaları, gider olarak muhasebeleştirilmektedir. Maddi duran varlığın kapasitesini genişleterek kendisinden gelecekte elde edilecek faydayı artıran nitelikteki yatırım harcamaları, maddi duran varlığın maliyetine eklenmektedir.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.11 Maddi olmayan duran varlıklar

Maddi olmayan duran varlıklar ruhsatları, maden haklarını, iktisap edilmiş kullanım haklarını, bilgi sistemlerini, geliştirme maliyetlerini, satın alınmış teknoloji ve diğer tanımlanabilir hakları içermektedir. Maddi olmayan duran varlıklar, elde etme maliyetinden kayda alınır ve 20 yılı geçmeyen tahmini faydalı ömürleri boyunca doğrusal olarak itfa edilirler (Dipnot 16). Maden işletme haklarına ilişkin itfa payları ilgili maden işletilmeye başladığında ayrılır.

İşletme birleşmesi sonucu sahip olunan müşteri ilişkileri ve sözleşmeleri iktisap tarihindeki makul değerleri üzerinden muhasebeleştirilir. Müşteri ilişkileri ve sözleşmeleri tahmini sınırlı faydalı ömürleri üzerinden doğrusal amortisman yöntemi ile amortisman tabi tutulur ve elde etme maliyetinden birikmiş itfa payı ve değer düşüklüğü karşılıkları düşülmesi ile bulunan değer üzerinden taşınırlar (Dipnot 15).

2.3.12 Satış amacıyla elde tutulan duran varlıklar ve durdurulan faaliyetler

Varlıklar, kayıtlı değerlerinin kullanılmak suretiyle değil satış işlemi sonucu geri kazanılmasının amaçlandığı durumlarda satış amacıyla elde tutulan duran varlıklar olarak sınıflandırılır. Bu varlıklar; bir işletme birimi, satış grupları veya ayrı bir maddi duran varlık olabilir. Satılmak üzere elde tutulan duran varlıkların satışının bilanço tarihini takip eden oniki ay içerisinde gerçekleşmesi beklenir. Çeşitli olay veya koşullar satış işleminin tamamlanma süresini bir yıldan fazlaya uzatabilir. Söz konusu gecikmenin, işletmenin kontrolü dışındaki olaylar veya koşullar nedeniyle gerçekleşmiş ve işletmenin ilgili varlığın (veya elden çıkarılacak varlık grubunu) satışına yönelik satış planının devam etmekte olduğuna dair yeterli kanıt bulunması durumunda; satış işlemini tamamlamak için gerekli olan sürenin uzaması, ilgili varlığın (veya elden çıkarılacak varlık grubunun) satış amaçlı elde tutulan varlık olarak sınıflandırılmasını engellemez.

Durdurulan faaliyetler; elden çıkarılan veya satış amacıyla elde tutulan işletme birimleri olabilir ve (a) belirli bir coğrafi bölge faaliyetlerini veya önemli bir iş kolunu ifade eder (b) belirli bir coğrafi bölge faaliyetlerini veya önemli bir iş kolunun elden çıkarmak ile ilgili planın bir parçasıdır veya (c) tekrar satmak için iktisap edilen bir bağlı ortaklıktır.

Satış amacıyla elde tutulan duran varlıklar kayıtlı değer veya makul değer düşük olanı ile değerlendirilir. Makul değer kayıtlı değer altına düştüğü durumlarda oluşan değer düşüklüğü ilgili dönemin konsolide kar veya zarar tablosuna gider kaydedilir.

2.3.13 TFRS Yorum 12 - Hizmet İmtiyaz Anlaşmaları

TFRS Yorum 12, kamudan özel sektöre verilen imtiyazlı hizmet anlaşmalarının işletmeciler tarafından muhasebeleştirilmesini düzenler.

TFRS Yorum 12 kapsamına giren sözleşmeye dayalı anlaşmaların şartları uyarınca, Şirket işletmeci sıfatıyla, bir hizmet sunucusu olarak hareket eder. İşletmeci, bir kamu hizmetinin sunulması için kullanılan altyapıyı inşa eder veya yeniler ve belirlenen dönem boyunca bu altyapıyı işletir ve altyapının bakımını gerçekleştirir.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.13 TFRS Yorum 12 - Hizmet İmtiyaz Anlaşmaları (devamı)

Grup’un iştiraki olan, Enerjisa Elektrik Dağıtım A.Ş.’nin elektrik dağıtım hizmeti vermesi sebebiyle alınan veya alınacak bedel, hizmetin makul değeri üzerinden muhasebeleştirir. Söz konusu bedel bir finansal varlık olarak kaydedilir. Grup, söz konusu finansal varlığı, elektrik dağıtım hizmeti karşılığında imtiyazı tanıyanın verdiği veya imtiyazı tanıyanın talimatı doğrultusunda verilen nakit ölçüsünde muhasebeleştirir. İmtiyazı tanıyan tarafından veya imtiyazı tanıyanın talimatı ile ödenmesi gereken tutar, TFRS 9 “Finansal Araçlar” uyarınca bir alacak olarak muhasebeleştirilir.

Grup’un iştiraki olan Enerjisa Elektrik Dağıtım A.Ş.’nin finansal varlığı, önceden yapılmış ve İHD ile belirlenen her yıl yapılacak yatırım harcamalarına istinaden proje süresince elde edilmesi tahmin edilen gelecek dönemlere ait nakit girişlerini etkin faiz oranı yöntemine göre iskonto ederek hesapladığı rayiç bedel üzerinden “Finansal Varlıklar” adı altında kendi finansal durum tablosunda, etkin faiz yöntemine göre hesapladığı geliri ise “Hizmet imtiyaz sözleşmesinden elde edilen faiz geliri” olarak muhasebeleştirmektedir.

2.3.14 Özkaynak kalemleri

Özkaynak kalemlerinin düzeltilmesinde; yeniden değerlendirme değer artış fonu gibi enflasyon nedeniyle işletmelerin oluşturmalarına izin verilen fonların sermayeye ilave edilmesi, ortakların özkaynağa katkısı olarak dikkate alınmamıştır. Yedek akçelerin ve dağıtılmamış karların sermayeye ilave edilmesi ortaklar tarafından konulan sermaye olarak dikkate alınmıştır. Sermayeye ilave edilmiş özkaynak kalemlerinin düzeltilmesinde, sermaye artırımının tescil tarihi veya sermaye artırımına mahsuben ödenen tutarların tahsil tarihi esas alınmıştır. Sermayeye ilave edilmiş olsun veya olmasın, hisse senedi ihraç primlerinin düzeltilmesinde ise tahsil tarihleri dikkate alınmıştır (Dipnot 23).

Özkaynaklar altında takip edilen geri alınmış paylar, bağlı ortaklıkların sahip oldukları Holding hisselerini temsil eder. Konsolide mali tablolarda söz konusu tutar Holding sermayesinin, bağlı ortaklığın elinde bulundurduğu hisse oranına denk gelen tutar oranında azaltılması suretiyle muhasebeleştirilmiştir.

Değer artış fonları içerisinde yer alan yeniden değerlendirme fonu satış işleminden önce Grup’un elinde bulundurduğu net varlığa işlem tarihinde isabet eden değer artışıdır. Yeniden değerlendirme fonları içerisinde yer alan önemli tutarın amortismanına tabi varlıklar ile ilgili olması sebebiyle, söz konusu varlıkların amortismanına tabi oldukları veya elden çıkarıldıkları dönemde ilgili değerlendirme fonundan geçmiş yıllar karlarına transfer edilmek suretiyle muhasebeleştirilir.

Gelecekteki nakit akımlarının finansal riskten korunması olarak belirlenen ve bu konuda etkin olan türev finansal araçların gerçeğe uygun değerindeki değişiklikler doğrudan özkaynaklarda “Riskten korunma fonları” içerisinde kayıtlara alınmaktadır. Ayrıca Grup, yabancı para finansal borçları ile döviz kurlarındaki değişimden kaynaklanan yurtdışındaki net yatırım riskinden korunmaktadır. Bu kapsamdaki yabancı para finansal borçların döviz kurundan kaynaklanan değer değişiminin etkin kısmı, özkaynaklar altındaki “Riskten korunma fonları” hesabında muhasebeleştirilmiştir.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.15 Araştırma giderleri ve geliştirme maliyetleri

Araştırma giderleri gerçekleştiğinde gider kaydedilmektedir. Yeni ürünlerin geliştirilmesi veya geliştirilen ürünlerin testi ve dizaynı ile ilgili proje maliyetleri, projenin ticari ve teknolojik bakımdan başarılı bir şekilde uygulanabilir olması ve maliyetlerin güvenilir olarak tespit edilebilmesi halinde maddi olmayan duran varlık olarak değerlendirilir. Diğer geliştirme giderleri gerçekleştiğinde gider olarak kaydedilmektedir. Önceki dönemde gider kaydedilen geliştirme giderleri sonraki dönemde aktifleştirilemez.

2.3.16 Finansal borçlar ve borçlanma maliyetleri

Finansal borçlar, ilk muhasebeleştirilmesi sırasında gerçeğe uygun değerinden ölçülür. İlgili finansal yükümlülüğün yüklenimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen işlem maliyetleri de söz konusu gerçeğe uygun değere ilave edilir. Bu finansal yükümlülükler, müteakip dönemlerde etkin faiz yöntemiyle hesaplanan itfa edilmiş maliyetinden ölçülürler.

Kullanıma ve satışa hazır hale getirilmesi önemli ölçüde zaman isteyen özellikli varlıklar (amaçlandığı şekilde kullanıma ve satışa hazır hale getirilmesi uzun bir süreyi gerektiren varlığı ifade eder) söz konusu olduğunda, ilgili varlığın satın alınması, inşası veya üretimi ile doğrudan ilişki kurulabilen borçlanma maliyetleri, ilgili varlık kullanıma veya satışa hazır hale getirilene kadar maliyetinin bir unsuru olarak aktifleştirilir. Bu kapsamda olmayan borçlanma maliyetleri ise oluştukları dönemde giderleştirilir.

Devam eden yatırımlarla ilişkilendirilebilen kredilerin finansman maliyetleri (faiz giderleri ve TL benchmark faiz ile yabancı para kredilere ilişkin kredi faizi arasındaki fark nispetindeki kur farkı giderleri), yatırımlar tamamlanıncaya kadar aktifleştirilmektedir.

2.3.17 Ertelenen finansman giderleri

Ertelenen finansman giderleri (temel olarak finans kuruluşlarından uzun vadeli banka kredileri alımında katlanılan giderler) uzun vadeli kredilerin vadeye kalan süreleri doğrultusunda, efektif faiz metodu kullanılarak itfa edilmektedir.

2.3.18 Kurum kazancı üzerinden hesaplanan vergiler

Türk Vergi Mevzuatı, ana şirket ve onun bağlı ortaklığına konsolide vergi beyannamesi hazırlamasına izin vermediğinden, ekli konsolide finansal tablolarda da yansıtıldığı üzere, vergi karşılıkları her bir işletme bazında ayrı olarak hesaplanmıştır.

Gelir vergisi gideri, cari vergi ve ertelenmiş vergi giderinin toplamından oluşur.

Cari vergi

Cari yıl vergi yükümlülüğü, dönem karının vergiye tabi olan kısmı üzerinden hesaplanır. Vergiye tabi kâr, diğer yıllarda vergilendirilebilir ya da vergiden indirilebilir kalemler ile vergilendirilmesi ya da vergiden indirilmesi mümkün olmayan kalemleri hariç tutması nedeniyle, kar veya zarar tablosunda yer verilen kârdan farklılık gösterir. Grup'un cari vergi yükümlülüğü bilanço tarihi itibarıyla yasallaşmış ya da önemli ölçüde yasallaşmış vergi oranı kullanılarak hesaplanmıştır.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.18 Kurum kazancı üzerinden hesaplanan vergiler (devamı)

Ertelenmiş vergi

Ertelenmiş vergi yükümlülüğü veya varlığı, varlıkların ve yükümlülüklerin finansal tablolarda gösterilen tutarları ile yasal vergi matrahı hesabında dikkate alınan tutarları arasındaki geçici farklılıkların bilanço yöntemine göre vergi etkilerinin yasallaşmış vergi oranları dikkate alınarak hesaplanmasıyla belirlenmektedir. Ertelenmiş vergi yükümlülükleri vergilendirilebilir geçici farkların tümü için hesaplanırken, indirilebilir geçici farklardan oluşan ertelenmiş vergi varlıkları, gelecekte vergiye tabi kar elde etmek suretiyle söz konusu farklardan yararlanmanın kuvvetle muhtemel olması şartıyla hesaplanmaktadır. Bahse konu varlık ve yükümlülükler, ticari ya da mali kar/zararı etkilemeyen işleme ilişkin geçici fark, şerefiye veya diğer varlık ve yükümlülüklerin ilk defa finansal tablolara alınmasından (işletme birleşmeleri dışında) kaynaklanıyorsa muhasebeleştirilmez.

Ertelenmiş vergi yükümlülükleri, Grup'un geçici farklılıkların ortadan kalkmasını kontrol edebildiği ve yakın gelecekte bu farkın ortadan kalkma olasılığının düşük olduğu durumlar haricinde, bağlı ortaklık ve iştiraklerdeki yatırımlar ve iş ortaklıklarındaki paylar ile ilişkilendirilen vergilendirilebilir geçici farkların tümü için hesaplanır. Bu tür yatırım ve paylar ile ilişkilendirilen vergilendirilebilir geçici farklardan kaynaklanan ertelenmiş vergi varlıkları, yakın gelecekte vergiye tabi yeterli kar elde etmek suretiyle söz konusu farklardan yararlanmanın kuvvetle muhtemel olması ve gelecekte ilgili farkların ortadan kalkmasının muhtemel olması şartlarıyla hesaplanmaktadır.

Ertelenmiş vergi varlığının kayıtlı değeri, her bilanço tarihi itibarıyla gözden geçirilir. Ertelenmiş vergi varlığının kayıtlı değeri, bir kısmının veya tamamının sağlayacağı faydanın elde edilmesine imkan verecek düzeyde mali kar elde etmenin muhtemel olmadığı ölçüde azaltılır.

Ertelenmiş vergi varlıkları ve yükümlülükleri varlıkların gerçekleşeceği veya yükümlülüklerin yerine getirileceği dönemde geçerli olması beklenen ve bilanço tarihi itibarıyla yasallaşmış veya önemli ölçüde yasallaşmış vergi oranları (vergi düzenlemeleri) üzerinden hesaplanır. Ertelenmiş vergi varlıkları ve yükümlülüklerinin hesaplanması sırasında, Grup'un bilanço tarihi itibarıyla varlıklarının defter değerini geri kazanması ya da yükümlülüklerini yerine getirmesi için tahmin ettiği yöntemlerin vergi sonuçları dikkate alınır.

Ertelenmiş vergi varlıkları ve yükümlülükleri, cari vergi varlıklarıyla cari vergi yükümlülüklerini mahsup etme ile ilgili yasal bir hakkın olması veya söz konusu varlık ve yükümlülüklerin aynı vergi mercii tarafından toplanan gelir vergisiyle ilişkilendirilmesi ya da Grup'un cari vergi varlık ve yükümlülüklerini netleştirmek suretiyle ödeme niyetinin olması durumunda mahsup edilir.

Dönem cari ve ertelenmiş vergisi

Vergi, doğrudan özkaynaklar altında muhasebeleştirilen bir işlemle ilgili olmaması koşuluyla, kar veya zarar tablosuna dahil edilir. Aksi takdirde vergi de ilgili işlemle birlikte özkaynaklar altında muhasebeleştirilir.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.19 Çalışanlara sağlanan faydalar

Emeklilik hakları

Akbank çalışanları 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun geçici 20'nci maddesine göre kurulmuş olan "Akbank T.A.Ş. Tekaüt Sandığı Vakfı ("Tekaüt Sandığı")'nın üyesidir. Tekaüt Sandığı'nın teknik mali tabloları Sigorta Murakebe Kanunu'nun 38. maddesi ve bu maddeye istinaden çıkarılan "Aktüerler Yönetmeliği" hükümlerine göre aktüerler siciline kayıtlı bir aktüer tarafından denetlenmektedir.

1 Kasım 2005 tarih 25983 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu ("Bankacılık Kanunu")'nın geçici 23'üncü maddesinin birinci fıkrası, banka sandıklarının Bankacılık Kanunu'nun yayımı tarihinden itibaren 3 yıl içinde Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK)'na devredilmesini hükmetmekte ve bu devrin esaslarını düzenlemekteydi. Bankacılık Kanunu'nun sözkonusu maddesi Cumhurbaşkanı tarafından 2 Kasım 2005 tarihinde Anayasa Mahkemesi'ne başvuru konusu yapılmış ve Anayasa Mahkemesi'nin 31 Mart 2007 tarih ve 26479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 22 Mart 2007 günlü, E. 2005/39, K. 2007/33 sayılı kararı ile iptal edilerek, yürürlüğü kararın yayım tarihinden itibaren durdurulmuş ve ilgili fıkranın iptaline ilişkin gerekçeli karar 15 Aralık 2007 tarih ve 26731 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi'nin iptale ilişkin gerekçeli kararının 2007 yılının Aralık ayında yayınlanmasının hemen akabinde Türkiye Büyük Millet Meclisi ("TBMM") banka sandıklarının iştirakçilerinin Sosyal Güvenlik Kurumu'na devredilmesini öngören yeni yasal düzenlemeler üzerinde çalışmaya başlamış ve 17 Nisan 2008 tarihinde 5754 sayılı Sosyal Güvenlik Kanunu'nun ("Yeni Kanun") devre ilişkin esasları düzenleyen ilgili maddeleri TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilmiş ve 8 Mayıs 2008 tarih ve 26870 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 19 Haziran 2008 tarihinde ana muhalefet partisinin, Yeni Kanun'un sandıkların SGK'ya devredilmesini de içeren bazı maddelerinin iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne yapmış olduğu başvuru, Anayasa Mahkemesi'nin 30 Mart 2011 tarihli toplantısında alınan karar ile reddedilmiş olup, gerekçeli karar 28 Aralık 2011 tarih ve 28156 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Yeni Kanun devir tarihi itibarıyla devredilen kişilerle ilgili olarak yükümlülüğün peşin değerinin; yüzde 9,8 teknik faiz oranı kullanılarak, SGK, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, BDDK, TMSF, banka ve sandık temsilcilerinden oluşan bir komisyon tarafından, sandıkların Kanun kapsamındaki sigorta kolları itibarıyla gelir ve giderleri ile sandıklarca ödenen aylık ve gelirlerin SGK düzenlemeleri çerçevesindeki aylık ve gelirlerin üzerinde olması halinde söz konusu farklar da dikkate alınarak hesaplanacağını ve devrin 8 Mayıs 2011 tarihine kadar tamamlanacağı belirtilmekte idi. 9 Nisan 2011 tarih ve 27900 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu'nun kararı ile söz konusu devir sürecinin 2 yıl uzatılmasına karar verilmiştir. Buna göre devrin 8 Mayıs 2013 tarihine kadar tamamlanması gerekmektedir. 8 Mart 2012 tarih ve 28227 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 20'nci maddesinin birinci fıkrasındaki değişiklik ile de Bakanlar Kurulu'na verilmiş olan erteleme yetkisi çerçevesince, 30 Nisan 2014 tarihli 28987 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2014/6042 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile 1 yıl daha ertelenen devir sürecinin, bu değişiklik ile 8 Mayıs 2015 tarihine kadar tamamlanması gerekmekte idi.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.1 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.19 Çalışanlara sağlanan faydalar (devamı)

Emeklilik hakları (devamı)

Bu kez 23 Nisan 2015 tarih ve 29335 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6645 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yapılan 5510 sayılı Kanun’un geçici 20’nci maddesinin birinci fıkrasındaki son değişiklik ile devir tarihini belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır. 9 Temmuz 2018 tarih 30473 sayılı mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanan 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 203’üncü maddesinin (I) bendi ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun geçici 20’nci maddesinde yer alan Sosyal Güvenlik Kurumu’na devir tarihi belirlemeye “Bakanlar Kurulu” yetkilidir ibaresi “Cumhurbaşkanı” yetkilidir şeklinde değiştirilmiştir.

Yeni Kanun uyarınca Sandık iştirakçileri ile aylık ve/veya gelir bağlanmış olanlar ve bunların hak sahiplerinin SGK’ya devrinden sonra bu kişilerin tabi oldukları vakıf senedinde bulunmasına rağmen karşılanmayan diğer sosyal hakları ve ödemeleri, sandıklar ve sandık iştirakçilerini istihdam eden kuruluşlarca karşılanmaya devam edilecektir.

Grup, aktüerler siciline kayıtlı bir aktüerin hazırladığı rapor ile tespit edilen 38.125 TL teknik açık için mali tablolarında karşılık ayırmıştır.

Konsolidasyon kapsamındaki finansal kuruluşların çalışanları yukarıda açıklanan emeklilik planına dahil olmayıp, Sosyal Güvenlik Kurumu ve diğer tanımlanmış katkı planları kapsamındadır.

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Toplam yükümlülükler	(6.729.229)	(5.784.979)
Gelecekteki katkıların peşin değeri	4.895.180	4.163.438
Sosyal Güvenlik Kurumu’na Toplam Devir Yükümlülüğü	(1.834.049)	(1.621.541)
Geçmiş hizmet yükümlülüğü	(269.546)	(167.755)
Sosyal Güvenlik Kurumu’na Devir ve İlave Yükümlülükler	(2.103.595)	(1.789.296)
Varlıkların piyasa değeri	2.065.470	1.795.491
Varlıklar sonrası sandık fazlası/(açığı)	(38.125)	6.195

SGK’ya devredilecek çalışma dönemi sonrasında sağlanan sağlık faydalarının tutarı, devre esas sağlık yükümlülükleri ile sağlık primlerinin iskontolanmış net bugünkü değeri üzerinden hesaplanmıştır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.19 Çalışanlara sağlanan faydalar (devamı)

Kullanılan temel aktüeryal varsayımlar aşağıdaki gibidir:

İskonto oranı	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
- SGK'ya devredilecek emeklilik faydaları	%9,80	%9,80
- SGK'ya devredilecek çalışma dönemi sonrasında sağlanan sağlık faydaları	%9,80	%9,80
- Devredilmeyecek diğer faydalar	%3,97	%5,73

Ölüm oranı

Erkekler için 60, kadınlar için 58 yaşında emekli olan bir kişinin dikkate alınan ortalama yaşam beklentisi istatistik verilerine dayanan mortalite tablosuna göre belirlenmiş olup erkekler için 19, kadınlar için 24 yıldır.

Sandık varlıklarının gerçeğe uygun değerinin hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Açılış	1.795.491	1.551.402
Sandık varlıklarının gerçek getirisi	333.700	338.869
İşveren katkı payları	343.326	232.880
Çalışanların katkı payları	232.839	199.473
Ödenen tazminatlar	(639.886)	(527.133)
Dönem Sonu	2.065.470	1.795.491

Sandık varlıklarının dağılımı aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019		31 Aralık 2018	
Banka plasmanları	1.181.437	%57	1.160.797	%65
Maddi duran varlıklar	17.495	%1	17.975	%1
Menkul kıymetler ve hisse senetleri	571.189	%28	358.510	%20
Diğer	295.349	%14	258.209	%14
Dönem Sonu	2.065.470	%100	1.795.491	%100

Kıdem tazminatı karşılığı

Kıdem tazminatı karşılığı, Grup'un, personelin Türk İş Kanunu uyarınca emekliye ayrılması veya en az bir yıllık hizmeti tamamlayarak iş ilişkisinin kesilmesi, askerlik hizmeti için çağırılması veya vefatı durumunda doğacak gelecekteki olası yükümlülüklerinin tahmini toplam karşılığının bilanço tarihindeki indirgenmiş değerini ifade eder (Dipnot 19). Tüm aktüeryal kayıp ve kazanç özkaynaklar altında muhasebeleştirilmiştir.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.20 Karşılıklar, koşullu varlık ve yükümlülükler

Karşılıklar, Grup’un bilanço tarihi itibarıyla mevcut bulunan ve geçmişten kaynaklanan yasal veya yapısal bir yükümlülüğün bulunması, yükümlülüğü yerine getirmek için ekonomik fayda sağlayan kaynakların çıkışının gerçekleşme olasılığının olması ve yükümlülük tutarı konusunda güvenilir bir tahminin yapılabildiği durumlarda muhasebeleştirilmektedir.

Geçmiş olaylardan kaynaklanan ve mevcudiyeti işletmenin tam olarak kontrolünde bulunmayan gelecekteki bir veya daha fazla kesin olmayan olayın gerçekleşip gerçekleşmemesi ile teyit edilebilmesi mümkün yükümlülükler finansal tablolara dahil edilmemekte ve şarta bağlı yükümlülükler olarak değerlendirilmektedir.

Şarta bağlı varlıklar, genellikle, ekonomik yararların işletmeye girişi olasılığını doğuran, planlanmamış veya diğer beklenmeyen olaylardan oluşmaktadır. Şarta bağlı varlıkların finansal tablolarda gösterilmeleri, hiçbir zaman elde edilemeyecek bir gelirin muhasebeleştirilmesi sonucunu doğurabileceğinden, sözü edilen varlıklar finansal tablolarda yer almamaktadır. Şarta bağlı varlıklar, ekonomik faydaların işletmeye girişleri olası ise finansal tablo dipnotlarında açıklanmaktadır. Şarta bağlı varlıklar ilgili gelişmelerin finansal tablolarda doğru olarak yansıtılmalarını teminen sürekli olarak değerlendirmeye tabi tutulur. Ekonomik faydanın Grup’a girmesinin neredeyse kesin hale gelmesi durumunda ilgili varlık ve buna ilişkin gelir, değişikliğin oluştuğu dönemin finansal tablolarına yansıtılır.

Zarara sebebiyet verecek sözleşmelerden kaynaklanan mevcut yükümlülükler, karşılık olarak hesaplanır ve muhasebeleştirilir. Grup’un, sözleşmeye bağlı yükümlülüklerini yerine getirmek için katlanılacak kaçınılmaz maliyetlerin bahse konu sözleşmeye ilişkin olarak elde edilmesi beklenen ekonomik faydaları aşan sözleşmesinin bulunması halinde, zarara sebebiyet verecek sözleşmenin var olduğu kabul edilir.

2.3.21 Devlet teşvik ve yardımları

Grup, araştırma ve geliştirme projeleri (“AR-GE”) ile ilgili olarak söz konusu projelerin belirli ölçütleri sağlaması şartıyla, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (“TÜBİTAK”) ile Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu’nun 98/10 sayılı AR-GE Yardımına İlişkin Tebliğ’i kapsamında TÜBİTAK Teknoloji İzleme ve Değerlendirme Başkanlığı’nın değerlendirmesine bağlı olmak üzere AR-GE teşviklerinden yararlanabilmektedir.

İlgili devlet teşvikleri, elde edilmesi için gerekli şartların işletme tarafından yerine getirileceğine ve yardımın işletme tarafından elde edileceğine dair makul bir güvence oluştuğunda finansal tablolara alınır.

Devlet teşvikleri karşılanması amaçlanan maliyetlerle ilişkilendirilmek için ilgili dönem boyunca sistematik olarak kar veya zarar tablosuna alınır. Buna göre, devlet teşvikleri ilgili giderlerin finansal tablolara alındığı döneme tekabül eden devlet teşvikleri, söz konusu giderlerle aynı dönemde kar veya zarar tablosuna alınır. Amortismanına tabi varlıklara ilişkin temin edilen devlet teşvikleri, ilgili varlıkların elde etme maliyetinden düşülerek muhasebeleştirilir.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.22 Sigorta teknik karşılıkları

Kazanılmamış primler karşılığı

Kazanılmamış primler karşılığı, nakliyat branşı primleri ile 14 Haziran 2007 tarihinden önce üretilen deprem primleri hariç olmak üzere, bilanço tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan tüm poliçeler için tahakkuk etmiş primlerin gün esasına göre takip eden döneme sarkan kısmı olarak hesaplanmıştır. Gün esasına göre takip eden döneme sarkan kısım hesap edilirken genel uygulamada poliçelerin öğlen 12:00’de başlayıp yine öğlen 12:00’de sona erdiği varsayılmıştır. 7 Ağustos 2007 tarih ve 26606 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Teknik Karşılıklarına ve Bu Karşılıkların Yatırılacağı Varlıklara İlişkin Yönetmelik” (“Teknik Karşılıklar Yönetmeliği”) uyarınca düzenlenen poliçelerin kazanılmamış primler karşılığı ile bu karşılığın reasürans payı, yürürlükte bulunan sigorta sözleşmeleri için tahakkuk etmiş primler ile reasürörlere devredilen primlerin herhangi bir komisyon veya diğer bir indirim yapılmaksızın brüt olarak gün esasına göre ertesi hesap dönemi veya hesap dönemlerine sarkan kısmı olarak hesaplanmış ve kayıtlara yansıtılmıştır. Belirli bir bitiş tarihi olmayan emtia nakliyat branşı poliçeleri için son üç ayda yazılan primlerin %50’si kazanılmamış primler karşılığı olarak ayrılmaktadır.

Devam eden riskler karşılığı

Teknik Karşılıklar Yönetmeliği uyarınca 1 Ocak 2008’den itibaren sigorta şirketleri yürürlükte bulunan sigorta sözleşmeleri dolayısıyla ortaya çıkabilecek tazminatların, ilgili sözleşmeler için ayrılmış kazanılmamış primler karşılığından fazla olma ihtimaline karşı, beklenen hasar prim oranını dikkate alarak devam eden riskler karşılığı ayırmakla yükümlüdürler. Beklenen hasar prim oranı, gerçekleşmiş hasarların kazanılmış prime bölünmesi suretiyle bulunur. Branş bazında hesaplanan beklenen hasar prim oranının %95’in üzerinde olması halinde, %95’i aşan oranın net kazanılmamış primler karşılığı ile çarpılması sonucunda bulunan tutar, net devam eden riskler karşılığı, %95’i aşan oranın brüt kazanılmamış primler karşılığı ile çarpılması sonucunda bulunan tutar brüt devam eden riskler karşılığı olarak hesaplanır. Brüt tutar ile net tutar arasındaki fark ise reasürör payı olarak dikkate alınır. 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla yapılan devam eden riskler karşılığı hesaplaması için belirlenen beklenen hasar prim oranının tespitinde kullanılan açılış muallak hasar karşılığı tutarı cari dönem ile tutarlı bir şekilde yeniden belirlenmiştir.

Muallak hasar ve tazminat karşılığı

Grup sigorta şirketleri, tahakkuk etmiş ve hesaben tespit edilmiş ancak daha önceki hesap dönemlerinde veya cari hesap döneminde fiilen ödenmemiş tazminat bedelleri veya bu bedel hesaplanamamış ise tahmini bedelleri ile gerçekleşmiş ancak rapor edilmemiş tazminat bedelleri için muallak tazminat karşılığı ayırmaktadır. Hesap dönemlerinden önce meydana gelmiş ancak bu tarihlerden sonra ihbar edilmiş tazminatlar, gerçekleşmiş ancak rapor edilmemiş tazminat bedelleri (IBNR) olarak kabul edilmektedir.

28 Temmuz 2010 tarih ve 27655 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Teknik Karşılıklarına ve Bu Karşılıkların Yatırılacağı Varlıklara İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” ve 5 Aralık 2014 tarih ve 2014/16 sayılı “Muallak Tazminat Karşılığına İlişkin Genelge” uyarınca, aktüeryal zincirleme merdiven metodları (“AZMM”) kullanılarak Şirketin Raporlanmamış Muallak Tazminat Karşılıkları (IBNR) hesaplanmıştır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.22 Sigorta teknik karşılıkları (devamı)

Hayat kar payı ve matematik karşılıkları

Hayat branşı matematik karşılığı, aktüeryal matematik karşılıkları (Hazine Müsteşarlığı tarafından onaylı tarifeler ile belirlenmiş teknik faiz oranı kadar asgari gelir garantisi bulunan ve bir yıldan uzun süreli risk teminatı içeren) ve kar payı karşılıklarından oluşmakta olup, Şirket'in hayat sigortası branşında sigortalılara yükümlülüklerini göstermektedir.

Hayat matematik karşılıkları, hayat branşı ile işgal eden sigorta şirketlerinin gelecekte vadesi geldiği zaman ödemeyi garanti ettikleri tazminatlar için ayırdıkları karşılıktır. Sigortacılık Kanun'na göre Grup'un hayat branşında akdedilen hayat sigorta sözleşmeleri uyarınca tahsil edilen safi primlerden idare ve tahsil masrafları, ölüm (mortalite) risk primi ve komisyonlarının indirilmesi sonucu kalan tutar hayat matematik karşılığı olarak ayrılmaktadır. Matematik karşılıklarının hesaplanması yurtdışında hazırlanan ölüm istatistikleri dikkate alınarak Türk Sigorta şirketleri için geçerli olan cari tablolar kullanılarak yapılmaktadır. Bu karşılıkların yatırımlara dönüşmesi sonucu elde edilen gelirler için kar payı karşılığı ayrılmaktadır.

2.3.23 Hasılat

Bankacılık

Tüm faiz haddine sahip finansal varlıklar ile ilgili faiz gelir ve giderleri, yönetimin tahmini ve yorumu doğrultusunda tahsilatın şüpheli hale geldiği duruma kadar, tahakkuk esasına göre kar veya zarar tablosu ile ilişkilendirilir. Faiz geliri sabit getirili menkul kıymetlerin kupon ödemelerini ve hazine bonolarının tahakkuk eden faiz getirilerini içermektedir (Dipnot 4.f.i).

Faiz gelir ve giderleri etkin faiz yöntemi uygulanarak muhasebeleştirilmektedir.

Tahsil edildikleri dönemde gelir kaydedilen bazı bankacılık işlemleriyle ilgili ücret gelirleri haricindeki ücret ve komisyon gelirleri ve giderleri ücret ve komisyon niteliğine göre tahakkuk esasına veya "Etkin faiz (İç verim) oranı yöntemi"ne göre muhasebeleştirilmektedir. Sözleşmeler yoluyla sağlanan ya da üçüncü bir gerçek veya tüzel kişi için varlık alımı veya satımı gibi işlemlere ilişkin hizmetler yoluyla sağlanan gelirler tahsil edildiği tarihlerde gelir olarak kaydedilmektedir.

Sigortacılık

Hayat:

Prim gelirleri hayat, sağlık ve ferdi kaza branşlarında dönem içinde tanzim edilmiş poliçelerden iptaller, reasürere verilen primler ve cari rizikolar karşılığının düşülmesinden sonra kalan net tutarı ifade etmektedir (Dipnot 4.f.ii).

Elementer Sigortalar:

Prim gelirleri, dönem içinde tanzim edilen poliçe primlerinden iptaller ve cari rizikolar karşılığının düşülmesinden sonra kalan net tutarı ifade etmektedir.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.23 Hasılat (devamı)

Diğer bölümler

Gelirler, teslimatın gerçekleşmesi, gelir tutarının güvenilir şekilde belirlenebilmesi ve işlemle ilgili ekonomik faydaların Grup’a akmasının muhtemel olması üzerine alınan veya alınabilecek bedelin makul değeri üzerinden tahakkuk esasına göre kayıtlara alınır. Net satışlar, malların satış tutarından mal satışlarından iade, indirim, komisyonların ve satış ile ilgili vergilerin düşülmesi suretiyle gösterilmiştir. Grup’un satışlarını vadeli yapması ve vade boyunca faiz almaması veya piyasa faizinin daha altında bir faiz haddini uygulaması ve böylelikle işlemin etkin bir finansman unsuru içeriyor olması durumunda, satışın karşılığının makul değeri, alacakların bugünkü değerine iskonto edilmesi suretiyle bulunur. Alacakların nominal değeri ile bu şekilde bulunan makul değer arasındaki fark, faiz geliri olarak “Etkin faiz (iç verim) oranı yöntemi”ne göre ilgili dönemlere yansıtılır.

2.3.24 Pay başına kazanç

Pay başına kazanç net dönem karından adi hisse senedi sahiplerine isabet eden kısmın dönem içindeki ağırlıklı ortalama adi hisse senedi sayısına bölünmesiyle hesaplanır. Detayları Dipnot 34’te açıklandığı gibi Holding pay başına kazanç hesaplamalarını “Pay Başına Kazanç” (“TMS 33”) uyarınca yapmaktadır.

Konsolide kar veya zarar tablosunda belirtilen pay başına kazanç, net karın, yıl boyunca piyasada bulunan hisse senetlerinin ağırlıklı ortalama sayısına bölünmesi ile bulunmuştur.

Türkiye’de şirketler, sermayelerini, hissedarlarına geçmiş yıl karlarından dağıttıkları “bedelsiz hisse” yolu ile arttırabilmektedirler. Bu tip “bedelsiz hisse” dağıtımları, pay başına kazanç hesaplamalarında, ihraç edilmiş hisse gibi değerlendirilir. Buna göre, bu hesaplamalarda kullanılan ağırlıklı ortalama hisse sayısı, söz konusu hisse senedi dağıtımlarının geçmişe dönük etkileri de dikkate alınarak bulunur.

2.3.25 Dövizli işlemler

Fonksiyonel para birimi

Fonksiyonel para birimi işletmenin faaliyetlerinin önemli kısmını yürüttüğü para birimi olarak tanımlanmakta ve her bir Grup şirketinin finansal tablo kalemleri söz konusu şirketin fonksiyonel para birimi cinsinde ölçülmektedir. Konsolide finansal tablolar Holding’in fonksiyonel ve sunum para birimi olan Türk Lirası cinsinden sunulmuştur.

Dövizli işlemler ve bakiyeler

Dövizli işlemlerden kaynaklanan gelirler ve zararlar işlemin gerçekleştiği tarihte geçerli olan döviz kuru kullanılarak TL’ye çevrilmiştir. Döviz cinsinden olan parasal varlık ve yükümlülükler bilanço tarihinde geçerli olan döviz kuru kullanılarak TL’ye çevrilmiştir. Döviz cinsinden olan varlık veya yükümlülüklerin çevriminden kaynaklanan kur farkı gelir veya gideri konsolide kar veya zarar tablosunda muhasebeleştirilmiştir.

Yabancı Grup şirketleri

TL dışında başka bir fonksiyonel para biriminden finansal tablolarını hazırlayan Grup şirketlerinin faaliyet sonuçları ilgili yıla ait ortalama kur üzerinden TL’ye çevrilmiştir. Bu Grup şirketlerinin varlık ve yükümlülükleri dönem sonu kuru ile TL’ye çevrilmiştir. Bu Grup şirketlerinin dönem başındaki net varlıklarının TL’ye çevriminden kaynaklanan kur farkları ile ortalama ve dönem sonu kurları arasında oluşan farklar, özkaynakta yabancı para çevrim farkları hesabına dahil edilmiştir.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.26 İşletme birleşmeleri

İşletme satın alımları, satın alım yöntemi kullanılarak, muhasebeleştirilir. Bir işletme birleşmesinde transfer edilen bedel, gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülür; transfer edilen bedel, edinen işletme tarafından transfer edilen varlıkların birleşme tarihindeki gerçeğe uygun değerlerinin, edinen işletme tarafından edinilen işletmenin önceki sahiplerine karşı üstlenilen borçların ve edinen işletme tarafından çıkarılan özkaynak paylarının toplamı olarak hesaplanır. Satın alıma ilişkin maliyetler genellikle oluştukları anda gider olarak muhasebeleştirilir.

Satın alınan tanımlanabilir varlıklar ile üstlenilen yükümlülükler, satın alım tarihinde gerçeğe uygun değerleri üzerinden muhasebeleştirilir. Aşağıda belirtilenler bu şekilde muhasebeleştirilmez:

- Ertelenmiş vergi varlıkları ya da yükümlülükleri veya çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin varlık ya da yükümlülükler, sırasıyla, TMS 12 *Gelir Vergisi* ve TMS 19 *Çalışanlara Sağlanan Faydalar* standartları uyarınca hesaplanarak, muhasebeleştirilir;
- Satın alınan işletmenin hisse bazlı ödeme anlaşmaları ya da Grup'un satın alınan işletmenin hisse bazlı ödeme anlaşmalarının yerine geçmesi amacıyla imzaladığı hisse bazlı ödeme anlaşmaları ile ilişkili yükümlülükler ya da özkaynak araçları, satın alım tarihinde TFRS 2 *Hisse Bazlı Ödeme Anlaşmaları* standardı uyarınca muhasebeleştirilir; ve
- TFRS 5 *Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler* standardı uyarınca satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan varlıklar (ya da elden çıkarma grupları) TFRS 5'te belirtilen kurallara göre muhasebeleştirilir.

Şerefiye, satın alım için transfer edilen bedelin, satın alınan işletmedeki varsa kontrol gücü olmayan payların ve, varsa, aşamalı olarak gerçekleşen bir işletme birleşmesinde edinen işletmenin daha önceden elinde bulundurduğu edinilen işletmedeki özkaynak paylarının gerçeğe uygun değeri toplamının, satın alınan işletmenin satın alma tarihinde tanımlanabilen varlıklarının ve üstlenilen tanımlanabilir yükümlülüklerinin net tutarını aşan tutar olarak hesaplanır. Yeniden değerlendirme sonrasında satın alınan işletmenin satın alma tarihinde tanımlanabilen varlıklarının ve üstlenilen tanımlanabilir yükümlülüklerinin net tutarının, devredilen satın alma bedelinin, satın alınan işletmedeki kontrol gücü olmayan payların ve, varsa, satın alma öncesinde satın alınan işletmedeki payların gerçeğe uygun değeri toplamını aşması durumunda, bu tutar pazarlıklı satın almadan kaynaklanan kazanç olarak doğrudan kar/zarar içinde muhasebeleştirilir.

Hissedar paylarını temsil eden ve sahiplerine tasfiye durumunda işletmenin net varlıklarının belli bir oranda pay hakkını veren kontrol gücü olmayan paylar, ilk olarak ya gerçeğe uygun değerleri üzerinden ya da satın alınan işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının kontrol gücü olmayan paylar oranında muhasebeleştirilen tutarları üzerinden ölçülür. Ölçüm esası, her bir işleme göre belirlenir. Diğer kontrol gücü olmayan pay türleri gerçeğe uygun değere göre ya da, uygulanabilir olduğu durumlarda, bir başka TFRS standardında belirtilen yöntemler uyarınca ölçülür.

Bir işletme birleşmesinde Grup tarafından transfer edilen bedelin, koşullu bedeli de içerdiği durumlarda, koşullu bedel satın alım tarihindeki gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülür ve işletme birleşmesinde transfer edilen bedele dahil edilir. Ölçme dönemi içerisinde ortaya çıkan ek bilgilerin sonucunda koşullu bedelin gerçeğe uygun değerinde düzeltme yapılması gerekiyorsa, bu düzeltme şerefiyeden geçmişe dönük olarak düzeltilir. Ölçme dönemi, birleşme tarihinden sonraki, edinen işletmenin işletme birleşmesinde muhasebeleştirdiği geçici tutarları düzeltbildiği dönemdir. Bu dönem satın alım tarihinden itibaren 1 yıldan fazla olamaz.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.26 İşletme birleşmeleri (devamı)

Ölçme dönemi düzeltmeleri olarak nitelendirilmeyen koşullu bedelin gerçeğe uygun değerindeki değişiklikler için uygulanan sonraki muhasebeleştirme işlemleri, koşullu bedel için yapılan sınıflandırma şekline göre değişir. Özkaynak olarak sınıflandırılmış koşullu bedel yeniden ölçülmez ve buna ilişkin sonradan yapılan ödeme, özkaynak içerisinde muhasebeleştirilir. Varlık ya da borç olarak sınıflandırılan koşullu bedelin Finansal araç niteliğinde olması ve TFRS 9 *Finansal Araçlar*: standardı kapsamında bulunması durumunda, söz konusu koşullu bedel gerçeğe uygun değerinden ölçülür ve değişiklikten kaynaklanan kazanç ya da kayıp, kâr veya zararda ya da diğer kapsamlı gelirden muhasebeleştirilir. TFRS 9 kapsamında olmayanlar ise, TMS 37 *Karşılıklar* uyarınca muhasebeleştirilir.

Aşamalı olarak gerçekleşen bir işletme birleşmesinde Grup'un satın alınan işletmede önceden sahip olduğu özkaynak payı gerçeğe uygun değere getirmek için satın alım tarihinde (yani Grup'un kontrolü ele aldığı tarihte) yeniden ölçülür ve, varsa, ortaya çıkan kazanç/zarar kar/zarar içinde muhasebeleştirilir. Satın alım tarihi öncesinde diğer kapsamlı gelir içinde muhasebeleştirilen satın alınan işletmenin payından kaynaklanan tutarlar, söz konusu payların elden çıkarıldığı varsayımı altında kar/zarara aktarılır.

İşletme birleşmesi ile ilgili satın alma muhasebesinin birleşmenin gerçekleştiği raporlama tarihinin sonunda tamamlanamadığı durumlarda, Grup muhasebeleştirme işleminin tamamlanamadığı kalemler için geçici tutarlar raporlar. Bu geçici raporlanan tutarlar, ölçüm döneminde düzeltilir ya da satın alım tarihinde muhasebeleştirilen tutarlar üzerinde etkisi olabilecek ve bu tarihte ortaya çıkan olaylar ve durumlar ile ilgili olarak elde edilen yeni bilgileri yansıtmak amacıyla fazladan varlık veya yükümlülük muhasebeleştirilir.

Kontrol gücü olmayan pay sahipleri ile yapılan kısmi hisse alış - satış işlemleri

Grup, kontrol gücü olmayan pay sahipleri ile gerçekleştirdiği hali hazırda kontrol etmekte olduğu ortaklıklara ait hisselerin alış ve satış işlemlerini Grup'un özkaynak sahipleri arasındaki işlemler olarak değerlendirmektedir. Buna bağlı olarak, kontrol gücü olmayan paylardan ilave hisse alış işlemlerinde, elde etme maliyeti ile ortaklığın satın alınan payı nispetindeki net varlıklarının kayıtlı değeri arasındaki fark özkaynak içerisinde muhasebeleştirilir. Kontrol gücü olmayan pay sahiplerine hisse satış işlemlerinde ise, satış bedeli ile ortaklığın satılan payı nispetindeki net varlıklarının kayıtlı değeri arasındaki fark sonucu oluşan kayıp veya kazançlar SPK tarafından zorunlu kılınan şablonda özkaynak kalemleri içerisinde bu işlemler sonucunda oluşan kayıp veya kazançlar için ayrı bir başlık olmaması sebebiyle geçmiş yıllar karları hesabı altında özkaynakta muhasebeleştirilir.

2.3.27 Finansal bilgilerin bölümlere göre raporlanması

Endüstriyel bölümler, belirli bir mal veya hizmeti ya da birbirleriyle ilişkili mal veya hizmet grubunu sağlama veya risk ve fayda açısından Grup'un diğer bölümlerinden farklı özellikler taşıma anlamında Grup'un diğer bölümlerinden farklı özelliklere sahip bölümlerdir. Coğrafi bölümler, Grup'un, belirli bir ekonomik çevrede mal veya hizmet temin eden ve risk ve fayda açısından başka bir ekonomik çevre içerisinde faaliyet gösteren diğer bölümlerden farklı özelliklere sahip bölümlerdir.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.27 Finansal bilgilerin bölümlere göre raporlanması (devamı)

Raporlanabilir bölüm, bölüm bilgileri açıklanması zorunlu olan bir endüstriyel bölüm veya coğrafi bölümdür. Bir endüstriyel bölümün veya coğrafi bölümün raporlanabilir bölüm olarak belirlenebilmesi için gereklilik; bölüm hasılatının büyük bir çoğunluğunun grup dışı müşterilere yapılan satışlardan kazanılması ve grup dışı müşterilere yapılan satışlardan ve diğer bölümler ile gerçekleştirilen işlemlerden elde edilen bölüm hasılatının, tüm bölümlere ilişkin iç ve dış toplam hasılatın en az %10'unu oluşturması veya kar veya zararla sonuçlanan bölüm sonucunun, kar elde eden bölümlerin toplam sonuçları ile zarar eden bölümlerin toplam sonuçlarının mutlak anlamda büyük olanının en az %10'una isabet etmesi veya bölüm varlıklarının, tüm bölümlerin toplam varlıklarının en az %10'unu oluşturmasıdır.

Grup, faaliyet bölümlerini, karar almaya yetkili merciye TFRS baz alınmış ve belli sınıflandırmalar yapılmış iç raporlamada sunulan bölümlerle tutarlı olacak şekilde belirlemiştir. İç raporlamalara göre Grup'un risk ve fayda oranlarının özellikle ürettiği mal ve hizmetlerdeki farklılıklardan etkilenmesi sebebiyle, bölüm bilgilerinin raporlanmasına yönelik olarak endüstriyel bölümler belirlenmiştir. Coğrafi bölümler bazındaki bilgiler, Grup'un faaliyetlerinin, konsolide finansal tablolar genelinde ve parasal önemlilik kavramında, Türkiye dışındaki coğrafi bölümler açısından raporlanabilir bölüm özelliği göstermediğinden, ekli konsolide finansal tablolarda ayrıca yer verilmemiştir.

Faaliyet bölümleri raporlaması işletmenin faaliyetlere ilişkin karar almaya yetkili merciine yapılan raporlamayla yeknesaklığı sağlayacak biçimde düzenlenmiştir. İşletmenin faaliyetlere ilişkin karar almaya yetkili mercii bölüme tahsis edilecek kaynaklara ilişkin kararların alınmasından ve bölümün performansının değerlendirilmesinden sorumludur.

2.4.28 Bilanço tarihinden sonraki olaylar

Grup, bilanço tarihinden sonra düzeltme gerektiren olayların ortaya çıkması durumunda, konsolide finansal tablolara alınan tutarları bu yeni duruma uygun şekilde düzeltir. Bilanço tarihinden sonra ortaya çıkan düzeltme gerektirmeyen hususlar, finansal tablo kullanıcılarının ekonomik kararlarını etkileyen hususlar olmaları halinde konsolide finansal tablo dipnotlarında açıklanır.

2.4.29 Krediler ve kiralama işlemlerinden alacaklara ilişkin TFRS 9 çerçevesinde belirlenen değer düşüklüğü

Grup'un 31 Aralık 2019 tarihli konsolide finansal tablolarında aktifinde önemli bir paya sahip olan toplam 230.099.033 TL kredi ve kiralama işlemlerinden alacaklar ve bunlara ilişkin ayrılmış olan toplam 12.707.080 TL değer düşüklüğü karşılığı bulunmaktadır. Grup söz konusu beklenen kredi zararını TFRS 9 uyarınca "TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı" uyarınca hesaplamaktadır. TFRS 9, uygulamada önemli derecede yargı ve yorum gerektiren karmaşık bir muhasebe standardıdır. Bu yargı ve yorumlar, itfa edilmiş maliyetle ölçülen kredilerdeki, beklenen kredi zararlarını ölçmek için uygulanan finansal modellerin geliştirilmesinde kilit öneme sahiptir. Buna ilave olarak, oluşturulan modellerin işletilmesinde birden fazla sistemden elde edilen geniş bir veriye ihtiyaç duyulmaktadır. Bununla birlikte söz konusu karşılık hesaplaması, geçmiş kayıp tecrübesi, mevcut koşullar, ileriye yönelik makro-ekonomik beklentiler gibi bütünü itibarıyla karmaşık bilgi ve tahmin içermektedir. Krediler ve kiralama işlemlerinden alacaklara ilişkin beklenen zarar karşılığı, bilanço tarihi itibarıyla yönetimin en iyi tahminlerini ve geçmiş kayıp tecrübesini içerecek şekilde benzer kredi portföyleri için kolektif olarak; önemli krediler için ise bireysel bazda değerlendirilerek ayrılmaktadır.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.4 Önemli Muhasebe Tahmin ve Varsayımları

Konsolide finansal tabloların Türkiye Finansal Raporlama Standartları’na göre hazırlanmasında Grup yönetiminin, raporlanan varlık ve yükümlülük tutarlarını etkileyecek, bilanço tarihi itibarı ile oluşması muhtemel yükümlülük ve taahhütleri ve raporlama dönemi itibarıyla gelir ve gider tutarlarını belirleyen varsayımlar ve tahminler yapması gerekmektedir. Bu tahmin ve varsayımlar Grup yönetiminin mevcut olaylar ve işlemlere ilişkin en iyi bilgilerine dayanmasına rağmen fiili sonuçlar ile farklılık gösterebilir. Tahminler düzenli olarak gözden geçirilmekte, gerekli düzeltmeler yapılmakta ve gerçekleştirikleri dönem kar veya zarar tablosunda yansıtılmaktadırlar. Muhasebe tahminlerindeki değişiklikler, yalnızca bir döneme ilişkin ise, değişikliğin yapıldığı cari dönemde, gelecek dönemlere ilişkin ise, hem değişikliğin yapıldığı dönemde hem de gelecek dönemde, ileriye yönelik olarak, net dönem karı veya zararının belirlenmesinde dikkate alınacak şekilde finansal tablolara yansıtılır.

a) Şerefiye

İşletme birleşmeleri, TFRS 3, “İşletme Birleşmeleri” standardı kapsamında satın alma yöntemi ile muhasebeleştirilir. Satın alma bedeli ile satın alınan işletmenin (i) TFRS 3 hükümlerine göre alım tarihinde düzenlenen bilançosundaki net tanımlanabilir varlıkların ve şarta bağlı yükümlülüklerin değeri, (ii) kontrol gücü olmayan payların değeri ve (iii) daha önceden elde bulunan paylarının gerçeğe uygun değeri arasındaki fark, şerefiye olarak muhasebeleştirilir. Bu farkın negatif olması durumunda şerefiye oluşmaz, aradaki fark pazarlıklı satın alımdan kaynaklanan kazanç olarak “Yatırım faaliyetlerinden gelirler” hesabında muhasebeleştirilir. İşletme birleşmesi sonucunda oluşan şerefiye, değer düşüklüğü testi amacıyla nakit üreten birimlere tahsis edilir. Tahsis nakit yaratan birimlere veya fayda sağlaması beklenen nakit yaratan birim gruplarına yapılır

Bu yöntemde, satın alma bedeli, alım tarihinde verilen nakit veya diğer varlıkların, çıkarılan sermaye araçlarının, veya üstlenilen yükümlülüklerinin gerçeğe uygun değerlerinden ölçülür. İşletme birleşmesi sözleşmesi, gelecekte ortaya çıkacak olaylara bağlı olarak satın alma bedelinin düzeltilebileceğini öngören hükümler içerirse; bu düzeltmenin muhtemel olması ve değerinin tespit edilebilmesi durumunda, birleşme tarihinde satın alma bedeline bu düzeltme dâhil edilir. Satın alma işlemine ilişkin maliyetler oluştuğu dönemde giderleştirilir.

Satın alınan işletmenin, satın alma tarihi itibarıyla ve TFRS 3 hükümleri uyarınca oluşturulan bilançosunda, satın alınan işletmeye ait tanımlanabilir varlıklar, yükümlülükler ve şarta bağlı yükümlülükler gerçeğe uygun değerlerinden ölçülür.

İşletme birleşmesi sırasında oluşan şerefiye amortismanına tabi tutulmaz, bunun yerine yılda bir kez (31 Aralık tarihi itibarıyla) veya şartların değer düşüklüğünü işaret ettiği durumlarda daha sık aralıklarla değer düşüklüğü testine tabi tutulur. Şerefiye üzerinden hesaplanan değer düşüklüğü zararları takip eden dönemlerde söz konusu değer düşüklüğünün ortadan kalkması durumunda dahi gelir tablosu ile ilişkilendirilmez. Şerefiye, değer düşüklüğü testi sırasında nakit üreten birimler ile ilişkilendirilir.

Grup tarafından kontrol edilen işletmeler arasında gerçekleşen yasal birleşmeler TFRS 3 kapsamında değerlendirilmemektedir. Dolayısıyla bu tip işlemlerde şerefiye muhasebeleştirilmemektedir.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.4 Önemli Muhasebe Tahmin ve Varsayımları (devamı)

b) Sandık

Banka'nın Tekaüt Sandığı Vakfı ("Sandık") 506 Sayılı Kanunun Geçici 20. maddesi çerçevesinde kurulmuş bir sandık olup SGK'ya devredilecek sandıklar kapsamına girmektedir. Devir tarihini belirlemede Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır. Sandığın toplam yükümlülükleri, devredilecek faydalar ve Sandığın sorumluluğunda kalacak ilave faydalar için ayrı ayrı yöntem ve varsayımlar kullanılarak hesaplanmaktadır. Emekli Sandığı yükümlülüklerinin değerlemeleri uygun varsayımların seçiminde, önemli yargı ve teknik uzmanlık gerektirir. Banka yönetimi söz konusu değerlemelerin yapılması amacıyla harici bir aktüerya firmasının hizmetlerinden faydalanmaktadır.

c) Ertelenmiş vergi

Grup, vergiye esas yasal finansal tabloları ile TFRS'ye göre hazırlanmış finansal tabloları arasındaki farklılıklardan kaynaklanan geçici zamanlama farkları için ertelenmiş vergi varlığı ve yükümlülüğü muhasebeleştirilmektedir. Grup'un bağlı ortaklıklarının gelecekte oluşacak karlardan indirilebilecek kullanılmamış mali zararları ve diğer indirilebilir geçici farklardan oluşan ertelenmiş vergi varlıkları bulunmaktadır. Ertelenmiş vergi varlıklarının kısmen ya da tamamen geri kazanılabilir tutarı mevcut koşullar altında tahmin edilmiştir. Değerlendirme sırasında, gelecekteki kar projeksiyonları, cari dönemlerde oluşan zararlar, kullanılmamış zararların ve diğer vergi varlıklarının son kullanılabileceği tarihler ve gerektiğinde kullanılabilecek vergi planlama stratejileri göz önünde bulundurulmuştur. Elde edilen veriler ışığında, Grup'un gelecekte elde edilecek vergiye tabi kar ertelenmiş vergi varlıklarının tamamını karşılamaya yetmiyorsa, ertelenmiş vergi varlığının tamamı ve bir kısmına karşılık ayrılır.

d) Türev araçların ve diğer finansal araçların gerçeğe uygun değerleri

Grup, aktif bir piyasası olmayan finansal araçların gerçeğe uygun değerlerini piyasa verilerinden yararlanarak muvazaasız benzer işlemlerin kullanılması, benzer enstrümanların gerçeğe uygun değerlerinin referans alınması ve indirgenmiş nakit akım analizlerini kullanarak hesaplamaktadır.

DİPNOT 3 - İŞLETME BİRLEŞMELERİ

1 Ocak 2019 - 31 Aralık 2019 dönemi içinde gerçekleşen alımlar

23 Temmuz 2019 tarihli hisse devir anlaşması uyarınca Grup'un bağlı ortaklığı Kordsa'nın %100 iştiraki konumunda olan ve Amerika'da mukim Kordsa Inc., tamamı Axiom Materials Holdings LLC ("Axiom") şirketine ait olan uzay ve havacılık endüstrisinin yanı sıra gelecek nesil ulaşım araçlarına da ileri kompozit materyaller sağlayan Axiom Materials Acquisition LLC şirketinin %95,86'sını toplam 3.493.365 Tam ABD Doları nakit ve işletme sermayesi düzeltmeleri de dahil olmak üzere 178.323.365 Tam ABD Doları karşılığında satınalma işlemini tamamlamıştır. Axiom'un yüksek kaliteli kompozit üretimi sunan güçlü bir şirket olarak pazarda konumlanması ve Grup'un kompozit sektöründeki büyüme hedeflerine bu şirketin değer katacak olması şerefiyeye temel oluşturmuştur. Yıl içerisinde satın alınan Axiom'un satın alım işlemlerinin 1 Ocak 2019 tarihinde gerçekleşmiş olması varsayımı altında Axiom'un kayıtlı geliri ile giderlere ek olarak konsolide gelirlere 158.982.480 TL ve satın alım karları hariç konsolide net kar yada zarara (36.243.057) TL zarar etkisi olurdu. TFRS 3 İşletme Birleşmeleri ("TFRS 3") standardı uyarınca, satın alma yöntemi kullanılarak muhasebeleştirme yapmak için gerekli olan tanımlanabilir varlık ve yükümlülüklerin gerçeğe uygun değerini belirleme çalışması ile bu çalışma neticesinde satın alım bedelinin maddi ve maddi olmayan duran varlıklara dağıtılmasına yönelik çalışma ("Satın alma maliyetinin dağıtılması çalışması") bağımsız bir değerlendirme kuruluşu olan Houlihan Lokey Financial Advisors, Inc. tarafından sürdürülmekte olup, rapor tarihi itibarıyla değer tespiti çalışmaları devam etmektedir. Bu kapsamda rapor dönemi itibarıyla ilgili şirketlerin tanımlanabilir varlık, yükümlülük ve şarta bağlı yükümlülüklerinin gerçeğe uygun değerleri TFRS'ye göre hazırlanmış finansal tabloları düzenlenerek tahminlenmiş ve geçici tutarlar olarak finansal tablolara yansıtılmıştır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 3 - İŞLETME BİRLEŞMELERİ (Devamı)

1 Ocak 2019 - 31 Aralık 2019 dönemi içinde gerçekleşen alımlar (devamı)

TFRS 3 standardı uyarınca ölçme dönemi satın alma tarihinden itibaren en fazla bir yıl olarak tanımlanmış olup, bu süre zarfında raporun tamamlanmasını takiben yeni bilgilerin edinilmesi halinde ek varlık ve yükümlülükler muhasebeleştirilebilecektir.

Satın alım tarihindeki, satın alma bedeli ve kayıtlara alınan varlıklar ve yükümlülükler:

	Axiom Materials (Tam TL)
Satın alınan maddi olmayan duran varlıklar	408.124.800
Satın alınan diğer varlıklar	130.595.623
Satın alınan yükümlülükler	(31.045.799)
Toplam tanımlanabilir net varlıklar	507.674.624
Nakit satın alım bedeli	1.010.827.634
İktisap edilen nakit ve nakit benzeri değerler	11.881.892
Net nakit çıkışı	998.945.743
Şerefiye	503.153.010

Satın alma işlemi sonucunda iktisap edilen tanımlanabilir varlıkların, yükümlülüklerin ve şarta bağlı yükümlülüklerin makul değerinin satın alma bedelini aşan 503.153.010 Tam TL tutarındaki bölümü bilançoda şerefiye olarak kaydedilmiştir.

Hisse satın alımına ilişkin yapılan hissedarlık anlaşmasına göre, Axiom'un kalan %4,14'üne isabet eden hisselerini kontrol gücü olmayan paylardan satın alım opsiyonu (Kordsa Inc.'in satın alma yükümlülüğü) bulunmaktadır. Söz konusu hisse satış opsiyonu, Grup'un konsolide finansal tablolarında anlaşmaya baz tutarın itfa edilmiş değeri üzerinden (31 Aralık 2019: 33.681.278 Tam TL) diğer uzun vadeli yükümlülükler altında kaydedilmiş ve özkaynaklarda ise ana ortaklık payları altında ayrı olarak gösterilmiştir.

1 Ocak 2018 - 31 Aralık 2018 dönemi içinde gerçekleşen alımlar

Grup'un bağlı ortaklıklarından Kordsa'nın %100 bağlı ortaklığı konumunda olan ve Amerika'da mukim Kordsa Inc., 13 Temmuz 2018 tarihinde ticari havacılık sektörüne ileri kompozit malzemeler sağlayan Fabric Development, Inc. ("FDI") ve Textile Products, Inc. ("TPI") unvanlı tamamı Piyush A.Shah ve Abantika P.Shah'a ait iki ayrı şahıs şirketinin satın alınma işlemini tamamlamıştır. FDI paylarının tamamını toplam satın alma bedeli olan 40.587.000 tam ABD Doları'nı nakden ve peşin ödeyerek, TPI paylarının ise tamamını toplam satın alma bedeli olan 49.271.000 tam ABD Doları'nı nakden ve peşin ödeyerek gerçekleştirmiştir. Satın alma işlemine paralel olarak Kordsa, Kordsa Inc.'e 65 milyon ABD Doları tutarında sermaye artışı gerçekleştirmiştir.

Kordsa'nın %100 bağlı ortaklığı konumunda olan ve Amerika'da mukim Kordsa Inc., 1 Ekim 2018 tarihinde ticari havacılık sektörüne ileri kompozit malzemeler sağlayan "Advanced Honeycomb Technologies Corporation" ünvanlı tamamı Richard Greven, Monnie Greven, Walsh Family Trust of 1981 ve Richard A. Greven, Jr. 'a ait şahıs şirketini 3.180.872 tam ABD Doları karşılığında satın almıştır.

TFRS 3 İşletme Birleşmeleri ("TFRS 3") standardı uyarınca, satın alma yöntemi kullanılarak muhasebeleştirme yapmak için gerekli olan tanımlanabilir varlık, yükümlülükler ve şarta bağlı yükümlülüklerin gerçeğe uygun değerini belirleme çalışması ile bu çalışma neticesinde satın alım bedelinin maddi ve maddi olmayan duran varlıklara dağıtılmasına yönelik çalışma ("Satın alma maliyetinin dağıtılması çalışması") bağımsız bir değerlendirme kuruluşu olan Houlihan Lokey Financial Advisors, Inc. tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda rapor dönemi itibarıyla ilgili şirketlerin tanımlanabilir varlık, yükümlülük ve şarta bağlı yükümlülüklerinin gerçeğe uygun değerleri TFRS'ye göre hazırlanmış finansal tabloları düzenlenerek konsolide finansal tablolara yansıtılmıştır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 3 - İŞLETME BİRLEŞMELERİ (Devamı)

1 Ocak 2018 - 31 Aralık 2018 dönemi içinde gerçekleşen alımlar (devamı)

Satım alım tarihindeki, satın alma bedeli ve kayıtlara alınan varlıklar ve yükümlülükler:

Satın alınan tanımlanabilir varlıklar ve yükümlülükler (Tam TL)	FDI Gerçeğe Uygun Değer	TPI Gerçeğe Uygun Değer	AHT Gerçeğe Uygun Değer	Toplam Gerçeğe Uygun Değer
Nakit ve nakit benzeri değerler	6.373.688	7.402.016	-	13.775.704
Ticari alacaklar	16.870.387	31.771.430	1.299.873	49.941.690
Stoklar	28.972.634	34.584.778	1.809.040	65.366.452
Peşin ödenmiş giderler	383.197	407.450	-	790.647
Diğer dönen varlıklar	1.949.941	-	706.844	2.656.785
Maddi duran varlıklar	6.781.139	6.553.161	1.042.295	14.376.595
Diğer uzun vadeli varlıklar	48.506	48.506	101.833	198.845
Ticari borçlar	-3.739.813	-23.952.263	-	-27.692.076
Ertelenmiş gelirler	-	-1.532.790	-	-1.532.790
Diğer kısa vadeli yükümlülükler	-2.711.590	-904.889	-1.587.403	-5.203.882
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	94.101.640	122.235.120	7.787.260	224.124.020
Toplam tanımlanabilir net varlıklar	149.029.729	176.612.519	11.159.742	336.801.990

Satın alma bedelinin (488.238.894 Tam TL) tamamı ödenmiştir. Satın alma işlemi sonucunda iktisap edilen tanımlanabilir varlıkların, yükümlülüklerin ve şarta bağlı yükümlülüklerin makul değerinin satın alma bedeli aşan 115.525.559 Tam TL tutarındaki bölümü bilançoda şerefiye olarak kaydedilmiştir. Satın alınan Şirketlerin yüksek kaliteli kompozit üretimi sunan güçlü şirketler olarak pazarda konumlanması ve Grup'un Bağlı Ortaklığı olan Kordsa'nın kompozit sektöründeki büyüme hedeflerine bu şirketin değer katacak olması şerefiyeye temel oluşturmuştur.

Bu işleme ilişkin 31 Aralık 2018 tarihinde sona eren yıllara ait şerefiye hareket tablosu aşağıdaki gibidir;

(Tam TL)	31 Aralık 2018
Yıl içindeki iktisaplar	336.462.914
FDI	140.851.275
TPI	183.250.699
AHT	12.360.940
Maddi ve maddi olmayan varlıklara transferler	(220.937.355)
FDI	(93.380.930)
TPI	(121.298.940)
AHT	(6.257.485)
Şerefiye (Dipnot 18)	115.525.559

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA

Holding üst yönetimi, faaliyet bölümlerinin performanslarını FAVÖK (Faiz, vergi, esas faaliyetlerden diğer gelir ve giderler kapsamındaki faiz, kur ve vade farkı gelir/giderleri, amortisman ve itfa payları öncesi kar) ile takip etmektedir. Grup yönetimi bölümlere göre raporlamanın gerekliliklerine ek olarak bazı finansal tablo okuyucularının yaptığı analizlerde bu verileri kullanabileceğinden yola çıkarak bölümlere göre raporlama dipnotlarında bu bilgiye yer vermiştir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

a) Grup dışından sağlanan gelirler (Konsolide):

	1 Ocak - 31 Aralık 2019	1 Ocak - 31 Aralık 2018
Bankacılık	41.083.678	38.027.550
Sanayi	6.132.270	5.768.365
Perakende	10.512.353	8.665.651
Çimento	1.726.092	1.703.150
Diğer	412.273	123.171
Toplam (*)	59.866.666	54.287.887

(*) Konsolide kar veya zarar tablosundaki gelir kalemine ilişkin dağılımı ifade etmektedir.

b) Bölüm varlıkları (Konsolide):

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Bankacılık	384.499.463	352.285.657
Sanayi	7.223.360	6.859.211
Perakende	5.335.597	3.526.148
Çimento	3.573.333	3.269.258
Diğer	2.991.852	3.694.905
Bölüm varlıkları	403.623.605	369.635.179
Satış amacıyla elde tutulan varlıklar	673.547	278.604
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlar (Dipnot 13)	7.335.503	6.756.459
Bölümlerle ilişkilendirilmeyen varlıklar	(638.417)	(623.106)
Eksi: Bölümler arası düzeltmeler ve sınıflandırmalar	(4.646.359)	(4.360.865)
Konsolide finansal tablolara göre toplam varlıklar	406.347.879	371.686.271

c) Bölüm yükümlülükleri (Konsolide):

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Bankacılık	332.159.983	310.344.568
Sanayi	4.412.665	4.117.957
Perakende	5.828.136	3.514.724
Çimento	2.358.618	2.051.464
Diğer	351.883	213.635
Bölüm yükümlülükleri	345.111.285	320.242.348
Satış amacıyla elde tutulan varlıklar ile ilişkilendirilen yükümlülükler	3.117	4.274
Bölümlerle ilişkilendirilmeyen yükümlülükler	(614.007)	(597.547)
Eksi: Bölümler arası düzeltmeler ve sınıflandırmalar	(4.629.959)	(4.358.600)
Konsolide finansal tablolara göre toplam yükümlülükler	339.870.436	315.290.475

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

d) Bölümler bazında ana bilanço kalemleri:

i) Bankacılık:

	Kombine(*) 31 Aralık 2019	Konsolide(**) 31 Aralık 2019	Kombine(*) 31 Aralık 2018	Konsolide(**) 31 Aralık 2018
Nakit ve nakit benzerleri	21.358.331	21.358.331	23.184.134	23.184.134
Finansal yatırımlar	90.363.657	90.363.657	56.787.860	56.787.860
Türev araçlar	16.517.763	16.517.763	22.605.903	22.605.903
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası hesabı	26.541.745	26.541.745	26.433.745	26.433.745
Finans sektörü faaliyetlerinden alacaklar	219.209.537	219.209.537	213.936.744	213.936.744
Maddi duran varlıklar	2.010.687	2.010.687	1.521.567	1.521.567
Kullanım hakkı varlıkları	625.584	625.584	-	-
Maddi olmayan duran varlıklar	953.188	953.188	646.192	646.192
Diğer alacak ve varlıklar	7.585.038	7.585.038	7.433.896	7.433.896
Toplam bölüm varlıkları	385.165.530	385.165.530	352.550.041	352.550.041
Finansal borçlar	54.529.896	54.529.896	61.571.596	61.571.596
Finans sektörü faaliyetlerinden borçlar	255.155.638	255.155.638	223.310.872	223.310.872
Türev araçlar	8.945.703	8.945.703	12.825.003	12.825.003
Diğer borçlar ve yükümlülükler	13.528.746	13.528.746	12.637.097	12.637.097
Toplam bölüm yükümlülükleri	332.159.983	332.159.983	310.344.568	310.344.568

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

Banka'nın işletme faaliyetlerine ilişkin nakit akışları 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla 15.356.988 TL'dir (31 Aralık 2018: (4.136.205) TL).

Banka'nın yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akışları 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla (22.163.365) TL'dir (31 Aralık 2018: 6.755.629 TL).

Banka'nın finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla 3.820.442 TL'dir (31 Aralık 2018: (1.483.420) TL).

Akbank'ın finansal tabloları üzerinden hesaplanan birikmiş kontrol gücü olmayan payları 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla 31.405.787 TL'dir (31 Aralık 2018: 25.006.743 TL).

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

d) Bölümler bazında ana bilanço kalemleri (devamı):

ii) Sigortacılık:

	Kombine(*) 31 Aralık 2019	Konsolide(**) 31 Aralık 2019	Kombine(*) 31 Aralık 2018	Konsolide(**) 31 Aralık 2018
Nakit ve nakit benzerleri	2.925.064	-	1.687.939	-
Finansal yatırımlar	2.639.316	-	2.318.944	-
Finans sektörü faaliyetlerinden alacaklar	1.003.875	-	820.924	-
Özkaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımlar (Dipnot 13)	-	608.612	-	490.529
Maddi duran varlıklar	50.599	-	54.008	-
Kullanım hakkı varlıkları	61.862	-	-	-
Maddi olmayan duran varlıklar	119.104	-	105.201	-
Diğer alacak ve varlıklar	3.584.901	-	2.741.080	-
Toplam bölüm varlıkları	10.384.721	608.612	7.728.096	490.529
Finans sektörü faaliyetlerinden borçlar	8.220.517	-	6.000.266	-
Diğer borçlar ve yükümlülükler	589.182	-	460.419	-
Toplam bölüm yükümlülükleri	8.809.699	-	6.460.685	-

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

Sigortacılık bölümü Aksigorta ve Avivasa şirketlerinin sonuçlarını içermektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARI İLE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

d) Bölümler bazında ana bilanço kalemleri (devamı):

iii) Enerji:

	Kombine(*) 31 Aralık 2019	Konsolide(**) 31 Aralık 2019	Kombine(*) 31 Aralık 2018	Konsolide(**) 31 Aralık 2018
Nakit ve nakit benzerleri	1.445.263	-	1.650.093	-
Finansal yatırımlar	122.545	-	836	-
Ticari alacaklar	3.622.499	-	4.197.534	-
Stoklar	291.798	-	297.056	-
Özkaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımlar (Dipnot 13)	-	5.763.312	-	5.116.565
Maddi duran varlıklar	10.129.083	-	10.199.559	-
Kullanım hakkı varlıkları	215.695	-	-	-
Maddi olmayan duran varlıklar	5.279.489	-	5.483.176	-
Diğer alacak ve varlıklar	15.865.366	-	14.920.870	-
Toplam bölüm varlıkları	36.971.738	5.763.312	36.749.124	5.116.565
Finansal borçlar	15.674.359	-	16.930.099	-
Ticari borçlar	3.078.322	-	2.822.560	-
Diğer borçlar ve yükümlülükler	5.327.626	-	5.503.553	-
Toplam bölüm yükümlülükleri	24.080.307	-	25.256.212	-

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

Enerji bölümü Enerjisa Enerji A.Ş. ve Enerjisa Üretim Santralleri A.Ş. sonuçlarını içermektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

d) Bölümler bazında ana bilanço kalemleri (devamı):

iv) Sanayi:

	Kombine(*) 31 Aralık 2019	Konsolide(**) 31 Aralık 2019	Kombine(*) 31 Aralık 2018	Konsolide(**) 31 Aralık 2018
Nakit ve nakit benzerleri	1.522.232	729.637	510.289	226.141
Finansal yatırımlar	102.283	586	107	107
Ticari alacaklar	1.637.792	969.211	2.326.967	1.567.056
Stoklar	1.865.732	1.231.051	2.189.688	1.618.064
Özkaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımlar	200.670	592.049	342.609	744.416
Maddi duran varlıklar	4.065.751	2.220.492	3.911.684	2.139.571
Kullanım hakkı varlıkları	98.500	83.802	-	-
Maddi olmayan duran varlıklar	878.506	797.889	557.990	491.972
Diğer alacak ve varlıklar	2.653.596	1.198.041	2.198.966	830.520
Toplam bölüm varlıkları	13.025.062	7.822.758	12.038.300	7.617.847
Finansal borçlar	6.291.380	3.114.110	5.145.695	2.483.597
Ticari borçlar	1.643.553	620.287	1.613.272	846.597
Diğer borçlar ve yükümlülükler	1.158.872	681.385	1.245.963	792.037
Toplam bölüm yükümlülükleri	9.093.805	4.415.782	8.004.930	4.122.231

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

Sanayi bölümü 2018 yılı için Kordsa, Temsa, Yünsa, Brisa ve Philsa ve Philip Morrissa şirketlerinin sonuçlarını içermektedir, 2019 yılında Temsa ve Yünsa'nın satış işlemleri gerçekleştiği için bilançoda etkisi bulunmamaktadır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

d) Bölümler bazında ana bilanço kalemleri (devamı):

v) Perakende:

	Kombine(*) 31 Aralık 2019	Konsolide(**) 31 Aralık 2019	Kombine(*) 31 Aralık 2018	Konsolide(**) 31 Aralık 2018
Nakit ve nakit benzerleri	544.168	544.168	514.619	514.619
Ticari alacaklar	130.564	130.356	121.818	121.015
Stoklar	1.648.050	1.648.050	1.131.851	1.131.851
Yatırım amaçlı gayrimenkuller	29.222	29.222	8.930	8.930
Maddi duran varlıklar	697.516	697.516	722.996	722.996
Kullanım hakkı varlıkları	1.116.579	1.116.579	-	-
Maddi olmayan duran varlıklar	82.865	82.865	89.576	89.576
Diğer alacak ve varlıklar	1.025.798	1.086.841	875.522	937.161
Toplam bölüm varlıkları	5.274.762	5.335.597	3.465.312	3.526.148
Finansal borçlar	2.525.031	2.525.031	875.502	875.502
Ticari borçlar	2.921.264	2.921.264	2.194.155	2.193.350
Diğer borçlar ve yükümlülükler	381.841	381.841	445.067	445.872
Toplam bölüm yükümlülükleri	5.828.136	5.828.136	3.514.724	3.514.724

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

Perakende bölümü Teknosa ve Carrefoursa şirketlerinin sonuçlarını içermektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

d) Bölümler bazında ana bilanço kalemleri (devamı):

vi) Çimento:

	Kombine(*) 31 Aralık 2019	Konsolide(**) 31 Aralık 2019	Kombine(*) 31 Aralık 2018	Konsolide(**) 31 Aralık 2018
Nakit ve nakit benzerleri	419.392	267.351	492.848	217.427
Finansal yatırımlar	185.224	64	184.662	64
Ticari alacaklar	830.052	460.976	864.981	421.740
Stoklar	365.985	184.774	435.195	190.255
Özkaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımlar (Dipnot 13)	-	371.530	-	404.949
Maddi duran varlıklar	2.952.999	2.129.718	2.867.206	2.027.479
Kullanım hakkı varlıkları	123.313	41.664	-	-
Maddi olmayan duran varlıklar	60.539	18.035	63.521	18.210
Diğer alacak ve varlıklar	686.256	470.882	583.567	394.083
Toplam bölüm varlıkları	5.623.760	3.944.994	5.491.980	3.674.207
Finansal borçlar	2.177.285	1.700.831	2.045.633	1.480.472
Ticari borçlar	701.774	346.018	635.486	296.068
Diğer borçlar ve yükümlülükler	461.966	311.769	441.045	274.924
Toplam bölüm yükümlülükleri	3.341.025	2.358.618	3.122.164	2.051.464

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

Çimento bölümü Çimsa ve Akçansa şirketlerinin sonuçlarını içermektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

d) Bölümler bazında ana bilanço kalemleri (devamı):

vii) Diğer:

	Kombine(*) 31 Aralık 2019	Konsolide(**) 31 Aralık 2019	Kombine(*) 31 Aralık 2018	Konsolide(**) 31 Aralık 2018
Nakit ve nakit benzerleri	2.312.456	2.312.456	3.191.791	3.191.791
Finansal yatırımlar	12.964.462	25.104	11.939.453	14.207
Ticari alacaklar	97.234	96.260	47.530	45.747
Stoklar	60.794	60.794	4.675	4.675
Maddi duran varlıklar	254.943	218.879	232.546	196.482
Kullanım hakkı varlıkları	17.834	17.834	-	-
Maddi olmayan duran varlıklar	21.218	21.218	13.745	13.745
Diğer alacak ve varlıklar	224.267	239.307	227.772	228.258
Toplam bölüm varlıkları	15.953.208	2.991.852	15.657.512	3.694.905
Finansal borçlar	31.509	31.509	252	252
Ticari borçlar	136.725	135.365	56.099	54.241
Diğer borçlar ve yükümlülükler	194.809	185.009	172.426	159.142
Toplam bölüm yükümlülükleri	363.043	351.883	228.777	213.635

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

Diğer bölümü, Sabancı Holding A.Ş., Exsa, Tursa, AEO ve SabancıDX şirketlerinin sonuçlarını içermektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

e) Ana kar veya zarar tablosu kalemleri konsolide mutabakatı:

	1 Ocak - 31 Aralık 2019			1 Ocak - 31 Aralık 2018		
	Eliminasyon Öncesi Bölümlerin Konsolide Pay Toplamları	Eliminasyon ve Konsolidasyon Düzeltilmeleri	Konsolide	Eliminasyon Öncesi Bölümlerin Konsolide Pay Toplamları	Eliminasyon ve Konsolidasyon Düzeltilmeleri	Konsolide
Toplam gelirler	60.172.961	(306.295)	59.866.666	54.514.390	(226.503)	54.287.887
Satılan malın maliyeti ve faiz, prim, komisyon ve diğer giderler	(42.386.464)	362.519	(42.023.945)	(38.360.383)	790.847	(37.569.536)
Genel yönetim giderleri	(7.761.522)	89.072	(7.672.450)	(6.768.867)	73.061	(6.695.806)
Satış, pazarlama ve dağıtım giderleri	(2.200.952)	10.082	(2.190.870)	(1.980.321)	626	(1.979.695)
Araştırma ve geliştirme giderleri	(19.486)	-	(19.486)	(15.085)	(1)	(15.086)
Esas faaliyetlerden diğer gelir/ (gider) - net	10.010	1.432	11.442	83.921	(5.721)	78.200
İş ortaklıklarının karlarındaki paylar	1.466.691	-	1.466.691	808.461	(1)	808.460
Faaliyet karı	9.281.238	156.810	9.438.048	8.282.116	632.308	8.914.424
Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider) -net	440.046	(341.087)	98.959	1.529.681	(796.990)	732.691
Finansman gideri öncesi faaliyet karı	9.721.284	(184.277)	9.537.007	9.811.797	(164.682)	9.647.115
Finansman gelir/(gideri) - net	(1.182.796)	190.131	(992.665)	(916.472)	167.619	(748.853)
Vergi öncesi kar	8.538.488	5.854	8.544.342	8.895.325	2.937	8.898.262
Vergi	(1.579.221)	(1)	(1.579.222)	(1.655.834)	-	(1.655.834)
Durdurulan faaliyetler vergi sonrası dönem zararı	(152)	-	(152)	23	-	23
Dönem Karı	6.959.115	5.853	6.964.968	7.239.514	2.937	7.242.451
Ana ortaklık payı net kar			3.779.736			3.830.335

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

f) Bölümler bazında ana kar veya zarar tablosu kalemleri:

i) Bankacılık:

	Kombine(*) 31 Aralık 2019	Konsolide(**) 31 Aralık 2019	Kombine(*) 31 Aralık 2018	Konsolide(**) 31 Aralık 2018
Faiz, komisyon ve diğer gelirler	41.277.797	41.277.797	38.166.302	38.166.302
Faiz, komisyon ve diğer giderler	(27.493.622)	(27.493.622)	(25.492.000)	(25.492.000)
Genel yönetim giderleri	(6.930.435)	(6.930.435)	(5.937.871)	(5.937.871)
Esas faaliyetlerden diğer gelir/ (gider) –net	181.136	181.136	258.294	258.294
Faaliyet karı	7.034.876	7.034.876	6.994.725	6.994.725
Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider) –net	32.954	32.954	6.567	6.567
Vergi öncesi kar	7.067.830	7.067.830	7.001.292	7.001.292
Vergi	(1.583.508)	(1.583.508)	(1.433.550)	(1.433.550)
Net kar	5.484.322	5.484.322	5.567.742	5.567.742
Ana ortaklık payı net kar		2.234.855		2.268.860
FAVÖK	7.548.604		7.337.881	

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

31 Aralık 2019 itibarıyla 938.867 TL tutarındaki satış amaçlı elde tutulan diğer varlıklara ilişkin değer artış veya azalışları, "Faiz, Prim, Komisyon ve Diğer Giderler" kalemi altında muhasebeleştirilmiştir.

31 Aralık 2019 itibarıyla Akbank'ın kontrol gücü olmayan paylara ait net karı 3.249.461 TL'dir (31 Aralık 2018: 3.298.882 TL).

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

f) Bölümler bazında ana kar veya zarar tablosu kalemleri (devamı):

ii) Sigortacılık:

	Kombine(*) 31 Aralık 2019	Konsolide(**) 31 Aralık 2019	Kombine(*) 31 Aralık 2018	Konsolide(**) 31 Aralık 2018
Net kazanılmış primler	3.152.586	-	2.352.613	-
Brüt yazılan primler	5.461.314	-	3.982.708	-
Kazanılmamış primler karşılığı	(2.308.728)	-	(1.630.095)	-
Prim, komisyon ve diğer giderler	(2.807.563)	-	(2.199.591)	-
Genel yönetim giderleri	(603.422)	-	(495.301)	-
Esas faaliyetlerden diğer gelir/ (gider) –net	911.135	-	844.967	-
İş ortaklıklarının karlarındaki paylar (Dipnot 13)	-	210.964	-	156.955
Faaliyet karı	652.736	210.964	502.688	156.955
Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider) –net	126.842	-	69.045	-
Finansman gideri öncesi faaliyet karı	779.578	210.964	571.733	156.955
Finansal gelir/(gider) –net	(58.894)	-	(37.250)	-
Vergi öncesi kar	720.684	210.964	534.483	156.955
Vergi	(162.316)	-	(120.781)	-
Net kar	558.368	210.964	413.702	156.955
Ana ortaklık payı net kar		210.964		156.955
FAVÖK	696.592		510.116	

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

f) Bölümler bazında ana kar veya zarar tablosu kalemleri (devamı):

iii) Enerji:

	Kombine(*) 31 Aralık 2019	Konsolide(**) 31 Aralık 2019	Kombine(*) 31 Aralık 2018	Konsolide(**) 31 Aralık 2018
Satış gelirleri(net)	26.012.514	-	23.647.119	-
Satılan malın maliyeti	(18.760.424)	-	(16.783.387)	-
Genel yönetim giderleri	(2.277.481)	-	(1.938.006)	-
Esas faaliyetlerden diğer gelir/ (gider) –net	39.381	-	(1.152.397)	-
İş ortaklıklarının karlarındaki paylar (Dipnot 13)	-	999.499	-	318.574
Faaliyet karı	5.013.990	999.499	3.773.329	318.574
Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider) –net	1.865	-	194	-
Finansman gideri öncesi faaliyet karı	5.015.855	999.499	3.773.523	318.574
Finansal gelir/(gider) –net	(2.342.691)	-	(2.805.712)	-
Vergi öncesi kar	2.673.164	999.499	967.811	318.574
Vergi	(467.443)	-	(181.124)	-
Net kar	2.205.721	999.499	786.687	318.574
Ana ortaklık payı net kar		999.499		318.574
FAVÖK	5.773.285		4.724.332	

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

f) Bölümler bazında ana kar veya zarar tablosu kalemleri (devamı):

iv) Sanayi:

	Kombine(*) 31 Aralık 2019	Konsolide(**) 31 Aralık 2019	Kombine(*) 31 Aralık 2018	Konsolide(**) 31 Aralık 2018
Satış gelirleri(net)	9.690.933	6.132.584	8.767.466	5.768.690
Satılan malın maliyeti	(7.686.630)	(4.967.890)	(6.913.838)	(4.679.447)
Genel yönetim giderleri	(407.020)	(292.925)	(522.258)	(369.594)
Pazarlama giderleri	(616.595)	(314.343)	(586.010)	(315.973)
Araştırma ve geliştirme giderleri	(14.412)	(13.040)	(12.273)	(11.234)
Esas faaliyetlerden diğer gelir/ (gider) –net	105.517	144.598	215.023	128.691
İş ortaklıklarının karlarındaki paylar (Dipnot 13)	176.606	226.350	222.906	264.679
Faaliyet karı	1.248.399	915.334	1.171.016	785.812
Yatırım faaliyetlerinden gelir/ (gider) – net	15.382	17.324	903	952
Finansman gideri öncesi faaliyet karı	1.263.781	932.658	1.171.919	786.764
Finansal gelir/(gider) –net	(549.088)	(284.649)	(716.780)	(381.547)
Vergi öncesi kar	714.693	648.009	455.139	405.217
Vergi	(73.835)	(71.437)	(715)	(2.390)
Durdurulan faaliyetler vergi sonrası dönem karı	(152)	(152)	23	23
Net kar	640.706	576.420	454.447	402.850
Ana ortaklık payı net kar		448.314		361.200
FAVÖK	1.588.602		1.296.666	

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

f) Bölümler bazında ana kar veya zarar tablosu kalemleri (devamı):

v) Perakende:

	Kombine(*) 31 Aralık 2019	Konsolide(**) 31 Aralık 2019	Kombine(*) 31 Aralık 2018	Konsolide(**) 31 Aralık 2018
Satış gelirleri(net)	10.522.668	10.518.308	8.680.380	8.677.090
Satılan malın maliyeti	(8.069.966)	(8.065.732)	(6.733.071)	(6.726.077)
Genel yönetim giderleri	(219.448)	(219.363)	(217.482)	(217.124)
Pazarlama giderleri	(1.851.491)	(1.851.491)	(1.639.662)	(1.639.662)
Esas faaliyetlerden diğer gelir/ (gider) –net	(368.620)	(368.620)	(358.922)	(358.922)
Faaliyet karı/(zararı)	13.143	13.102	(268.757)	(264.695)
Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider) –net	(2.755)	(2.755)	566.265	566.265
Finansman gideri öncesi faaliyet karı/(zararı)	10.388	10.347	297.508	301.570
Finansal gelir/(gider) –net	(619.323)	(619.323)	(323.406)	(323.406)
Vergi öncesi kar/(zararı)	(608.935)	(608.976)	(25.898)	(21.836)
Vergi	117.220	117.220	(50.212)	(50.212)
Net kar/(zararı)	(491.715)	(491.756)	(76.110)	(72.048)
Ana ortaklık payı net kar/(zarar)		(263.230)		(44.767)
FAVÖK	811.606		58.569	

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

f) Bölümler bazında ana kar veya zarar tablosu kalemleri (devamı):

vi) Çimento:

	Kombine(*) 31 Aralık 2019	Konsolide(**) 31 Aralık 2019	Kombine(*) 31 Aralık 2018	Konsolide(**) 31 Aralık 2018
Satış gelirleri(net)	3.552.301	1.726.196	3.418.750	1.703.180
Satılan malın maliyeti	(2.995.986)	(1.422.876)	(2.645.410)	(1.295.375)
Genel yönetim giderleri	(239.746)	(153.739)	(186.098)	(110.198)
Araştırma ve geliştirme giderleri	(6.446)	(6.446)	(3.851)	(3.851)
Pazarlama giderleri	(38.604)	(15.275)	(40.024)	(18.398)
Esas faaliyetlerden diğer gelir/ (gider) –net	40.881	35.981	36.662	38.440
İş ortaklıklarının karlarındaki paylar	-	29.878	-	68.252
Faaliyet karı	312.400	193.719	580.029	382.050
Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider) –net	117.843	47.210	63.370	33.771
Finansman gideri öncesi faaliyet karı	430.243	240.929	643.399	415.821
Finansal gelir/(gider) –net	(403.311)	(271.433)	(291.407)	(211.263)
Vergi öncesi kar	26.932	(30.504)	351.992	204.558
Vergi	4.392	16.737	(64.007)	(22.014)
Net kar	31.324	(13.767)	287.985	182.544
Ana ortaklık payı net kar		20.996		134.920
FAVÖK	512.247		724.066	

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

f) Bölümler bazında ana kar veya zarar tablosu kalemleri (devamı):

vii) Diğer:

	Kombine(*) 31 Aralık 2019	Konsolide(**) 31 Aralık 2019	Kombine(*) 31 Aralık 2018	Konsolide(**) 31 Aralık 2018
Satış gelirleri(net)	1.130.049	518.076	1.417.271	199.129
Satılan malın maliyeti	(438.464)	(436.344)	(167.878)	(167.484)
Genel yönetim giderleri	(178.021)	(165.060)	(140.822)	(134.080)
Pazarlama giderleri	(20.117)	(19.843)	(6.288)	(6.288)
Esas faaliyetlerden diğer gelir/ (gider)-net	24.842	16.915	25.219	17.416
Faaliyet karı/(zararı)	518.289	(86.256)	1.127.502	(91.307)
Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider) –net	352.481	345.313	929.294	922.126
Finansman gideri öncesi faaliyet karı	870.770	259.057	2.056.796	830.819
Finansal gelir/(gider) –net	(7.391)	(7.391)	(256)	(256)
Vergi öncesi kar	863.379	251.666	2.056.540	830.563
Vergi	(58.233)	(58.233)	(147.669)	(147.669)
Net kar	805.146	193.433	1.908.871	682.894
Ana ortaklık payı net kar		128.338		634.592
FAVÖK	552.808		1.153.409	

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

g) Ana ortaklık payı net kar/(zarar) detayı

Tek seferlik gelir giderler, Grup'un rutin operasyonları içerisinde karşılaşmayı beklemediği bir defaya mahsus gider yada gelirlerdir. Bölümler bazında tek seferlik gelir giderlerden arındırılmış (düzeltilmiş) ana ortaklık payı net kar/(zarar) detayı aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Bankacılık	2.226.524	2.268.860
Sigortacılık	214.843	156.957
Sanayi	447.848	380.860
Çimento	3.938	120.649
Enerji	991.944	576.014
Perakende	(275.674)	(183.637)
Diğer	150.015	511.660
Toplam	3.759.438	3.831.363

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Raporlanabilir faaliyet bölümlerine ait düzeltilmiş net kar (Ana ortaklık payı)	3.759.438	3.831.363
Carrefoursa'ya ilişkin tek seferlik gelir /(gider)-net	12.444	138.870
Enerjisa'ya ilişkin tek seferlik gelir/(gider)-net	7.555	(257.440)
Holding'e ilişkin tek seferlik gelir/(gider)-net	(47.594)	122.932
Exsa'ya ilişkin tek seferlik gelir/(gider)-net	25.914	-
Çimento grubuna ilişkin tek seferlik gelir/(gider)-net	17.058	14.272
Diğer	4.921	(19.662)
Net kar (Ana ortaklık payı)	3.779.736	3.830.335

Tek Seferlik Gelir/Giderler Detayları	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Sabit kıymet satış karları	27.234	254.561
Şerefiye değer düşüklüğü	-	(301.602)
Bağlı ortaklık ve iştirak satış zararı	(21.680)	-
Diğer	14.744	46.013
Toplam	20.298	(1.028)

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARI İLE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

h) Kombine FAVÖK detayı

31 Aralık 2019	Vergi Öncesi Kar	Amortisman Giderleri	Yatırım faaliyetlerinden gelir/ (gider) – net	Finansal gelir/(gider) – net	Operasyonel Kur Farkı/Faiz	FAVÖK
Bankacılık	7.067.830	513.727	32.954	-	-	7.548.603
Sanayi	714.693	424.142	15.382	(549.088)	83.939	1.588.602
Çimento	26.932	240.811	117.843	(403.311)	40.964	512.247
Perakende	(608.935)	474.000	(2.755)	(619.323)	(324.463)	811.606
Enerji	2.673.164	839.151	1.865	(2.342.691)	79.856	5.773.285
Sigorta	720.684	55.139	126.842	(58.894)	11.283	696.592
Diğer	863.379	37.792	352.481	(7.391)	3.273	552.808

31 Aralık 2018	Vergi Öncesi Kar	Amortisman Giderleri	Yatırım faaliyetlerinden gelir/ (gider) – net	Finansal gelir/(gider) – net	Operasyonel Kur Farkı/Faiz	FAVÖK
Bankacılık	7.001.292	343.156	6.567	-	-	7.337.881
Sanayi	455.139	336.019	903	(716.780)	210.371	1.296.666
Çimento	351.992	194.603	63.370	(291.407)	50.566	724.066
Perakende	(25.898)	173.239	566.265	(323.406)	(154.087)	58.569
Enerji	967.811	697.314	194	(2.805.712)	(253.693)	4.724.332
Sigorta	534.483	34.671	69.045	(43.544)	33.537	510.116
Diğer	2.056.540	29.431	929.294	(256)	3.524	1.153.409

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

i) Amortisman ve itfa payları ve yatırım harcamaları (Konsolide):

1 Ocak – 31 Aralık 2019

	<u>Finans</u>							
	Bankacılık	Sigorta	Sanayi	Çimento	Enerji	Perakende	Diğer	Toplam
Amortisman ve itfa payları	513.727	-	234.654	143.419	-	474.001	37.632	1.403.433
Yatırım harcamaları	1.225.714	-	200.199	201.191	-	201.129	72.596	1.900.829

1 Ocak – 31 Aralık 2018

	<u>Finans</u>							
	Bankacılık	Sigorta	Sanayi	Çimento	Enerji	Perakende	Diğer	Toplam
Amortisman ve itfa payları	343.156	-	177.711	110.439	-	173.239	29.839	834.384
Yatırım harcamaları	1.063.720	-	600.342	260.714	-	157.725	49.341	2.131.841

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

j) Amortisman ve itfa payları, değer düşüklükleri ve yatırım harcamaları (Kombine):

1 Ocak – 31 Aralık 2019

	Finans							
	Bankacılık	Sigorta	Sanayi	Çimento	Enerji	Perakende	Diğer	Toplam
Amortisman ve itfa payları	513.727	55.139	424.142	240.811	839.151	474.001	37.792	2.584.763
Yatırım harcamaları	1.225.714	63.878	481.766	282.301	1.937.026	201.129	72.597	4.264.411

1 Ocak – 31 Aralık 2018

	Finans							
	Bankacılık	Sigorta	Sanayi	Çimento	Enerji	Perakende	Diğer	Toplam
Amortisman ve itfa payları	343.156	34.671	336.019	194.603	697.314	173.239	29.431	1.808.433
Yatırım harcamaları	1.063.720	72.589	839.672	361.604	1.909.163	157.725	49.341	4.453.814

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 5 - NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ

31 Aralık 2019 ve 2018 tarihleri itibarıyla hazır değerlerin detayı aşağıda sunulmuştur

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Kasa		
- Bankacılık	3.352.184	3.680.078
- Diğer şirketler	28.240	30.941
Banka - vadeli mevduat	4.558.212	6.408.625
Banka - vadesiz mevduat	14.115.717	12.704.682
Ters repo işlemlerinden alacaklar	66.120	539.374
Diğer hazır değerler	326.730	293.967
Toplam	22.447.203	23.657.667

ABD Doları, Avro ve TL cinsinden vadeli mevduatlar ve para piyasası plasmanlarının etkin faiz oranı sırasıyla yıllık ortalama %1,41 (31 Aralık 2018: %2,35), %0,03 (31 Aralık 2018: %0,22) ve %10,70'dir (31 Aralık 2018: %23,83).

31 Aralık 2019 ve 2018 tarihleri itibarıyla vade analizi aşağıda sunulmuştur:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Vadesiz	17.822.871	16.709.668
3 aya kadar	4.624.332	6.947.999
Toplam	22.447.203	23.657.667

31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla Grup'un off-shore nakit değerleri, değişken faizli bono ihraçlarına ilişkin ödeme hesapları ve bankalarda bulunan vadeli ve vadesiz mevduatları üzerinde toplam 3.916.739 TL tutarında blokaj bulunmaktadır (31 Aralık 2018: 5.002.895 TL).

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 6 - FİNANSAL YATIRIMLAR

a) Gerçeğe uygun değer farkı kar veya zarara yansıtılan finansal yatırımlar:

Makul değer değişimleri kar veya zarar tablosuna yansıtılan finansal yatırımların detayı aşağıda sunulmuştur:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Hisse senetleri	232.765	150.685
Devlet tahvilleri	182.344	10.113
Eurobondlar	92.378	-
Diğer (*)	6.782.035	6.708.227
Toplam	7.289.522	6.869.025

(*) Önceki dönemde, Ojer Telekomünikasyon A.Ş.'ye ("OTAS") kullanılmış olan sendikasyon kredileri yeniden yapılandırılmıştır. Bu kapsamda, bu kredilerin teminatını oluşturmak amacıyla üzerinde kredi verenler lehine rehin tesis edilmiş, Türk Telekom'un ihraç edilmiş sermayesinin %55'ini oluşturan 192.500.000.000 adet A Grubu payların, kredi verenlerin tamamının doğrudan veya dolaylı ortak oldukları, özel amaçlı bir şirket olarak kurulan LYY Telekomünikasyon A.Ş. (Eski adıyla Levent Yapılandırma Yönetimi A.Ş.) tarafından devralınması işlemi 21 Aralık 2018 tarihinde tamamlanmıştır. Banka LYY Telekomünikasyon A.Ş.'ye, OTAS'dan olan alacaklardaki payı olan %35,56 oranında iştirak etmiştir. Daha sonra LYY Telekomünikasyon A.Ş.'nin 23 Eylül 2019 tarihli Olağan Genel Kurul Toplantısı'nda, kredinin bir kısmının sermayeye dönüştürülerek LYY Telekomünikasyon A.Ş.'nin sermayesine ilave edilmesine karar verilmiş olup bu kapsamda Banka'nın LYY Telekomünikasyon A.Ş.'deki paylarının itibari değeri 18 TL'den 1.416.090 TL'ye yükselmiştir. Bu tutar mali tablolarda "Satış Amaçlı Elde Tutulan ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Duran Varlıklar" satırı altında gösterilmektedir. Kredi olarak takip edilen kısmın ise 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla değeri 6.723.419 TL olup, mali tablolarda "Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kâr Zarara Yansıtılan Finansal Varlıklar" kalemi altındaki "Diğer Finansal Varlıklar" altında sınıflandırılmıştır. Kredi ve sermayeye dönüşen toplam tutar için muhasebeleştirilen toplam gerçeğe uygun değer düşüşü 938.867 TL olup söz konusu tutarın tamamı "Satış Amaçlı Elde Tutulan ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Duran Varlıklar" kalemi altında sınıflandırılmıştır. Gerçeğe uygun değer farkı kâr zarara yansıtılan finansal varlık ve sermayeye dönüşen ve toplamda 7.200.669 TL tutarındaki varlıklar, TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı ve TFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler Standardı kapsamında gerçeğe uygun değerinden ölçülmektedir. Bu değerlerin tespitinde bağımsız bir değerlendirme firmasının çalışma sonuçları baz alınmıştır. Söz konusu değerlendirme çalışmasında gerçeğe uygun değer, farklı metotların (indirgenmiş nakit akımları, benzer piyasa çarpanları, aynı sektörde gerçekleşen benzer işlem çarpanları, piyasa değeri ve analist raporları) ortalaması dikkate alınarak belirlenmiştir. Gerçeğe uygun değer farkı kâr zarara yansıtılan finansal varlık, TFRS 13 kapsamında Seviye 3 olarak takip edilmektedir. Söz konusu değerlendirme çalışmasında yer alan temel varsayımlardaki olası değişiklikler gerçeğe uygun değer farkı kâr zarara yansıtılan finansal varlık ve sermayeye dönüşen tutarın taşınan değerini etkileyecektir. Değerleme raporunda yer alan indirgenmiş nakit akımları yönteminde kullanılan varsayımlardaki büyüme oranının ve risksiz yatırım getirisi oranının her birinin %0,25 artması veya azalması durumunda, diğer tüm değişkenlerin sabit kalması varsayımında, konsolide finansal tablolarda muhasebeleştirilen varlıklar ve vergi öncesi dönem karı yaklaşık 170 milyon TL artacak veya 150 milyon TL azalacaktır. Kreditör bankaların temel amacı, mümkün olan en hızlı şekilde gerekli koşulları sağlayarak söz konusu Türk Telekom hisselerini konusunda uzman bir yatırımcıya devretmektir. LYY Telekomünikasyon A.Ş.'nin %55'lik Türk Telekomünikasyon A.Ş. paylarının satışı amacıyla 19 Eylül 2019 tarihinde uluslararası bir yatırım bankası satış danışmanı olarak yetkilendirilmiş olup, bu kapsamda satış ile ilgili gerekli çalışmalar ve potansiyel yatırımcılarla görüşmeler başlatılacaktır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 6 - FİNANSAL YATIRIMLAR (Devamı)

a) Gerçeğe uygun değer farkı kar veya zarara yansıtılan finansal yatırımlar (devamı):

TL cinsinden gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan finansal yatırımların etkin faiz oranları aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
TL	%11,17	%13,22

Grup'un finans sektöründeki faaliyetlerinden dolayı teminata verdiği gerçeğe uygun değer farkı kar ve ya zarara yansıtılan finansal yatırımları 10.049 TL'dir (31 Aralık 2018: 10.599 TL).

31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan finansal yatırımların sözleşmede yer alan vade tarihlerine kalan sürelerine göre vade analizi aşağıda sunulmuştur:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
0 ile 3 ay arası	257.952	156.811
3 ay ile 12 ay arası	6.882.627	6.700.321
1 ile 5 yıl arası	121.822	11.893
5 yıldan fazla	27.121	-
Toplam	7.289.522	6.869.025

Sözleşme ile belirlenen yeniden fiyatlandırma tarihine kalan süre:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Vadesiz	257.952	156.811
3 aya kadar	22.714	11.893
3 ay ile 12 ay arası	6.860.314	6.700.321
1 ile 5 yıl arası	121.421	-
5 yıldan fazla	27.121	-
Toplam	7.289.522	6.869.025

b) Gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal yatırımlar:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Borçlanma senetleri		
- Devlet tahvilleri	35.534.282	23.928.005
- Eurobondlar	16.168.796	12.574.559
- Yatırım fonları	424.665	237.585
- Diğer yabancı para cinsinden bonolar	15.374.312	7.600.049
Ara toplam	67.502.055	44.340.198
Hisse senetleri		
- Teşkilatlanmış piyasalarda işlem gören	138	153
- Teşkilatlanmış piyasalarda işlem görmeyen	22.253	19.502
Ara toplam	22.391	19.655
Gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal yatırımlar	67.524.446	44.359.853

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 6 - FİNANSAL YATIRIMLAR (Devamı)

b) Gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal yatırımlar (devamı):

ABD Doları, Avro, Yen ve Türk Lirası cinsinden borçlanma senetlerinin etkin faiz oranları sırasıyla yıllık %5,20 (31 Aralık 2018: %4,55), %2,70 (31 Aralık 2018: %2,38), %3,09 (31 Aralık 2018: %3,09) ve %14,14'dür (31 Aralık 2018: %20,97). Grup'un repodan sağlanan fonlara konu gerçeğe uygun değeri diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal yatırımları 8.422.563 TL'dir (31 Aralık 2018: 12.114.655 TL). Grup'un finans sektöründeki faaliyetlerinden dolayı teminata verdiği gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal yatırımları 17.108.499 TL'dir (31 Aralık 2018: 8.854.043 TL).

Akbank'ın gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan ve itfa edilmiş maliyeti ile ölçülen menkul kıymet portföylerinde tüketici fiyatlarına ("TÜFE") endeksli tahviller bulunmaktadır. Söz konusu kıymetler reel kupon oranları ve ihraç tarihindeki referans enflasyon endeksi ile tahmini enflasyon oranı dikkate alınarak hesaplanan endeks baz alınarak etkin faiz yöntemine göre değerlendirilmekte ve muhasebeleştirilmektedir. Bu kıymetlerin fiili kupon ödeme tutarlarının hesaplamasında kullanılan referans endeksler iki ay öncesinin TÜFE'sine göre oluşturulmaktadır. Banka tahmini enflasyon oranını da buna paralel olarak belirlemektedir. Kullanılan tahmini enflasyon oranı, yıl içerisinde gerekli görüldüğünde güncellenmektedir. Sene sonlarında ise reel enflasyon oranı kullanılmaktadır.

31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal yatırımlarının sözleşmede yer alan vade tarihlerine kalan sürelerine göre vade analizi aşağıda sunulmuştur.

	31 Aralık 2019			31 Aralık 2018		
	Diğer			Diğer		
	Bankacılık	şirketler	Toplam	Bankacılık	şirketler	Toplam
0 ile 3 ay arası	2.570.694	-	2.570.694	1.215.591	-	1.215.591
3 ile 12 ay arası	13.755.389	-	13.755.389	3.997.086	-	3.997.086
1 ile 5 yıl arası	38.853.989	-	38.853.989	29.373.727	13.777	29.387.504
5 yıldan fazla	11.919.710	-	11.919.710	9.522.087	-	9.522.087
Vadesiz	424.664	-	424.664	237.585	-	237.585
Toplam	67.524.446	-	67.524.446	44.346.076	13.777	44.359.853

31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla sözleşme ile belirlenen yeniden fiyatlandırma tarihine kalan süreye göre:

	31 Aralık 2019			31 Aralık 2018		
	Diğer			Diğer		
	Bankacılık	şirketler	Toplam	Bankacılık	şirketler	Toplam
3 aya kadar	11.244.537	-	11.244.537	8.558.547	-	8.558.547
3 ile 12 ay arası	20.937.235	-	20.937.235	13.645.080	-	13.645.080
1 ile 5 yıl arası	25.225.086	-	25.225.086	15.273.796	13.777	15.287.573
5 yıldan fazla	9.692.924	-	9.692.924	6.631.068	-	6.631.068
Vadesiz	424.664	-	424.664	237.585	-	237.585
Toplam	67.524.446	-	67.524.446	44.346.076	13.777	44.359.853

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 6 - FİNANSAL YATIRIMLAR (Devamı)

c) İtfa edilmiş maliyeti üzerinden değerlendirilen finansal yatırımlar:

İtfa edilmiş maliyeti üzerinden değerlendirilen finansal yatırımların detayı aşağıda sunulmuştur:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Devlet tahvilleri	15.566.111	12.215.183
Toplam	15.566.111	12.215.183

ABD Doları, Avro ve Türk Lirası cinsinden borçlanma senetlerinin etkin faiz oranı sırasıyla yıllık %5,22 (31 Aralık 2018: %4,89), %3,46 (31 Aralık 2018: %3,58) ve %14,74'dir (31 Aralık 2018: %26,70).

İtfa edilmiş maliyeti üzerinden değerlendirilen finansal yatırımların hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Açılış Bakiyesi	12.215.183	18.883.153
Alımlar	5.397.163	1.654.189
Parasal varlıklarda meydana gelen kur farkları	414.623	1.683.148
Değerleme etkisi	677.288	572.514
Satış ve itfa yolu ile elden çıkarılanlar(*)	(3.214.759)	(10.713.907)
Değer düşüş karşılığı(**)	76.613	136.086
Kapanış Bakiyesi	15.566.111	12.215.183

(*) 2018 yılında Banka, TFRS 9 standardına göre menkul kıymetlere ilişkin yönetim modelini yeniden gözden geçirmiş ve daha önce itfa edilmiş maliyeti üzerinden değerlendirilen olarak sınıflandırılmış olan ve itfa edilmiş maliyetinden ölçülen 4.927.185 TL tutarındaki menkul kıymetlerini, uygun yönetim modelinin nakit akışlarının tahsili veya finansal yatırımın satılması amaçlı olması nedeniyle, gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan kıymetlere sınıflamıştır.

(**) Beklenen zarar karşılığı dahildir.

31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 itibarıyla itfa edilmiş maliyeti üzerinden değerlendirilen finansal yatırımlar için Bankacılık ve diğer sektörler bazında sözleşmede yer alan vade tarihlerine kalan süre aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019			31 Aralık 2018		
	Diğer			Diğer		
	Bankacılık	şirketler	Toplam	Bankacılık	şirketler	Toplam
3 ile 12 ay arası	4.170.428	-	4.170.428	3.470.091	81	3.470.172
1 ile 5 yıl arası	10.735.539	586	10.736.125	7.640.711	-	7.640.711
5 yıldan fazla	659.558	-	659.558	1.104.300	-	1.104.300
	15.565.525	586	15.566.111	12.215.102	81	12.215.183

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 6 - FİNANSAL YATIRIMLAR (Devamı)

31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 itibarıyla itfa edilmiş maliyeti üzerinden değerlendirilen finansal yatırımlar için sözleşme ile belirlenen yeniden fiyatlamaya tarihin kalan süre aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019			31 Aralık 2018		
	Diğer			Diğer		
	Bankacılık	Diğer şirketler	Toplam	Bankacılık	Diğer şirketler	Toplam
3 aya kadar	3.989.518	-	3.989.518	3.922.712	-	3.922.712
3 ile 12 ay arası	6.008.502	-	6.008.502	4.220.072	81	4.220.153
1 ile 5 yıl arası	4.907.947	586	4.908.533	2.968.018	-	2.968.018
5 yıldan fazla	659.558	-	659.558	1.104.300	-	1.104.300
Toplam	15.565.525	586	15.566.111	12.215.102	81	12.215.183

DİPNOT 7 - FİNANSAL BORÇLAR

Kısa vadeli alınan fonlar, banka kredileri ve ihraç edilen borç senetleri:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Kısa vadeli	10.342.807	9.726.191
Uzun vadeli borçların kısa vadeli kısmı	15.005.313	20.815.668
Toplam kısa vadeli	25.348.120	30.541.859
Uzun vadeli alınan fonlar, banka kredileri ve ihraç edilen borç senetleri:		
Uzun vadeli	32.736.661	35.222.289
Toplam	58.084.781	65.764.148

31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla vade analizi aşağıda sunulmuştur:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
3 aya kadar	9.312.146	8.447.806
3 ile 12 ay arası	16.035.974	22.094.053
Kısa vadeli finansal borçlar ve uzun vadeli finansal borçların kısa vadeli kısmı	25.348.120	30.541.859
1 ile 5 yıl arası	20.888.158	21.892.607
5 yıldan fazla	11.848.503	13.329.682
Uzun vadeli finansal borçlar	32.736.661	35.222.289
Toplam finansal borçlar	58.084.781	65.764.148

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 7 - FİNANSAL BORÇLAR (Devamı)

31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla uzun vadeli finansal borçların geri ödeme planları aşağıda sunulmuştur:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
1-2 yıl arası	5.951.036	7.770.555
2-3 yıl arası	6.822.421	4.168.543
3-4 yıl arası	4.620.070	5.887.176
4-5 yıl arası	3.494.631	4.066.333
5 yıl üzeri	11.848.503	13.329.682
Toplam	32.736.661	35.222.289

31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla kredilerin sözleşme ile belirlenen yeniden fiyatlama tarihine kalan süre:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
3 aya kadar	38.080.668	38.453.236
3 ile 12 ay arası	3.998.513	10.334.947
1 ile 5 yıl arası	7.728.695	9.449.170
5 yıldan fazlası	8.276.905	7.526.795
Toplam	58.084.781	65.764.148

Finansal borçların hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	2019	2018
1 Ocak tarihi itibarıyla	65.764.148	55.257.767
Dönem içi kredi ana para girişleri	4.175.560	20.180.086
Dönem içi faiz ve anapara ödemeleri	(12.252.903)	(10.276.282)
Dönem içi faiz tahakkukları	303.677	431.302
Kur değişiminin etkileri	84.406	161.274
Dönem içi aktifleştirilen faiz	9.893	10.001
31 Aralık tarihi itibarıyla	58.084.781	65.764.148

31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla mevcut krediler ile ilgili açıklamalar aşağıdaki gibidir:

Akbank - Sendikasyon kredisi

Grup'un bağlı ortaklıklarından Akbank'ın 31 Aralık 2019 tarihi itibarı ile üç sendikasyon kredisi bulunmaktadır. 483 milyon Avro ve 604.5 milyon ABD Doları tutarındaki 1 ve 2 yıl vadeli dilimlerden oluşan sendikasyon kredisi 26 Mart 2018 tarihinde imzalanmıştır. Mevcut bakiyesi 250 milyon ABD Dolarıdır. Kredinin 2 yıl vadeli kısmının maliyeti Libor+ 210 bps'tir. 303 milyon Avro ve 356 milyon ABD Doları tutarındaki 1 yıl vadeli sendikasyon kredisi 26 Mart 2019 tarihinde imzalanmıştır. Kredinin maliyeti Euribor + 240 bps ve Libor + 250 bps'tir. 373,5 milyon Avro ve 402 milyon ABD Doları tutarındaki 1 yıl vadeli sendikasyon kredisi 7 Ekim 2019'da imzalanmıştır. Kredinin maliyeti Euribor + 210 bps ve Libor + 225 bps'tir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 7 - FİNANSAL BORÇLAR (Devamı)

İhraç edilen menkul kıymetler:

İhraç edilen menkul kıymetler ABD Doları ve TL kıymetlerden oluşmaktadır.

ABD Doları cinsinden olan ihraç edilen senetlerin geri ödeme planı aşağıdaki gibidir.

	31 Aralık 2019		31 Aralık 2018	
	ABD Doları	TL	ABD Doları	TL
2019	-	-	979.670	5.153.064
2020	1.044.191	6.181.611	1.071.920	5.638.299
2021	583.035	3.451.567	574.885	3.023.895
2022	1.005.694	5.953.708	946.571	4.978.963
2023	533.257	3.156.881	538.218	2.831.027
2024	516.762	3.059.231	493.616	2.596.420
2025	861.331	5.099.080	448.497	2.359.094
2026	79.035	467.887	57.488	302.387
2027	347.457	2.056.945	309.511	1.628.028
2028	241.635	1.430.479	221.586	1.165.542
Toplam	5.212.397	30.857.389	5.641.962	29.676.719

5.212.397 ABD Doları bedel, seküritizasyon işlemleri ve Banka tarafından ihraç edilmiş ABD Doları cinsinden menkul kıymetlerden oluşmaktadır.

	31 Aralık 2019		31 Aralık 2018	
	Avro	TL	Avro	TL
2019	-	-	91.366	549.857
2020	45.883	304.649	23.104	139.044
2021	23.104	153.404	362	2.179
2022	362	2.404	348	2.094
2023	348	2.311	335	2.016
2024	335	2.224	321	1.932
2025	322	2.138	309	1.860
2026	309	2.052	297	1.787
2027	297	1.972	285	1.715
2028	286	1.899	274	1.649
2029	7.082	47.025	6.808	40.955
Toplam	78.328	520.078	123.809	745.088

78.328 Avro bedel, seküritizasyon işlemleri ve Grup tarafından ihraç edilmiş Avro cinsinden menkul kıymetlerden oluşmaktadır.

	31 Aralık 2019		31 Aralık 2018	
	RON	TL	RON	TL
2019	-	-	56.222	72.167
Toplam	-	-	56.222	72.167

31 Aralık 2018 itibarıyla 56.222 Romanya Leyi (RON) bedel, seküritizasyon işlemleri ve Grup tarafından ihraç edilmiş RON cinsinden menkul kıymetlerden oluşmaktadır (2019: Bulunmamaktadır).

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 7 - FİNANSAL BORÇLAR (Devamı)

	31 Aralık 2019		31 Aralık 2018	
	HUF	TL	HUF	TL
2019	-	-	764.752	14.354
Toplam	-	-	764.752	14.354

31 Aralık 2018 itibarıyla 764.752 Macar Forinti (HUF) bedel, seküritizasyon işlemleri ve Grup tarafından ihraç edilmiş HUF cinsinden menkul kıymetlerden oluşmaktadır (2019: Bulunmamaktadır).

	31 Aralık 2019		31 Aralık 2018	
	JPY	TL	JPY	TL
2019	-	-	1.002.770	47.772
Toplam	-	-	1.002.770	47.772

31 Aralık 2018 itibarıyla 1.002.770 Japon Yeni (JPY) bedel, seküritizasyon işlemleri ve Grup tarafından ihraç edilmiş JPY cinsinden menkul kıymetlerden oluşmaktadır(2019: Bulunmamaktadır).

Bunun yanı sıra, 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla Grup tarafından ihraç edilmiş 1-3 ay vadeli 1.840.532 TL, 3-6 ay vadeli 723.846 TL, 1-5 yıl vadeli 678.966 TL ve 5 yıl üzeri vadeli 1.853.449 TL bono bulunmaktadır (31 Aralık 2018: 1-3 ay vadeli 2.669.292 TL, 3-6 ay vadeli 278.354 TL, 1-5 yıl vadeli 257.048 TL ve 5 yıl üzeri vadeli 1.650.033 TL).

DİPNOT 8 - KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜKLER

Grup'un TFRS 16 uyarınca kiralama işlemlerine ilişkin yükümlülüklerinin vade ve para birimi kırılımı aşağıdaki gibidir:

Kısa vadeli kiralama işlemlerinden kaynaklanan yükümlülükler:

	3 aya kadar	3 - 12 ay arası	Toplam
TL	96.816	195.825	292.641
ABD Doları	3.798	1.727	5.525
Avro	1.235	6.818	8.053
Diğer	95	562	657
Toplam	101.944	204.932	306.876

Uzun vadeli kiralama işlemlerinden kaynaklanan yükümlülükler:

	1 -2 yıl arası	2 - 3 yıl arası	3 - 4 yıl arası	4 - 5 yıl arası	5 yıl ve üzeri	Toplam
TL	222.828	261.460	705.927	100.304	269.491	1.560.010
ABD Doları	11.378	3.073	3.335	3.556	53.072	74.414
Avro	7.359	10.429	924	9.337	15.138	43.187
Diğer	244	104	-	-	-	348
Toplam	241.809	275.066	710.186	113.197	337.701	1.677.959

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 9 - TİCARİ ALACAK VE BORÇLAR

Kısa ve uzun vadeli ticari alacaklar:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Ticari alacaklar	1.579.878	1.910.959
Çekler ve senetler	103.073	416.478
	1.682.951	2.327.437
Eksi: beklenen kredi zararı	(57.515)	(190.375)
Toplam	1.625.436	2.137.062

31 Aralık 2019 ve 2018 tarihleri itibarıyla, ticari alacaklar bakiyesi içerisinde beklenen kredi zararı karşılığı ayrılmış tutarların vade analizi aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
3 aya kadar	-	3.869
3 ile 6 ay arası	-	1.059
6 ile 9 ay arası	-	2.348
9 ay ve üzeri	57.515	183.099
Toplam	57.515	190.375

Kısa ve uzun vadeli ticari borçlar:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Ticari borçlar	3.995.164	3.371.306
Gider tahakkukları	494	1.443
Toplam	3.995.658	3.372.749

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 10 - DİĞER ALACAKLAR VE BORÇLAR

Diğer kısa vadeli alacaklar:	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Kredi kartı ödemelerinden alacaklar	47.441	35.689
Diğer çeşitli alacaklar(*)	2.053.917	1.484.071
Toplam	2.101.358	1.519.760
Diğer uzun vadeli alacaklar:	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Verilen depozito ve teminatlar	38.935	49.703
Diğer çeşitli alacaklar(*)	2.986.182	3.004.847
Toplam	3.025.117	3.054.550

(*) Diğer alacaklar ağırlıklı olarak Akbank'ın türev işlemler için aldığı teminat rakamını içermektedir.

Diğer kısa vadeli borçlar:	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Kredi kartı işlemleriyle ilgili borçlar	4.287.406	4.003.963
Ödenecek vergiler ve fonlar	563.572	566.985
İhracat depozitoları ve transfer talimatları	31.963	95.021
Muhabir bankalara ödeme emirleri	27.401	42.924
Finansal kiralama borçları	24.140	23.712
Diğer(*)	1.144.239	1.409.805
Toplam	6.078.721	6.142.410

Diğer uzun vadeli borçlar:	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Finansal kiralama borçları	5.281	58.606
Diğer(*)	3.368.892	2.313.990
Toplam	3.374.173	2.372.596

(*) Diğer borçlar ağırlıklı olarak Akbank'ın türev işlemler için verdiği teminat rakamını içermektedir.

DİPNOT 11 - STOKLAR

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
İlk madde ve malzeme	551.780	526.711
Yarı mamuller	161.794	303.342
Mamuller ve ticari mamuller	2.244.043	1.960.169
Yedek parçalar	75.230	90.939
Diğer	149.801	138.580
	3.182.648	3.019.741
Stok değer düşüklüğü karşılığı (-)	(57.979)	(74.896)
Toplam	3.124.669	2.944.845

Stok değer düşüklüğü karşılığı hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	2019	2018
1 Ocak	(74.896)	(72.358)
Yıl içinde ayrılan karşılık	(16.938)	(33.376)
Konusu kalmayan karşılık	33.855	30.838
31 Aralık	(57.979)	(74.896)

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 12 - PEŞİN ÖDENMİŞ GİDERLER VE ERTELENMİŞ GELİRLER

Kısa vadeli peşin ödenmiş giderler:	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Gelecek aylara ait giderler	856.685	845.205
Stok alımı için verilen sipariş avansları	20.225	16.357
Diğer	16.127	39.041
Toplam	893.037	900.603
Uzun vadeli peşin ödenmiş giderler:	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Sabit kıymet alımı için verilen avanslar	10.862	2.627
Gelecek aylara ait giderler	10.857	18.364
Toplam	21.719	20.991
Kısa vadeli ertelenmiş gelirler:	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Kazanılmamış komisyon geliri	124.918	235.687
Alınan sipariş avansları	31.276	30.648
Ertelenmiş gelirler	30.449	24.965
Diğer	335	568
Toplam	186.978	291.868
Uzun vadeli ertelenmiş gelirler:	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Kazanılmamış komisyon geliri	83.279	116.833
Toplam	83.279	116.833

DİPNOT 13 - ÖZKAYNAK YÖNTEMİYLE DEĞERLENEN YATIRIMLAR

İştirak ve İş Ortaklıklarının kayıtlı değerleri aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019	Pay (%)	31 Aralık 2018	Pay (%)
Aksigorta	277.306	36,00	232.657	36,00
Avivasa	331.306	40,00	257.872	40,00
Brisa	391.379	43,63	401.808	43,63
Akçansa	371.530	39,72	404.949	39,72
Enerjisa Üretim Santralleri	3.033.693	50,00	2.596.999	50,00
Enerjisa Enerji	2.729.619	40,00	2.519.566	40,00
Philsa	111.882	25,00	188.256	25,00
Philip Morrisa	88.788	24,75	37.357	24,75
Temsa Mısır (*)	-	-	(8.104)	73,75
Temsa İş Makineleri (**)	-	-	125.099	51,00
Toplam	7.335.503		6.756.459	

(*) 30 Mayıs 2019 itibarıyla Temsa Ulaşım'ın hisselerinin satılmasıyla Temsa Mısır'daki ortaklık da sona ermiştir.

(**) 9 Ağustos 2019 tarihi itibarıyla, Temsa İş Makinaları hisselerinin %41'inin satılması sonucunda, finansal yatırım olarak muhasebeleştirilmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 13 - ÖZKAYNAK YÖNTEMİYLE DEĞERLENEN YATIRIMLAR (Devamı)

Holding konsolide net karı içinde İştirak ve İş Ortaklıklarının karlarından paylar aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak - 31 Aralık 2019	1 Ocak - 31 Aralık 2018
Aksigorta	111.453	76.722
Avivasa	99.511	80.233
Brisa	49.744	41.772
Akçansa	29.878	68.252
Enerjisa Üretim Santralleri	586.051	19.495
Enerjisa Enerji	413.448	299.079
Philisa	(8.197)	146.119
Philip Morrisa	173.437	50.586
Temsa Mısır	-	231
Temsa İş Makineleri	11.366	25.971
Toplam	1.466.691	808.460

İştiraklerin ve İş Ortaklıklarının finansal tablolarıyla ilgili özet bilgiler aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019		31 Aralık 2018	
	Toplam varlıklar	Toplam yükümlülükler	Toplam varlıklar	Toplam yükümlülükler
Aksigorta	7.333.423	6.563.128	5.464.195	4.817.924
Avivasa	3.051.298	2.246.571	2.263.901	1.642.760
Brisa	5.575.065	4.678.023	4.803.642	3.882.699
Akçansa	1.930.697	982.407	2.103.125	1.070.700
Enerjisa Üretim Santralleri	13.573.530	7.506.145	13.628.412	8.434.414
Enerjisa Enerji	23.398.208	16.574.161	23.120.713	16.821.798
Philisa	3.687.791	3.240.265	3.350.586	2.597.563
Philip Morrisa	1.355.134	996.395	1.267.960	1.117.021
Temsa Mısır	-	-	14.416	25.404
Temsa İş Makineleri (*)	-	-	567.374	262.701
Toplam	59.905.146	42.787.095	56.584.324	40.672.984

(*) 9 Ağustos 2019 tarihi itibarıyla, Temsa İş Makinaları hisselerinin %41'inin satılması sonucunda, finansal yatırım olarak muhasebeleştirilmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 13 - ÖZKAYNAK YÖNTEMİYLE DEĞERLENEN YATIRIMLAR (Devamı)

Satış Gelirleri

	1 Ocak - 31 Aralık 2019	1 Ocak - 31 Aralık 2018
Aksigorta	4.473.560	3.417.338
Avivasa	987.754	565.371
Brisa	3.558.329	2.998.776
Akçansa	1.826.106	1.715.570
Enerjisa Üretim Santralleri	6.559.429	5.300.705
Enerjisa Enerji	19.453.085	18.346.413
Philsa (*)	28.489.226	25.241.521
Philip Morrissa	28.940.292	24.901.916
Temsa İş Makineleri	-	935.064

(*) Üretim şirketi olan Philsa satışlarını pazarlama şirketi olan Philip Morrissa üzerinden gerçekleştirmektedir.

Net dönem karı/(zararı)

	1 Ocak - 31 Aralık 2019	1 Ocak - 31 Aralık 2018
Aksigorta	309.590	213.118
Avivasa	248.778	200.584
Brisa	114.013	95.741
Akçansa	74.970	179.757
Enerjisa Üretim Santralleri	1.172.101	38.990
Enerjisa Enerji	1.033.621	747.697
Philsa	(32.789)	584.476
Philip Morrissa	700.756	204.387
Temsa Mısır	-	313
Temsa İş Makineleri (*)	-	50.924

(*) 9 Ağustos 2019 tarihi itibarıyla, Temsa İş Makinaları hisselerinin %41'inin satılması sonucunda, finansal yatırım olarak muhasebeleştirilmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 13 - ÖZKAYNAK YÖNTEMİYLE DEĞERLENEN YATIRIMLAR (Devamı)

İş ortaklıklarının dönem içi hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	2019	2018
Dönem başı - 1 Ocak	6.756.459	6.439.214
Kar/(zararlarından) paylar	1.466.691	808.460
Halka arz etkisi (*)	-	(593.630)
Sermaye arttırımı (**)	-	714.000
Şirket çıkışları (***)	(116.995)	-
İştirak ve iş ortaklıklarından temettü gelirleri	(549.171)	(490.026)
Diğer kapsamlı gelirlerden/(giderlerden) paylar	(221.481)	(121.559)
Dönem sonu - 31 Aralık	7.335.503	6.756.459

(*) Grup'un iş ortaklıklarından Enerjisa Enerji A.Ş. 8 Şubat 2018 tarihinde %20'lik pay ile halka arz edilmiştir.

(**) 7 Mart 2018 tarihinde Enerjisa Üretim'in 1.428.000.000 (Tam) TL tutarındaki nakit sermaye artışına iştirak edilerek 714.000.000.- TL ödenmiştir.

(***) 9 Ağustos 2019 tarihi itibarıyla, Temsa İş Makinaları hisselerinin %41'inin satılması sonucunda, finansal yatırım olarak muhasebeleştirilmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 14 - YATIRIM AMAÇLI GAYRİMENKULLER

	1 Ocak 2019	İlaveler	Çıkışlar	Değer (düşüklüğü)/ iptali(*)	Yabancı para çevrim farkları	Transferler	31 Aralık 2019
Maliyet:							
Arsa	133.580	69	-	8.278	15.019	16.667	173.613
Binalar	3.962	12.876	-	-	-	1.628	18.466
Toplam	137.542	12.945	-	8.278	15.019	18.295	192.079
Birikmiş amortisman:							
Binalar	(612)	(432)	-	-	-	-	(1.044)
Net defter değeri	136.930						191.035

	1 Ocak 2018	İlaveler	Çıkışlar	Değer (düşüklüğü)/ iptali	Yabancı para çevrim farkları	Transferler	31 Aralık 2018
Maliyet:							
Arsa	187.643	-	(74.684)	(1.234)	20.917	938	133.580
Binalar	124.220	7.543	(133.210)	(33)	5.442	-	3.962
Toplam	311.863	7.543	(207.894)	(1.267)	26.359	938	137.542
Birikmiş amortisman:							
Binalar	(29.357)	(1.547)	32.516	-	(2.224)	-	(612)
Net defter değeri	282.506						136.930

(*) 31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla; Grup'un bağlı ortaklıklarından Kordsa'nın Asya Pasifik Bölgesi'nde bulunan PT Indo Kordsa'nın yatırım amaçlı gayrimenkullerinin gerçeğe uygun değeri, Grup'tan bağımsız bir değerlendirme şirketi tarafından belirlenmiştir. Bağımsız ekspertiz şirketi ilgili bölgelerdeki emlakların gerçeğe uygun değer ölçümlemesinde yeterli tecrübeye ve niteliğe sahiptir. Sahip olunan arsaların gerçeğe uygun değeri, benzer emlaklar için olan mevcut işlem fiyatlarını yansıtan piyasa karşılaştırmalı yaklaşıma yöntemine göre belirlenmiştir. Arsaların gerçeğe uygun değerinin belirlenmesinde, mevcut kullanım değerinin en yükseği ve en iyisi kullanılmıştır. Mevcut dönemde farklı bir değerlendirme tekniği kullanılmamıştır. 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla Yatırım Amaçlı Gayrimenkullerin makul değeri 259 Milyon (Tam) TL tutarındadır (31 Aralık 2018 – 216 Milyon (Tam) TL).

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARI İLE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 15 - MADDİ DURAN VARLIKLAR

Maddi duran varlıkların 31 Aralık 2019 tarihinde sona eren yıla ait hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak 2019	Yabancı Para Çevrim Farkları	İlaveler	Çıkışlar	Transferler (*)	Bağlı Ortaklık Alım Etkisi (**)	Bağlı Ortaklık Çıkış Etkisi (***)	Değer Düşüklüğü İptali/(Değer Düşüklüğü)	31 Aralık 2019
Maliyet:									
Yer altı ve yer üstü düzenleri	504.524	14.372	3.051	(12.866)	80.050	-	(29.844)	-	559.287
Binalar	2.923.521	70.201	85.607	(101.620)	565.453	17.841	(100.822)	(560)	3.459.621
Finansal kiralama yoluyla alınan binalar	20.512	-	-	-	(20.512)	-	-	-	-
Makine, tesis ve cihazlar	4.921.161	319.738	189.723	(49.478)	356.425	24.422	(279.336)	(3.442)	5.479.213
Taşıt araçları	122.132	1.243	2.390	(10.775)	59	-	(20.779)	-	94.270
Döşeme ve demirbaşlar	3.336.710	10.502	620.789	(471.290)	13.043	-	(50.694)	2.361	3.461.421
Toplam	11.828.560	416.056	901.560	(646.029)	994.518	42.263	(481.475)	(1.641)	13.053.812
Yapılmakta olan yatırımlar	863.615	21.490	430.030	(10.650)	(1.054.186)	3.226	(7.084)	-	246.441
Toplam	12.692.175	437.546	1.331.590	(656.679)	(59.668)	45.489	(488.559)	(1.641)	13.300.253
Birikmiş amortisman:									
Yer altı ve yer üstü düzenleri	(239.584)	(1.637)	(1.058)	1.636	-	-	9.607	-	(231.036)
Binalar	(1.039.002)	(29.254)	(68.220)	99.873	-	-	45.910	268	(990.425)
Finansal kiralama yoluyla alınan binalar	(7.732)	-	-	-	7.732	-	-	-	-
Makine, tesis ve cihazlar	(2.429.790)	(155.709)	(350.731)	35.997	-	(17.555)	232.247	1.828	(2.683.713)
Taşıt araçları	(102.139)	131	(5.415)	9.617	-	-	5.588	-	(92.218)
Döşeme ve demirbaşlar	(2.247.250)	(7.642)	(255.082)	463.478	-	-	39.248	264	(2.006.984)
Toplam	(6.065.497)	(194.111)	(680.506)	610.601	7.732	(17.555)	332.600	2.360	(6.004.376)
Net kayıtlı değer	6.626.678								7.295.877

(*) Dönem içinde yapılmakta olan yatırımlardan gerçekleşen transferlerin 39.156 TL'si maddi olmayan duran varlıklar kalemlerinde muhasebeleştirilmiştir.

(**) Grup'un bağlı ortaklıklarından Kordsa'nın 23.07.2019 tarihindeki "Axiom" şirketinin satın alınmasında, alınan şirketin satın alımdaki maddi duran varlıklarını içermektedir.

(***) 2019 içerisinde satışı gerçekleşen Temsa Ulaşım Araçları San. Tic. A.Ş. ve Yünsa Yünlü Sanayi ve Ticaret A.Ş. bakiyelerini içermektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARI İLE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 15 - MADDİ DURAN VARLIKLAR (Devamı)

Maddi duran varlıkların 31 Aralık 2018 tarihinde sona eren yıla ait hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak 2018	Yabancı Para Çevrim Farkları	İlaveler	Çıkışlar (**)	Transferler (*)	Değer Düşüklüğü İptali/(Değer Düşüklüğü)	31 Aralık 2018
Maliyet:							
Yer altı ve yer üstü düzenleri	549.569	9.764	4.828	(70.482)	5.299	-	498.978
Binalar	2.688.983	136.368	83.913	(91.933)	126.233	-	2.943.564
Makine, tesis ve cihazlar	3.906.821	528.733	61.456	(5.269)	427.541	-	4.919.282
Taşıt araçları	111.243	2.280	19.793	(11.184)	-	-	122.132
Döşeme ve demirbaşlar	3.143.030	20.096	512.996	(356.139)	12.897	-	3.332.880
Toplam	10.399.646	697.241	682.986	(535.007)	571.970	-	11.816.836
Yapılmakta olan yatırımlar	644.620	31.545	852.022	(19.084)	(645.488)	-	863.615
Toplam	11.044.266	728.786	1.535.008	(554.091)	(73.518)	-	12.680.451
Birikmiş amortisman:							
Yer altı ve yer üstü düzenleri	(235.214)	(5.378)	(8.161)	689	8.480	5.546	(234.038)
Binalar	(977.040)	(52.980)	(60.382)	43.680	(12)	469	(1.046.265)
Makine, tesis ve cihazlar	(1.990.166)	(242.789)	(201.076)	4.241	-	1.879	(2.427.911)
Taşıt araçları	(95.743)	(1.470)	(9.611)	4.685	-	-	(102.139)
Döşeme ve demirbaşlar	(2.216.358)	(14.608)	(290.221)	275.471	12	2.284	(2.243.420)
Toplam	(5.514.521)	(317.225)	(569.451)	328.766	8.480	10.178	(6.053.773)
Net kayıtlı değer	5.529.745						6.626.678

(*) Dönem içinde yapılmakta olan yatırımlardan gerçekleşen transferlerin 65.038 TL'si maddi olmayan duran varlıklar kalemlerinde muhasebeleştirilmiştir.

(**) Perakende grubunun dönem içerisinde yapmış olduğu iki adet gayrimenkul satışından dolayı maddi duran varlıklardan net defter değeri sırasıyla 64.503 TL ve 40.093 TL çıkış olmuş, ve 569.337 TL tutarında gelir yatırım faaliyetlerinden gelirlere kaydedilmiştir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 16 - MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR

Maddi olmayan duran varlıkların 31 Aralık 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren yıllara ait hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak 2019	Yabancı Para Çevrim Farkları	İlaveler	Değer Düşüklüğü Karşılığı	Çıkışlar	Transferler	Bağlı Ortaklık Alım Etkisi (**)	Şirket Çıkışları (***)	31 Aralık 2019
Maliyet (*)	2.530.399	54.273	556.294	(666)	(437.333)	20.861	426.664	(275.713)	2.874.779
Birikmiş itfa payları (-)	(1.270.738)	(16.156)	(284.453)	316	430.446	-	-	138.966	(1.001.619)
Net kayıtlı değer	1.259.661								1.873.160

	1 Ocak 2018	Yabancı Para Çevrim Farkları	İlaveler	Değer Düşüklüğü (Karşılığı)/İptali	Çıkışlar	Transferler	31 Aralık 2018
Maliyet (*)	1.827.717	39.638	604.155	113	(5.324)	64.100	2.530.399
Birikmiş itfa payları (-)	(1.010.619)	3.149	(266.402)	(104)	3.238	-	(1.270.738)
Net kayıtlı değer	817.098						1.259.661

(*) Maddi olmayan duran varlıklar ağırlıklı olarak lisans ve yazılımlardan oluşmaktadır.

(**) Grup’un bağlı ortaklıklarından Kordsa’nın 23.07.2019 tarihindeki “Axiom” şirketinin satın alımında, alınan şirketin satın alımdaki maddi duran varlıklarını içermektedir.

(***) 2019 içerisinde satışı gerçekleşen Temsa Ulaşım Araçları San. Tic. A.Ş. ve Yünsa Yünlü Sanayi ve Ticaret A.Ş. bakiyelerini içermektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARI İLE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 17 – KULLANIM HAKKI VARLIKLARI

	1 Ocak 2019	Bağlı Ortaklık Alım Etkisi(*)	Transferler (**)	İlaveler	Çıkışlar	Diğer	31 Aralık 2019
Maliyet							
Gayrimenkuller	1.893.886	58.489	20.512	256.306	(77.616)	36.239	2.187.816
Demirbaşlar	407	-	-	162	0	26	595
Taşıtlar	27.624	166	-	11.328	(635)	275	38.758
Diğer	11.973	-	-	4.136	0	412	16.521
Toplam	1.933.890	58.655	20.512	271.932	(78.251)	36.952	2.243.690
Birikmiş Amortisman							
Gayrimenkuller	-	-	(7.732)	(390.336)	63.593	(4.144)	(338.619)
Demirbaşlar	-	-	-	(178)	-	(8)	(186)
Taşıtlar	-	-	-	(16.093)	-	(111)	(16.204)
Diğer	-	-	-	(3.099)	-	(119)	(3.218)
Toplam	-	-	(7.732)	(409.706)	63.593	(4.382)	(358.227)
Net Defter Değeri	1.933.890	58.655	12.780	(137.774)	(14.658)	32.570	1.885.463

(*) Grup'un bağlı ortaklıklarından Kordsa'nın 23.07.2019 tarihindeki "Axiom" şirketinin satın alımında, alınan şirketin satın alımdaki açılış etkilerini içermektedir.

(**) Dönem içinde Kullanım Hakkı Varlıkları'na maddi duran varlıklardan 12.781 TL'lik transfer gerçekleşmiştir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 18 - ŞEREFIYE

Şerefiyenin 31 Aralık 2019 ve 2018 tarihleri itibarıyla sona ara eren dönemlere ait hareket tablosu aşağıda sunulmuştur:

	2019	2018
1 Ocak	849.215	873.097
İlaveler (*) (Dipnot 3)	40.898	115.526
Şirket girişleri (**)	503.153	-
Yabancı para çevrim farkları	82.071	10.792
Değer düşüklüğü karşılığı	-	(150.200)
31 Aralık	1.475.337	849.215

(*) 2018 yılında Grup bağlı ortaklıklarından Kordsa'nın %100 bağlı ortaklığı konumunda olan ve Amerika'da mukim Kordsa Inc., ticari havacılık sektörüne ileri kompozit malzemeler sağlayan Fabric Development, Inc. ("FDI") ve Textile Products, Inc. ("TPI") unvanlı tamamı Piyush A.Shah ve Abantika P.Shah'a ait iki ayrı şahıs şirketinin satın alınma işlemi tamamlanmıştır. Satınalma işlemine paralel olarak Şirket, bağlı ortaklığı Kordsa Inc.'e 65 milyon ABD Doları tutarında sermaye artışı gerçekleştirmiştir. TFRS 3 İşletme Birleşmeleri ("TFRS 3") standardı uyarınca, satın alma yöntemi kullanılarak muhasebeleştirme yapmak için gerekli olan tanımlanabilir varlık ve yükümlülüklerin gerçeğe uygun değerini belirleme çalışması ile bu çalışma neticesinde satın alma bedelinin maddi ve maddi olmayan duran varlıklara dağıtılmasına yönelik çalışma ("Satın alma maliyetinin dağıtılması çalışması") bağımsız bir değerlendirme kuruluşu olan Houlihan Lokey Financial Advisors, Inc. tarafından sürdürülmekte olup, rapor tarihi itibarıyla değer tespiti çalışmaları devam etmektedir. Bu kapsamda rapor dönemi itibarıyla ilgili şirketlerin tanımlanabilir varlık, yükümlülük ve şarta bağlı yükümlülüklerinin gerçeğe uygun değerleri TFRS'ye göre hazırlanmış finansal tabloları düzenlenerek tahminlenmiş ve geçici tutarlar olarak finansal tablolara yansıtılmıştır. TFRS 3 standardı uyarınca ölçme dönemi satın alma tarihinden itibaren en fazla bir yıl olarak tanımlanmış olup, bu süre zarfında raporun tamamlanmasını takiben yeni bilgilerin edinilmesi halinde ek varlık ve yükümlülükler muhasebeleştirilebilecektir. Satın alma işlemi sonucunda iktisap edilen tanımlanabilir varlıkların, yükümlülüklerin ve şarta bağlı yükümlülüklerin makul değerinin satın alma bedelini aşan 286.471 TL tutarındaki bölümü bilançoda şerefiye olarak kaydedilmiştir. 2019 yılında ise Grup bağlı ortaklıklarından Kordsa'nın, 2018 yılı içerisinde alımını gerçekleştirdiği Fabric Development Inc. bağlı olduğu vergi mevzuatının ("338(h)/10") satın alma ilişkin vergi teşvik imkanlarının değerlendirme ve başvuru sürecini 11 Nisan 2019 tarihinde tamamlamıştır. Satın alma sırasında muhasebeleştirilen maddi olmayan duran varlıklarına ilişkin vergi matrah düzeltilmesine başvuramamaya karar verilmiştir. Söz konusu düzenlemeye ilişkin etki ile, vergi matrahlarında oluşan geçici farklara ilişkin düzeltmenin etkisi sonucunda açığa çıkan tutar şerefiye altında 40.897.916 Tam TL (7.209.603 Tam ABD Doları) olarak muhasebeleştirilmiştir.

(**) Grup bağlı ortaklıklarından Kordsa'nın "Axiom" satın alma işlemi sonucunda iktisap edilen tanımlanabilir varlıkların, yükümlülüklerin ve şarta bağlı yükümlülüklerin makul değerinin satın alma bedelini aşan 503.153.010 Tam TL tutarındaki bölümü bilançoda şerefiye olarak kaydedilmiştir.

Nakit yaratan birim değeri, nakit akışlarının +%1/-%1 Ağırlıklı Ortalama Sermaye Maliyeti'nin ("AOSM") duyarlılığı ile test edilmiştir (31 Aralık 2018: +%1/-%1). Değer düşüklüğü duyarlılığı testi sonucunda, nakit yaratan birim değerinde bir değer düşüklüğünün olmadığı tespit edilmiştir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 19 - KARŞILIKLAR, KOŞULLU VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER

Diğer kısa vadeli karşılıklar	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Borç karşılıkları	452.605	611.896
<i>Kredi puan karşılıkları</i>	58.926	53.120
<i>Dava karşılıkları</i>	88.207	173.323
<i>Tazmin edilmemiş ve nakde dönüşmemiş gayrinakdi krediler beklenen zarar karşılıkları</i>	297.102	378.740
<i>Ekonomik açıdan dezavantajlı sözleşmeler</i>	-	5.246
<i>Diğer kısa vadeli borç karşılıkları</i>	8.370	1.467
Diğer borç karşılıkları	25.770	66.959
Toplam	478.375	678.855
Diğer uzun vadeli karşılıklar	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Borç karşılıkları	121.994	4.260
<i>Dava karşılıkları</i>	35.218	-
<i>Diğer uzun vadeli borç karşılıkları</i>	86.776	4.260
Toplam	121.994	4.260
Taahhütler - Bankacılık bölümü	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Verilen teminat mektupları	30.717.394	34.426.832
Akreditifler	4.398.221	6.255.037
Dövizli kabul kredileri	50.678	2.740.066
Diğer teminatlar	6.541.435	7.884.108
Toplam	41.707.728	51.306.043
Taahhütler - Diğer şirketler	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Verilen teminat mektupları	1.317.516	812.587
Verilen diğer teminatlar	1.016.434	413.072
Maddi duran varlıklar ile ilgili ipotek, teminat, rehin	12.056	11.480
Toplam	2.346.006	1.237.139

Borçlanma senetleri ile ilgili geri alım ve geri satım taahhütleri:

31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla borçlanma senetleri (devlet tahvilleri, hazine bonoları ve eurobondlar) ile ilgili geri alım ve geri satım taahhütleri aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Geri alım taahhütleri	10.095.553	14.434.653

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 19 - KARŞILIKLAR, KOŞULLU VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER (Devamı)

Alım-satım amaçlı işlemlerin türleri:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Yabancı para döviz alım	7.573.795	11.135.973
Yabancı para döviz satım	7.228.044	10.525.900
Toplam	14.801.839	21.661.873

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Para swap alımları	118.346.112	141.036.291
Para swap satışları	120.827.669	139.431.917
Faiz haddi swap alımları	76.289.552	68.273.548
Faiz haddi swap satışları	76.289.552	68.273.548
Toplam	391.752.885	417.015.304

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Spot alımlar	2.934.998	7.628.722
Spot satışlar	2.934.711	7.347.903
Toplam	5.869.709	14.976.625

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Para, faiz ve menkul değer alım opsiyonları	15.793.725	37.759.363
Para, faiz ve menkul değer satım opsiyonları	15.958.797	37.740.163
Toplam	31.752.522	75.499.526

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Future alım işlemleri	85.946	-
Future satım işlemleri	85.005	-
Toplam	170.951	-

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Diğer alım işlemleri	14.417.136	16.286.966
Diğer satım işlemleri	7.763.410	8.749.610
Toplam	22.180.546	25.036.576

Riskten korunma amaçlı türev işlem türleri:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Faiz haddi swap alımları	16.424.864	15.800.831
Faiz haddi swap satışları	16.424.864	15.800.831
Toplam	32.849.728	31.601.662

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Para swap alımları	18.824.262	17.128.717
Para swap satışları	12.985.025	13.443.865
Toplam	31.809.287	30.572.582

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 19 - KARŞILIKLAR, KOŞULLU VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER (Devamı)

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Yabancı para döviz alım	155.171	-
Toplam	155.171	-

31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla Bankacılık endüstriyel bölümüne ait bilanço dışı yükümlülüklerin vade analizi aşağıdaki gibidir:

	1 yıla kadar	1 yıldan fazla	Toplam
Verilen teminat mektupları	13.661.607	17.055.787	30.717.394
Akreditifler	3.121.595	1.276.626	4.398.221
Döviz kabul kredileri	50.678	-	50.678
Diğer teminatlar	2.043.849	4.497.586	6.541.435
Toplam	18.877.729	22.829.999	41.707.728

31 Aralık 2018 tarihi itibarıyla Bankacılık endüstriyel bölümüne ait bilanço dışı yükümlülüklerin vade analizi aşağıdaki gibidir:

	1 yıla kadar	1 yıldan fazla	Toplam
Verilen teminat mektupları	5.334.189	29.092.643	34.426.832
Akreditifler	2.387.037	3.868.000	6.255.037
Döviz kabul kredileri	2.457.752	282.314	2.740.066
Diğer teminatlar	3.682.399	4.201.709	7.884.108
Toplam	13.861.377	37.444.666	51.306.043

31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla bankacılık endüstriyel bölümüne ait taahhütlerin ekonomik risk konsantrasyonu aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
İnşaat	8.130.380	7.911.886
Toptan satışıçılar	7.653.743	9.162.663
Finansal kurumlar	4.194.793	7.182.375
Diğer imalat	3.538.816	4.884.605
Küçük ölçekli perakendeciler	3.129.987	5.252.181
Elektrik, gaz ve su	2.628.360	2.458.803
Çelik ve madencilik	2.301.980	3.218.621
Tekstil	1.533.427	1.446.126
Yiyecek ve içecek	1.207.821	1.398.630
Kimya	1.114.426	1.558.845
Taşımacılık	1.019.990	700.841
Otomotiv	986.218	1.185.086
Elektronik	326.898	298.176
Turizm	322.063	337.699
Tarım ve ormancılık	274.728	180.924
Telekomünikasyon	255.455	207.104
Diğer	3.088.643	3.921.478
Toplam	41.707.728	51.306.043

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 20 - TAAHHÜTLER

31 Aralık 2019 itibarıyla Bağlı Ortaklıkların teminat/rehin/ipotek (“TRİ”) pozisyonu aşağıdaki gibidir;

	31 Aralık 2019				
	Toplam TL Karşılığı	TL	ABD Doları	Avro	Diğer TL Karşılığı
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu teminatlar	1.313.267	539.799	101.429	25.698	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu teminatlar	2.007.732	299.619	173.609	101.173	3.970
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu teminatlar	41.707.728	19.606.154	1.881.686	1.545.598	644.828
D Diğer teminatlar					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam Teminatlar	45.028.727	20.445.572	2.156.724	1.672.469	648.798
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu ipotekler	-	-	-	-	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu ipotekler	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu ipotekler	-	-	-	-	-
D. Diğer ipotekler					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam İpotekler	-	-	-	-	-
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
D. Diğer rehin					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam Rehin	-	-	-	-	-

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 20 - TAAHHÜTLER (Devamı)

31 Aralık 2019 itibarıyla İştirak ve İş Ortaklıklarının teminat/rehin/ipotek (“TRİ”) pozisyonu aşağıdaki gibidir;

	31 Aralık 2019				
	Toplam TL Karşılığı	TL	ABD Doları	Avro	Diğer TL Karşılığı
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu teminatlar	816.793	805.185	567	1.239	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu teminatlar	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu teminatlar	2.803	2.803	-	-	-
D. Diğer teminatlar					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam Teminatlar	819.596	807.988	567	1.239	-
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu İpotekler	-	-	-	-	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu ipotekler	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu ipotekler	-	-	-	-	-
D. Diğer ipotekler					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam İpotekler	-	-	-	-	-
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
D. Diğer rehin					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam Rehin	-	-	-	-	-

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 20 - TAAHHÜTLER (Devamı)

31 Aralık 2018 itibarıyla Bağlı Ortaklıkların teminat/rehin/ipotek (“TRİ”) pozisyonu aşağıdaki gibidir;

	Toplam TL Karşılığı	31 Aralık 2018			Diğer TL Karşılığı
		TL	ABD Doları	Avro	
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu teminatlar	1.221.533	318.497	107.680	55.593	1.428
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu teminatlar	1.489.327	360.398	10.056	177.684	4.946
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu teminatlar	51.306.043	21.761.622	3.087.613	2.122.216	508.080
D Diğer teminatlar					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam Teminatlar	54.016.903	22.440.517	3.205.349	2.355.493	514.454
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu ipotekler	-	-	-	-	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu ipotekler	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu ipotekler	-	-	-	-	-
D. Diğer ipotekler					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam İpotekler	-	-	-	-	-
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
D. Diğer rehin					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam Rehin	-	-	-	-	-

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 20 - TAAHHÜTLER (Devamı)

31 Aralık 2018 itibarıyla İş Ortaklıklarının teminat/rehin/ipotek (“TRİ”) pozisyonu aşağıdaki gibidir;

	31 Aralık 2018				
	Toplam TL Karşılığı	TL	ABD Doları	Avro	Diğer TL Karşılığı
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu teminatlar	1.165.180	1.118.379	7.269	1.420	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu teminatlar	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu teminatlar	2.850	2.850	-	-	-
D. Diğer teminatlar					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam Teminatlar	1.168.030	1.121.229	7.269	1.420	-
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu İpotekler	-	-	-	-	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu ipotekler	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu ipotekler	-	-	-	-	-
D. Diğer ipotekler					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam İpotekler	-	-	-	-	-
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
D. Diğer rehin					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam Rehin	-	-	-	-	-

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 21 - ÇALIŞANLARA SAĞLANAN FAYDALAR

Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında borçlar:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Personele ödenecek ücretler	55.340	73.302
Ödenecek sosyal güvenlik primleri	7.090	20.369
Toplam	62.430	93.671

Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
İzin karşılıkları	159.152	142.222
Prim karşılıkları	37.771	23.526
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin diğer karşılıklar	225.140	161.603
Toplam	422.063	327.351

Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
İzin karşılıkları	5.439	3.638
Kıdem tazminatı karşılığı	504.049	416.591
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin diğer karşılıklar	38.332	27.816
Toplam	547.820	448.045

Kıdem tazminatı karşılığı:

Türk kanunlarına göre Grup, en az bir yıllık hizmeti tamamlayarak emekliye ayrılan, ilişkisi kesilen, askerlik hizmetleri için çağrılan veya vefat eden her çalışanına kıdem tazminatı ödemek mecburiyetindedir. 23 Mayıs 2002 tarihindeki ilgili yasa değişikliği nedeniyle, emeklilikten önceki hizmet süresiyle bağlantılı, bazı geçiş süreci maddeleri çıkartılmıştır. Ödenecek tazminat her hizmet yılı için bir aylık maaş tutarı kadardır ve bu miktar 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla 6.379,86 Tam TL (31 Aralık 2018: 5.434,42 Tam TL) ile sınırlandırılmıştır.

Yukarıda açıklanan yasal düzenlemeler haricinde emeklilik taahhütleri için herhangi bir düzenleme yoktur. Fon ayrılma zorunluluğu bulunmadığından yükümlülük için fon ayrılmamıştır.

Kıdem tazminatı karşılığı, Şirket'in çalışanların emekli olmasından kaynaklanan gelecekteki muhtemel yükümlülük tutarının bugünkü değerinin tahmin edilmesi yoluyla hesaplanmaktadır. TMS 19 ("Çalışanlara Sağlanan Faydalar"), şirketin yükümlülüklerinin, tanımlanmış fayda planları kapsamında aktüeryal değerlendirme yöntemleri kullanılarak geliştirilmesini öngörür. Bu doğrultuda, toplam yükümlülüklerin hesaplanmasında kullanılan aktüeryal varsayımlar aşağıda belirtilmiştir:

Ana varsayım, her hizmet yılı için olan azami yükümlülük tutarının enflasyona paralel olarak artacak olmasıdır. Dolayısıyla, uygulanan iskonto oranı, gelecek enflasyon etkilerinin düzeltilmesinden sonraki beklenen reel oranı ifade eder. Bu nedenle, 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla, ekli finansal tablolarda karşılıklar, geleceğe ilişkin, çalışanların emekliliğinden kaynaklanacak muhtemel yükümlülüğünün bugünkü değeri tahmin edilerek hesaplanır. İlgili bilanço tarihlerindeki karşılıklar, konsolidasyon kapsamındaki her iştirak ve bağlı ortaklık için farklılık göstermekle birlikte, ortalama %3,90 - %5,40 arasında reel iskonto oranı kullanılmak suretiyle hesaplanmıştır (31 Aralık 2018: %4,30 - %5,80). Kıdem tazminatı tavanı altı ayda bir revize edilmekte olup, Grup'un kıdem tazminatı karşılığının hesaplanmasında 1 Ocak 2020 tarihinden itibaren geçerli olan 6.730,15 Tam TL tavan tutarı dikkate alınmıştır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 21 - ÇALIŞANLARA SAĞLANAN FAYDALAR (Devamı)

Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar (devamı):

Kıdem tazminatı karşılığı (devamı):

Kıdem tazminatı karşılığının 31 Aralık 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren yıllara ait hareketleri aşağıdaki gibidir:

	2019	2018
1 Ocak	416.591	385.500
Cari dönem gideri	139.163	135.916
Ödemeler	(102.435)	(107.311)
Faiz maliyeti	3.576	10.972
Yabancı para çevrim farkları	51	3.348
Şirket çıkışları	(57.749)	-
Aktüeryal (kayıp) / kazanç	104.852	(11.834)
31 Aralık	504.049	416.591

DİPNOT 22 - DİĞER VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER

Diğer Dönen Varlıklar	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Bankalararası çek takas hesabı	702.265	1.212.261
İndirilecek, devreden ve diğer KDV	133.747	530.602
Diğer dönen varlıklar	116.852	108.082
Toplam	952.864	1.850.945

Diğer Duran Varlıklar	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Uzun vadeli vergi alacakları		
ve diğer yasal alacaklar	29.861	13.920
İndirilecek, devreden ve diğer KDV	1.583	3.902
Diğer duran varlıklar	94.782	119.691
Toplam	126.226	137.513

Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Bankalararası çek takas hesabı	1.410.474	2.468.350
Tasarruf mevduatı sigortası	93.838	52.010
Diğer kısa vadeli yükümlülükler	350.249	244.534
Toplam	1.854.561	2.764.894

Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler		
Diğer uzun vadeli yükümlülükler	40.182	94.901
Toplam	40.182	94.901

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 23 - ÖZKAYNAKLAR

Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.'nin onaylanmış ve çıkarılmış sermayesi her biri 1 Kr kayıtlı nominal bedeldeki 204.040.393.100 (31 Aralık 2018: 204.040.393.100) hisseden oluşmaktadır.

31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla Holding'in onaylanmış ve çıkarılmış sermayesi ve sermaye yapısı aşağıdaki gibidir:

Hissedarlar:	Pay (%)	31 Aralık 2019	Pay (%)	31 Aralık 2018
Sakıp Sabancı Holding A.Ş.	14,07	287.100	14,07	287.100
Serra Sabancı	7,21	147.160	7,21	147.160
Suzan Sabancı Dinçer	6,94	141.567	6,94	141.567
Çiğdem Sabancı Bilen	6,94	141.567	6,94	141.567
Diğer	64,84	1.323.010	64,84	1.323.010
Sermaye	100,00	2.040.404	100,00	2.040.404
Geri alınmış paylar (-)		(190.470)		(190.470)
Hisse senetleri ihraç primi		22.237		22.237

Grup'un bağlı ortaklıklarından EXSA Export Sanayi Mamulleri Satış ve Araştırma A.Ş. ("Exsa") 22 Aralık 2015 tarihli Yönetim Kurulu kararı ile Borsa İstanbul'da Sabancı Holding halka açık paylarından hisse alımları gerçekleştirmiştir. Bu işlemler sonucunda, Exsa'nın Sabancı Holding sermayesindeki payı 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla %1,17'dir. Bu paylar, konsolide özkaynaklarda geri alınmış paylar hesabında muhasebeleştirilmiştir.

Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler

Türk Ticaret Kanunu'na göre, yasal yedekler birinci ve ikinci tertip yasal yedekler olmak üzere ikiye ayrılır. Türk Ticaret Kanunu'na göre birinci tertip yasal yedekler, şirketin ödenmiş sermayesinin %20'sine ulaşıncaya kadar, kanuni net karın %5'i olarak ayrılır. Türk Ticaret Kanunu'na göre, yasal yedekler ödenmiş sermayenin %50'sini geçmediği sürece sadece zararları netleştirmek için kullanılabilir, bunun dışında herhangi bir şekilde kullanılması mümkün değildir.

Ayrıca, Gayrimenkul ve İştirak Hissesi Satış Kazancı İstisnası'ndan yararlanabilmek için söz konusu kazançların %75'inin pasifte bir fon hesabında (özel yedekler) tutulması ve 5 yıl süre ile işletmeden çekilmemesi gerekmektedir. İştirak Hissesi Satış Kazancı İstisnası kapsamında, gerçekleşen iştirak satışları neticesinde kanuni finansal tablolarda oluşan satış kazançlarının %75'lik kısmı "İştirak satış karları" altında sınıflandırılmıştır. 2012 yılında Holding yasal mali tablolarındaki Teknosa hisselerinin halka arz dolayısıyla elde ettiği satış karının %75'ini bu hesap altında kaydetmiştir.

Yukarıda bahsedilen kardan ayrılan kısıtlanmış yedeklerin detayı aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Yasal yedekler	829.399	705.591
İştirak satış karları	344.487	344.487
Toplam	1.173.886	1.050.078

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 23 - ÖZKAYNAKLAR (Devamı)

Kar Dağıtımı

Halka açık şirketler, kar payı dağıtımlarını SPK'nın 1 Şubat 2014 tarihinden itibaren yürürlüğe giren II-19.1 no'lu Kar Payı Tebliği'ne göre yaparlar.

Şirketler, karlarını genel kurulları tarafından belirlenecek kar dağıtım politikaları çerçevesinde ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak genel kurul kararıyla dağıtır. Söz konusu tebliğ kapsamında, asgari bir dağıtım oranı tespit edilmemiştir. Şirketler esas sözleşmelerinde veya kar dağıtım politikalarında belirlenen şekilde kar payı öderler.

Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacak Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelir ve Giderler

	Değer artış fonları	Nakit akışı riskinden korunma fonları	Yurtdışındaki net yatırım riskinden korunma fonları	Yabancı para çevrim farkları
1 Ocak 2018 itibarıyla bakiyeler	(252.746)	(121.522)	(228.186)	724.660
Dönem içerisindeki artış/(azalışlar)	(1.127.006)	(43.804)	(200.933)	658.116
Kar veya zarar tablosuna transfer edilen kazançlar	(149.035)	6.311	-	-
Gerçeğe uygun değeri kar veya zarar tablosuna dahil edilen net kazanç ve kaybı	38.628	-	-	-
Vergi etkisi	272.231	8.248	44.205	-
31 Aralık 2018 itibarıyla bakiyeler	(1.217.928)	(150.767)	(384.914)	1.382.776

	Değer artış fonları	Nakit akışı riskinden korunma fonları	Yurtdışındaki net yatırım riskinden korunma fonları	Yabancı para çevrim farkları
1 Ocak 2019 itibarıyla bakiyeler	(1.217.928)	(150.767)	(384.914)	1.382.776
Dönem içerisindeki artış/(azalışlar)	1.495.759	(932.150)	(81.044)	305.898
Kar veya zarar tablosuna transfer edilen kazançlar	300.933	144.495	-	-
Gerçeğe uygun değeri kar veya zarar tablosuna dahil edilen net kazanç ve kaybı	(162.888)	-	-	-
Vergi etkisi	(359.437)	173.260	17.830	-
31 Aralık 2019 itibarıyla bakiyeler	56.439	(765.162)	(448.128)	1.688.674

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 24 - SATIŞ AMAÇLI SINIFLANDIRILAN VARLIKLAR, YÜKÜMLÜLÜKLER VE DURDURULAN FAALİYETLER

Satış amaçlı elde tutulan varlıklar hakkında açıklamalar:

Grup'un bağlı ortaklıklarından Kordsa'nın bağlı ortaklığı Nile Kordsa Company for Industrial Fabrics S.A.E.'nin 31 Aralık 2019 itibarıyla 152.057 Tam TL dönem zararı bulunmaktadır (31 Aralık 2018: 22.778 Tam TL kar). 31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 konsolide finansal tablolarında bu şirkete ait faaliyet neticeleri durdurulan faaliyetlere ilişkin gelir/giderler olarak sınıflandırılmıştır. Nile Kordsa Company for Industrial Fabric ile ilgili olarak; "Satış Amaçlı Sınıflandırılan Duran Varlıklar" altında muhasebeleştirilen tutar 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla, 7.347.731 Tam TL'dir (31 Aralık 2018: 14.220.459 Tam TL). Geriye kalan 131.850 Tam TL; Grup'un bağlı ortaklığı Çimsa'nın satış amacıyla elinde tuttuğu eski arsalarından oluşmaktadır (31 Aralık 2018: Bulunmamaktadır). Nile Kordsa Company for Industrial Fabric ile ilgili olarak; "Satış Amacıyla Elde Tutulan Yükümlülükler altında muhasebeleştirilen tutar 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla, 3.116.610 Tam TL'dir (31 Aralık 2018: 4.273.745 Tam TL).

Satış amaçlı elde tutulan diğer varlıklar hakkında açıklamalar:

	Cari Dönem 31 Aralık 2019	Önceki Dönem 31 Aralık 2018
Maliyet	666.140	264.463
Birikmiş Amortisman (-)	73	79
Net Defter Değeri	666.067	264.384

	Cari Dönem 31 Aralık 2019	Önceki Dönem 31 Aralık 2018
Dönem Başı Net Defter Değeri	264.384	133.515
İktisap Edilenler (*)	1.575.616	180.171
Elden Çıkarılanlar (-), net	235.066	49.220
Değer Düşüş (-)	938.867	82
Kapanış Net Defter Değeri	666.067	264.384

(*) Grup'un bağlı ortaklıklarından Akbank, yeni kurulan LYY Telekomünikasyon A.Ş.'ye %35,56 oranında iştirak etmiş olup, payına düşen 18 TL'yi önceki dönemde satış amaçlı elde tutulan varlıklar altında sınıflamıştır. Cari dönemde LYY Telekomünikasyon A.Ş.'nin sermayesinde Banka'nın sahip olduğu payı 18 TL'den 1.416.090 TL'ye yükselmiştir. Bu tutar, yukarıdaki tabloda "İktisap Edilenler" satırında gösterilmiştir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 25 - HASILAT VE SATIŞLARIN MALİYETİ

	1 Ocak- 31 Aralık 2019	1 Ocak- 31 Aralık 2018
Yurtiçi satışlar	16.642.186	14.785.979
Yurtdışı satışlar	2.760.345	2.156.318
Eksi: İndirimler	(619.543)	(681.960)
Toplam	18.782.988	16.260.337

	1 Ocak- 31 Aralık 2019	1 Ocak- 31 Aralık 2018
İlk madde ve malzeme, ticari mal giderleri	(12.015.299)	(10.370.697)
Mamul, yarı mamul ve ticari mallardaki değişim	(439.341)	(23.091)
Amortisman ve itfa payları	(336.031)	(273.841)
Personel giderleri	(668.524)	(518.870)
Diğer giderler	(1.415.486)	(1.670.798)
Toplam	(14.874.681)	(12.857.297)

DİPNOT 26 - NİTELİKLERİNE GÖRE GİDERLER

Araştırma ve geliştirme giderleri

31 Aralık 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren yıllara ait araştırma geliştirme giderlerinin niteliklerine göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak- 31 Aralık 2019	1 Ocak- 31 Aralık 2018
Personel giderleri	(8.236)	(9.300)
Danışmanlık giderleri	(9.578)	(3.990)
Amortisman giderleri	(862)	(765)
Bakım ve onarım giderleri	(194)	(959)
Diğer	(616)	(72)
Toplam	(19.486)	(15.086)

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 26 - NİTELİKLERİNE GÖRE GİDERLER (Devamı)

Pazarlama giderleri

31 Aralık 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren yıllara ait pazarlama, satış ve dağıtım giderlerinin niteliklerine göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak- 31 Aralık 2019	1 Ocak- 31 Aralık 2018
Personel giderleri	(894.805)	(719.275)
Amortisman giderleri	(421.707)	(129.584)
Kira giderleri	(149.641)	(478.492)
Enerji giderleri	(147.807)	(113.854)
Nakliye, lojistik ve dağıtım giderleri	(136.679)	(130.115)
Reklam giderleri	(112.881)	(72.235)
Danışmanlık giderleri	(52.995)	(42.929)
Dışarıdan sağlanan hizmetler	(48.537)	(36.781)
Bakım ve onarım giderleri	(44.731)	(46.637)
Sigorta giderleri	(5.565)	(8.171)
İletişim giderleri	(1.870)	(3.276)
Malzeme giderleri	(1.363)	(3.736)
Diğer	(172.289)	(194.610)
Toplam	(2.190.870)	(1.979.695)

Genel yönetim giderleri

31 Aralık 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren yıllara ait genel yönetim giderlerinin niteliklerine göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak- 31 Aralık 2019	1 Ocak- 31 Aralık 2018
Personel giderleri	(3.123.937)	(2.570.013)
Kredi kartı ve bankacılık hizmet gideri	(835.319)	(726.023)
Amortisman giderleri	(644.963)	(433.210)
Bakım ve onarım giderleri	(623.686)	(535.697)
Danışmanlık giderleri	(319.505)	(239.725)
Sigorta giderleri	(316.761)	(231.087)
Vergi, resim ve harçlar	(239.094)	(217.329)
İletişim giderleri	(191.025)	(180.498)
Reklam giderleri	(150.655)	(128.118)
Enerji giderleri	(88.589)	(59.534)
Malzeme giderleri	(47.058)	(52.040)
Dışarıdan sağlanan hizmetler	(1.432)	(1.264)
Diğer	(1.090.426)	(1.321.268)
Toplam	(7.672.450)	(6.695.806)

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 27 - ESAS FAALİYETLERDEN DİĞER GELİR VE GİDERLER

31 Aralık 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren yıllara ait esas faaliyetlerden diğer gelirlerin detayı aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak- 31 Aralık 2019	1 Ocak- 31 Aralık 2018
Faaliyetlerden kaynaklanan kur farkı geliri	660.325	1.390.732
Ticari alacakların vade farkı gelirleri	90.449	97.565
Diğer gelirler	317.722	377.636
Toplam	1.068.496	1.865.933

31 Aralık 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren yıllara ait esas faaliyetlerden diğer giderlerin detayı aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak- 31 Aralık 2019	1 Ocak- 31 Aralık 2018
Faaliyetlerden kaynaklanan kur farkı gideri	(466.432)	(1.128.327)
Ticari alacakların vade farkı giderleri	(367.739)	(234.153)
Şerefiye değer düşüklüğü	-	(150.200)
Karşılık giderleri	(21.305)	(22.698)
Diğer giderler	(201.578)	(252.355)
Toplam	(1.057.054)	(1.787.733)

DİPNOT 28 - YATIRIM FAALİYETLERİNDEN GELİR VE GİDERLER

Yatırım faaliyetlerinden gelirler

31 Aralık 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren yıllara ait yatırım faaliyetlerinden gelirlerin detayı aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak- 31 Aralık 2019	1 Ocak- 31 Aralık 2018
Sabit kıymet satış karı	74.432	598.483
İştirak ve bağlı ortaklık satış karları	76.524	126.411
Temettü geliri	10.123	6.593
Vadeli mevduat faiz geliri	4.171	2.366
Vadeli mevduat kur farkı geliri	3.564	-
Diğer	6.689	5.501
Toplam	175.503	739.354

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 28 - YATIRIM FAALİYETLERİNDEN GELİR VE GİDERLER (Devamı)

Yatırım faaliyetlerinden giderler

31 Aralık 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren yıllara ait yatırım faaliyetlerinden giderlerin detayı aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak- 31 Aralık 2019	1 Ocak- 31 Aralık 2018
Sabit kıymet satış zararı	(9.003)	(6.663)
Bağlı ortaklık satış zararı	(66.494)	-
Vadeli mevduat kur farkı gideri	(1.047)	-
Toplam	(76.544)	(6.663)

DİPNOT 29 - FİNANSAL GELİRLER VE GİDERLER

	1 Ocak- 31 Aralık 2019	1 Ocak- 31 Aralık 2018
Finansal gelirler		
Kur farkı geliri	56.340	221.567
Faiz geliri	12.092	5.142
Toplam	68.432	226.709
Finansal giderler		
Kur farkı gideri	(158.600)	(376.587)
Faiz gideri	(737.236)	(324.206)
Diğer finansman giderleri	(165.261)	(274.769)
Toplam	(1.061.097)	(975.562)

Finansal gelir ve giderler bankacılık dışındaki bölümler ile ilgilidir.

DİPNOT 30 - VERGİ VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Ödenecek kurumlar vergisi ve gelir vergisi	1.690.444	448.621
Eksi: Peşin ödenen vergiler	(1.339.282)	(402.392)
Toplam ödenecek vergiler	351.162	46.229

Türk vergi mevzuatı, ana ortaklık olan şirketin bağlı ortaklıkları ve iştiraklerini konsolide ettiği finansal tabloları üzerinden vergi beyannamesi vermesine olanak tanımamaktadır. Bu sebeple bu konsolide finansal tablolara yansıtılan vergi karşılıkları, tam konsolidasyon kapsamına alınan tüm şirketler için ayrı hesaplanmıştır.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 30 - VERGİ VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ (Devamı)

Kurumlar Vergisi Kanunu 13 Haziran 2006 tarih ve 5520 sayılı yasa ile değişmiştir. Söz konusu 5520 sayılı yeni Kurumlar Vergisi Kanunu'nun pek çok hükmü 1 Ocak 2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir. Buna göre Türkiye'de, kurumlar vergisi oranı 2019 için %22'dir (2018: %22). Kurumlar vergisi oranı kurumların ticari kazancına vergi yasaları gereğince indirimi kabul edilmeyen giderlerin ilave edilmesi, vergi yasalarında yer alan istisna (iştirak kazançları istisnası vb.) ve indirimlerin (ar-ge indirimi gibi) indirilmesi sonucu bulunacak vergi matrahına uygulanır. Kar dağıtılmadığı takdirde başka bir vergi ödenmemektedir.

5 Aralık 2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7061 sayılı "Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" kapsamında 2018, 2019 ve 2020 yılları için kurumlar vergisi oranı %20'den %22'ye çıkarılmıştır. Söz konusu kanun kapsamında, konsolide finansal tablolarda ertelenmiş vergi varlık ve yükümlülükleri, geçici farkların 2018, 2019 ve 2020 yıllarında vergi etkisi oluşturacak kısmı için %22 vergi oranı ile, geçici farkların 2021 ve sonraki dönemlerde vergi etkisi oluşturacak kısmı için ise %20 oranı ile hesaplanmıştır.

Türkiye'deki bir işyeri ya da daimi temsilcisi aracılığı ile gelir elde eden dar mükellef kurumlar ile Türkiye'de yerleşik kurumlara ödenen kar paylarından (temettüleri) stopaj yapılmaz. Bunların dışında kalan kişi ve kurumlara yapılan temettü ödemeleri %15 oranında stopaja tabidir. Karın sermayeye ilavesi, kar dağıtımı sayılmaz.

Şirketler üçer aylık mali karları üzerinden %22 oranında geçici vergi hesaplar ve o dönemi izleyen ikinci ayın 10'uncu gününe kadar beyan edip 17'nci günü akşamına kadar öderler. Yıl içinde ödenen geçici vergi o yıla ait olup izleyen yıl verilecek kurumlar vergisi beyannamesi üzerinden hesaplanacak kurumlar vergisinden mahsup edilir. Mahsuba rağmen ödenmiş geçici vergi tutarı kalmış ise bu tutar nakden iade alınabileceği gibi devlete karşı olan herhangi bir başka mali borca da mahsup edilebilir.

5 Aralık 2017 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 7061 sayılı "Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" kapsamında 2018, 2019, 2020 yılları için Kurumlar Vergisi oranı %20'den %22'ye çıkarılmıştır.

Türkiye'de ödenecek vergiler konusunda vergi otoritesi ile mutabakat sağlamak gibi bir uygulama bulunmamaktadır. Kurumlar vergisi beyannameleri hesap döneminin kapandığı ayı takip eden dördüncü ayın 25'inci günü akşamına kadar bağlı bulunulan vergi dairesine verilir.

Vergi incelemesine yetkili makamlar beş yıl zarfında muhasebe kayıtlarını inceleyebilir ve hatalı işlem tespit edilirse ödenecek vergiye ilişkin yapılacak vergi tarhiyatı nedeniyle vergi miktarları değişebilir.

Türk vergi mevzuatına göre beyanname üzerinde gösterilen mali zararlar 5 yılı aşmamak kaydıyla dönem kurum kazancından indirilebilirler. Ancak, mali zararlar, geçmiş yıl karlarından mahsup edilemez.

Kurumlar Vergisi Kanunu'nda kurumlara yönelik birçok istisna bulunmaktadır. Bu istisnalardan Grup'a ilişkin olanları aşağıda açıklanmıştır:

İştirak Kazançları İstisnası

Kurumların tam mükellefiyete tabi bir başka kurumun sermayesine iştiraktan elde ettikleri temettü kazançları (yatırım fonlarının katılma belgeleri ile yatırım ortaklıkları hisse senetlerinden elde edilen kar payları hariç) kurumlar vergisinden istisnadır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 30 - VERGİ VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ (Devamı)

Emisyon Primi İstisnası

Anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları hisse senetlerinin itibari değerlerinin üzerinde elden çıkarılmasından sağlanan emisyon primi kazançları kurumlar vergisinden istisnadır.

Yurtdışı İştirak Kazançları İstisnası

Kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan anonim veya limited şirket mahiyetindeki bir şirketin (esas faaliyet konusu finansal kiralama veya her nevi menkul kıymet yatırımı olanlar hariç) sermayesine, kazancın elde edildiği tarihe kadar devamlı olarak en az bir yıl süreyle %10 veya daha fazla oranda iştirak eden kurumların, bu iştiraklerin kanuni veya iş merkezinin bulunduğu ülke vergi kanunları uyarınca en az %15 oranında (esas faaliyet konusu finansman temini veya sigortacılık olanlarda en az, Türkiye'de uygulanan kurumlar vergisi oranında) kurumlar vergisi benzeri vergi yükü taşıyan ve elde edildiği vergilendirme dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye'ye transfer ettikleri iştirak kazançları kurumlar vergisinden istisnadır.

Gayrimenkul ve İştirak Hissesi Satış Kazancı İstisnası

Kurumların, en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan iştirak hisselerinin, gayrimenkullerinin, rüçhan hakkı, kurucu senedi ve intifa senetleri satışından doğan kazançlarının %75'i kurumlar vergisinden istisnadır. 1 Ocak 2019 tarihinden itibaren gayrimenkuller için istisna %50 olarak revize olmuştur. İstisnadan yararlanmak için söz konusu kazancın pasifte bir fon hesabında tutulması ve 5 yıl süre ile işletmeden çekilmemesi gerekmektedir. Satış bedelinin satışın yapıldığı yılı izleyen ikinci takvim yılı sonuna kadar tahsil edilmesi gerekir.

Menkul kıymet ve taşınmaz ticareti ve kiralaması ile uğraşan kurumların bu amaçla ellerinde bulundurdıkları değerlerin satışından elde ettikleri kazançlar istisna kapsamı dışındadır.

Yatırım Teşvikleri

Türkiye'de kurumlar vergisi oranı %22'dir. Ancak, teşvik belgesine bağlı yatırımlar için indirimli kurumlar vergisi uygulaması mevcuttur. Yatırım Teşvik Sistemi'nde indirimli kurumlar vergisinin hesaplanmasında önem taşıyan iki unsur yatırıma katkı oranı ve vergi indirimi oranıdır. İndirimli gelir ve Kurumlar Vergisi uygulanmak suretiyle tahsilinden vazgeçilen vergi yoluyla yatırımların devletçe karşılanacak tutarına yatırıma katkı tutarı, bu tutarın yapılan toplam yatırıma bölünmesi suretiyle bulunacak orana ise yatırıma katkı oranı olarak tanımlanmaktadır. Bu oranlar sektör ve bölgelere göre Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenmektedir. İndirimli Kurumlar Vergisi'ne ilişkin düzenlemeler 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 1 Seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nde yer almaktadır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 30 - VERGİ VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ (Devamı)

31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihlerinde sona eren hesap dönemlerine ait konsolide diğer kapsamlı kar veya zarar tablosunda yer alan kapsamlı gelir kalemlerine ilişkin vergi tutarları aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019			31 Aralık 2018		
	Vergi öncesi	Vergi gideri	Vergi sonrası	Vergi öncesi	Vergi gideri	Vergi sonrası
Gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal varlıklara ilişkin diğer kapsamlı gelir	3.988.937	(877.566)	3.111.371	(2.503.516)	550.774	(1.952.742)
Nakit akışı riskinden korunma araçları	(1.551.392)	341.306	(1.210.086)	(378.805)	83.337	(295.468)
Yurtdışındaki net yatırım riskinden korunma amaçlı türev finansal varlıklara ilişkin kar/(zarar)	(198.879)	43.753	(155.126)	(493.088)	108.479	(384.609)
Yabancı para çevrim farklarındaki değişim	706.580	-	706.580	1.510.690	-	1.510.690
Aktüeryal (kayıp)/kazançları	(108.110)	23.784	(84.326)	3.097	(681)	2.416
Diğer Kapsamlı Gelir	2.837.136	(468.723)	2.368.413	(1.861.622)	741.909	(1.119.713)

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Konsolide finansal tablolarda yer alan vergi öncesi kar	8.544.342	8.898.262
Ana ortaklık vergi oranına göre beklenen vergi gideri %22 (2018: %22)	(1.879.755)	(1.957.618)
Bağlı ortaklıklar vergi oranı farkları	3.055	4.607
Grup'un beklenen vergi gideri	(1.876.700)	(1.953.011)
Vergiden istisna diğer gelirler	51.307	28.892
Kanunen kabul edilmeyen giderler	(56.514)	(16.252)
Üzerinden ertelenmiş vergi hesaplanmamış geçmiş yıllar zararlarının kullanılması	1.606	(37.551)
Özkaynaktan pay alma yöntemiyle muhasebeleştirilen yatırımlardan elde edilen karların etkisi	322.672	177.861
Vergiye konu olmayacak zamanlama farklarının etkisi	-	91
Yatırım teşviklerinin etkisi	16.385	35.154
Gayrimenkul satış karı istisnası	-	22.981
Diğer	(37.978)	86.001
Grup'un cari dönem vergi gideri	(1.579.222)	(1.655.834)

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 30 - VERGİ VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ (Devamı)

Ertelenmiş vergiler

Grup, ertelenmiş gelir vergisi varlık ve yükümlülüklerini, bilanço kalemlerinin TFRS ve vergi finansal tabloları arasındaki farklı değerlendirilmelerin sonucunda ortaya çıkan geçici farkların etkilerini dikkate alarak hesaplamaktadır. Söz konusu geçici farklar gelir ve giderlerin, TFRS ve vergi kanunlarına göre değişik raporlama dönemlerinde muhasebeleşmesinden ve devreden mali zarar ile yatırım indirim istisnasından kaynaklanmaktadır. Gelecek dönemlerde gerçekleşecek uzun vadeli geçici farklar üzerinden yükümlülük metoduna göre hesaplanan ertelenmiş vergi varlıkları ve yükümlülükleri için uygulanacak oran Türkiye için %20'dir. Yapılan Kanun değişikliği ile 2018, 2019 ve 2020 yılları için bu oran %22 olarak belirlenmiştir.

Ayrı birer vergi mükellefi olan bağlı ortaklık ve müşterek yönetime tabi ortaklıkların finansal tablolarında yer alan ertelenmiş vergi varlıklarını ve yükümlülüklerini net göstermiş olmalarından dolayı Grup'un konsolide bilançosuna söz konusu net sunum şeklinin etkileri yansımıştır. Yukarıdaki tabloda yer alan geçici farklar ile ertelenmiş vergi varlıkları ve yükümlülükleri ise brüt değerler esas alınarak hazırlanmaktadır.

30261 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7061 sayılı "Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 91inci maddesi ile 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'na eklenen geçici 10uncu madde uyarınca kurumların 2018, 2019 ve 2020 vergilendirme dönemlerine ait kazançları üzerinden ödenmesi gereken kurumlar vergisinin %22 oranıyla hesaplanması ve sonrasında tekrardan %20 oranı ile vergilendirilmeye devam edilmesi öngörülmektedir. Bu süre zarfında Bakanlar Kurulu'na %22 oranını %20 oranına kadar indirme yetkisi verilmiştir.

31 Aralık 2019 tarihinde sona eren dönem itibarıyla, vergi mevzuatı uyarınca üçer aylık dönemler itibarıyla oluşan kazançlar üzerinden %22 (2018: %20) oranında geçici vergi hesaplanarak ödenmekte ve bu şekilde ödenen tutarlar yıllık kazanç üzerinden hesaplanan vergiden mahsup edilmektedir. Yapılan Kanun değişikliği ile 2018, 2019 ve 2020 yılları için bu oran %22 olarak belirlenmiştir.

Grup'un üzerinden ertelenmiş vergi varlığı hesaplamadığı geçmiş yıl zararı bulunmamaktadır. Grup'un 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla üzerinden ertelenmiş vergi alacağı hesaplanan toplam 1.174.440 TL (31 Aralık 2018: 840.246 TL) devreden mali zararı bulunmakta olup bu taşınabilir mali zarar beş yılı aşmamak kaydıyla dönem kurum kazancından indirilebilir. 31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihi itibarıyla taşınabilir mali zarar tutarları ve kullanılabilecekleri en son hesap dönemleri aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
2020	-	24.796
2021	361.220	465.178
2022	439.217	344.549
2023	344.107	5.723
2024	29.896	-
Toplam	1.174.440	840.246

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 30 - VERGİ VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ (Devamı)

Ertelenmiş vergiler (devamı)

31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihlerinde sona eren dönemlere ait ertelenmiş vergi varlığı/(yükümlülüğü) aşağıda sunulmuştur:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Ertelenmiş Vergi Varlıkları	353.154	372.640
Ertelenmiş Vergi Yükümlülükleri	(737.000)	(185.504)
Net Ertelenmiş Vergi Varlıkları	(383.846)	187.136

31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihlerinde sona eren ara dönemlere ait ertelenmiş vergi varlığı/(yükümlülüğü) hareket tablosu aşağıda sunulmuştur:

	2019	2018
1 Ocak bakiyeleri	187.136	403.319
Doğrudan özkaynaklarla ilişkilendirilen	(685.472)	149.563
Yabancı para çevrim farkları	(110.184)	(35.408)
Şirket çıkışları	(130.356)	-
Kar veya zarar tablosu ile ilişkilendirilen	376.509	(298.659)
Diğer	(21.479)	(31.679)
31 Aralık	(383.846)	187.136

DİPNOT 31 - TÜREV ARAÇLAR

31 Aralık 2019

Alım-satım amaçlı türev araçlar:

Yabancı paraya dayalı türev araçlar

	Makul Değer	
	Varlık	Yükümlülük
Döviz ve faiz haddi swap alış ve satış işlemleri	7.835.600	7.537.430
Vadeli döviz alış ve satış işlemleri	585.732	260.172
Döviz alış ve satış opsiyonları	71.902	100.197
Diğer alış ve satış işlemleri	2.776.466	34
Toplam alım satım amaçlı türev araçlar	11.269.700	7.897.833

Riskten korunma amaçlı türev araçlar:

Döviz ve faiz haddi swap alış ve satış işlemleri	5.350.817	1.164.140
Vadeli döviz alış ve satış işlemleri	8.147	-
Toplam riskten korunma amaçlı türev araçlar	5.358.964	1.164.140

Toplam türev araçlar	16.628.664	9.061.973
-----------------------------	-------------------	------------------

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 31 - TÜREV ARAÇLAR (Devamı)

31 Aralık 2018	Makul Değer	
	Varlık	Yükümlülük
Alım-satım amaçlı türev araçlar:		
Yabancı paraya dayalı türev araçlar		
Döviz ve faiz haddi swap alış ve satış işlemleri	12.772.069	11.181.788
Vadeli döviz alış ve satış işlemleri	1.084.169	450.783
Döviz alış ve satış opsiyonları	521.910	609.422
Diğer alış ve satış işlemleri	3.249.356	867
Toplam alım satım amaçlı türev araçlar	17.627.504	12.242.860
Riskten korunma amaçlı türev araçlar:		
Döviz ve faiz haddi swap alış ve satış işlemleri	5.058.434	688.610
Vadeli döviz alış ve satış işlemleri	2.678	-
Toplam riskten korunma amaçlı türev araçlar	5.061.112	688.610
Toplam türev araçlar	22.688.616	12.931.470

Akbank, Brisa, Yünsa, Carrefoursa ve Enerjisa finansal borçlarından kaynaklanan nakit akışı riskine karşı faiz haddi swap'larının kullanımı yoluyla nakit akışı riskinden korunmaktadır.

DİPNOT 32 - FİNANS SEKTÖRÜ FAALİYETLERİNDEN ALACAKLAR

Bankacılık

Müşterilere verilen kredi ve avanslar	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Tüketici kredileri ve kredi kartı alacakları	50.475.117	45.957.225
Proje finansmanı ile ilgili krediler	50.398.684	48.446.550
İnşaat	20.827.726	21.226.158
Mali kuruluşlar	17.022.629	25.290.619
Küçük ölçekli işletmeler	15.521.011	14.967.236
Madencilik	7.801.926	6.241.256
Diğer üretim sektörleri	6.546.945	8.031.069
Gıda, toptan ve perakende ticaret	6.482.757	5.149.361
Tekstil	6.212.710	6.004.275
Kimya	3.818.271	4.608.734
Otomotiv	3.653.900	4.556.178
Telekomünikasyon(*)	1.342.522	293.681
Diğer	34.854.517	17.894.126
Müşterilere verilen kredi ve avanslar toplamı	224.958.715	208.666.468
Finansal kiralama alacakları	5.140.318	6.415.536
Kredi risk karşılığı	(12.707.080)	(8.482.445)
Müşterilere verilen krediler ve avanslar-net	217.391.953	206.599.559

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 32 - FİNANS SEKTÖRÜ FAALİYETLERİNDEN ALACAKLAR (Devamı)

Bankacılık (devamı)

Yukarıdaki tablo bankanın canlı ve takipteki toplam kredilerini içermekte olup, kredi risk karşılığı tüm kredi riski göz önünde bulundurularak banka değerlendirmesi sonucunda ayrılmıştır.

(*) Şirket'in daha önce telekomünikasyon sektörü içerisinde göstermiş olduğu Levent Yapılandırma Yönetimi A.Ş.'ye ilişkin kredileri cari dönemde "Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar veya Zarara Yansıtılan Finansal Varlıklar" kalemi altındaki diğer finansal varlıklara sınıflandırılmıştır. Mali tabloların karşılıklı olarak tutarlı gösterilmesi adına aynı sınıflandırma 31 Aralık 2018 finansallarına da yansıtılmıştır.

Cari Dönem	Ticari Krediler		Tüketici Kredileri		Kredi Kartı		Finansal Kiralama		Toplam	
31 Aralık 2019	Bakiye	Karşılık	Bakiye	Karşılık	Bakiye	Karşılık	Bakiye	Karşılık	Bakiye	Karşılık
Krediler	174.937.877	9.980.877	32.871.448	1.362.081	17.149.390	962.411	5.140.318	401.711	230.099.033	12.707.080
1. Aşama	137.566.735	486.248	27.841.519	59.540	14.579.181	57.358	4.082.393	46.066	184.069.828	649.212
2. Aşama	25.146.239	3.188.196	3.427.255	100.130	1.540.707	67.061	484.459	63.171	30.598.660	3.418.558
3. Aşama	12.224.903	6.306.433	1.602.674	1.202.411	1.029.502	837.992	573.466	292.474	15.430.545	8.639.310
Finansal Varlıklar	101.850.036	185.359	-	-	-	-	-	-	101.850.036	185.359
Diğer	12.222.751	53.097	-	-	-	-	-	-	12.222.751	53.097
Gayrinakdi Krediler	42.699.025	297.102	-	-	-	-	-	-	42.699.025	297.102
1. ve 2. Aşama	42.440.518	232.314	-	-	-	-	-	-	42.440.518	232.314
3. Aşama	258.507	64.788	-	-	-	-	-	-	258.507	64.788
Toplam	331.709.689	10.516.435	32.871.448	1.362.081	17.149.390	962.411	5.140.318	401.711	386.870.845	13.242.638

Önceki Dönem	Ticari Krediler		Tüketici Kredileri		Kredi Kartı		Finansal Kiralama		Toplam	
31 Aralık 2018	Bakiye	Karşılık	Bakiye	Karşılık	Bakiye	Karşılık	Bakiye	Karşılık	Bakiye	Karşılık
Krediler	162.812.541	5.576.750	30.310.656	1.476.363	15.543.270	928.150	6.415.537	501.182	215.082.004	8.482.445
1. Aşama	133.601.128	391.823	25.569.867	179.790	13.096.826	105.190	5.022.227	61.129	177.290.048	737.932
2. Aşama	23.328.009	2.257.273	3.572.225	336.290	1.659.792	148.050	792.903	122.000	29.352.929	2.863.613
3. Aşama	5.883.404	2.927.654	1.168.564	960.283	786.652	674.910	600.407	318.053	8.439.027	4.880.900
Finansal Varlıklar	82.797.786	48.418	-	-	-	-	-	-	82.797.786	48.418
Diğer	14.475.064	59.733	-	-	-	-	-	-	14.475.064	59.733
Gayrinakdi Krediler	52.795.371	381.930	-	-	-	-	-	-	52.795.371	381.930
1. ve 2. Aşama	52.614.940	331.189	-	-	-	-	-	-	52.614.940	331.189
3. Aşama	180.431	50.741	-	-	-	-	-	-	180.431	50.741
Toplam	312.880.762	6.066.831	30.310.656	1.476.363	15.543.270	928.150	6.415.537	501.182	365.150.225	8.972.526

ABD Doları, Avro, Yen ve Türk Lirası cinsinden müşterilere verilen kredi ve avansların etkin faiz oranları sırasıyla yıllık %6,88 (31 Aralık 2018: %7,26), %4,45 (31 Aralık 2018: %4,28), %7,19 (31 Aralık 2018: %9,06) ve %15,47'tir (31 Aralık 2018: %18,41).

31 Aralık 2019 itibarıyla bankacılık endüstriyel bölümüne ait kredi risk karşılığının varlık sınıfları bazındaki hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	Kurumsal	Tüketici	Kiralama Alacakları	Toplam
1 Ocak 2019	5.576.750	2.404.514	501.182	8.482.446
Brüt karşılıklar	6.203.867	844.337	89.479	7.137.683
Tahsilatlar	(561.958)	(464.870)	(45.998)	(1.072.826)
Finansal tablolardan çıkarılanlar (*)	(1.237.782)	(459.489)	(142.952)	(1.840.223)
31 Aralık 2019	9.980.877	2.324.492	401.711	12.707.080

(*) Banka, takipteki krediler portföyünün 714 milyon TL (tam TL tutardır) tutarındaki bölümünü, 32,9 milyon TL (tam TL tutardır) bedel karşılığında İstanbul Varlık Yönetim A.Ş. ve Gelecek Varlık Yönetim A.Ş.'ye satmıştır. 714 milyon TL'nin 113,8 milyon TL'si 2017 yılı ve öncesinde aktiften silinmiştir. Ak Finansal Kiralama A.Ş., takipteki finansal kiralama alacaklarının 50,8 milyon TL (tam TL tutardır) tutarındaki bölümünü, 425 bin TL (tam TL tutardır) bedel karşılığında Met-Ay Varlık Yönetim A.Ş.'ye satmıştır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 32 - FİNANS SEKTÖRÜ FAALİYETLERİNDEN ALACAKLAR (Devamı)

Bankacılık (devamı)

31 Aralık 2018 itibarıyla bankacılık endüstriyel bölümüne ait kredi risk karşılığının varlık sınıfları bazındaki hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	Kurumsal	Tüketici	Kiralama Alacakları	Toplam
1 Ocak 2018	4.052.518	2.911.020	209.879	7.173.417
TFRS 9	845.575	(919.590)	49.480	(24.535)
Brüt karşılıklar	4.986.256	1.753.633	366.340	7.106.229
Tahsilatlar	(709.473)	(440.373)	(5.794)	(1.155.640)
Finansal tablolardan çıkarılanlar (*)	(3.598.126)	(900.177)	(118.723)	(4.617.026)
31 Aralık 2018	5.576.750	2.404.513	501.182	8.482.445

(*) Banka, takipteki krediler portföyünün 774 milyon TL (tam TL tutardır) tutarındaki bölümünü, 36 milyon TL (tam TL tutardır) bedel karşılığında Güven Varlık Yönetimi A.Ş., Efes Varlık Yönetim A.Ş. ve Hayat Varlık Yönetimi A.Ş.'den oluşan 3 firmaya satmıştır. Banka takipteki krediler portföyünün 446 milyon TL (tam TL tutardır) tutarındaki bölümünü, toplam 19.4 milyon TL (tam TL tutardır) bedel karşılığında Arsan Varlık Yönetim A.Ş., İstanbul Varlık Yönetim A.Ş. ve Sümer Varlık Yönetim A.Ş.'den oluşan 3 firmaya satmıştır.

31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla müşterilere verilen kredi ve avansların vade analizi aşağıda sunulmuştur:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
3 aya kadar	75.181.405	61.110.257
3 ile 12 ay arası	40.330.281	41.483.652
Cari	115.511.686	102.593.909
1 ile 5 yıl arası	75.734.797	74.553.660
5 yıldan fazla	21.005.152	23.036.453
Cari olmayan	96.739.949	97.590.113
Toplam	212.251.635	200.184.022

31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla müşterilere verilen krediler ve avansların sözleşmelerde yer alan yeniden fiyatlama tarihleri aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
3 aya kadar	97.452.545	86.877.733
3 ile 12 ay arası	43.842.267	45.661.631
1 ile 5 yıl arası	65.290.494	60.537.709
5 yıldan fazla	5.666.329	7.106.950
Toplam	212.251.635	200.184.022

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 33 - FİNANS SEKTÖRÜ FAALİYETLERİNDEN BORÇLAR

Bankacılık

	31 Aralık 2019			31 Aralık 2018		
	Vadesiz	Vadeli	Toplam	Vadesiz	Vadeli	Toplam
Tasarruf mevduatı	29.769.128	118.639.877	148.409.005	20.345.719	105.662.512	126.008.231
Ticari kuruluşlar	20.861.510	61.873.309	82.734.819	19.275.050	48.031.661	67.306.711
Bankalararası mevduat	1.555.546	5.220.007	6.775.553	1.487.220	6.564.165	8.051.385
Repo işlemlerinden sağlanan fonlar	-	9.955.766	9.955.766	-	14.275.016	14.275.016
Diğer	1.410.044	3.106.320	4.516.364	1.321.784	2.671.123	3.992.907
Toplam	53.596.228	198.795.279	252.391.507	42.429.773	177.204.477	219.634.250

ABD Doları, Avro ve TL cinsinden vadeli mevduatların etkin faiz oranı sırasıyla yıllık ortalama %2,15 (31 Aralık 2018: %3,51), %0,05 (31 Aralık 2018: %0,26) ve %9,43'tir (31 Aralık 2018: %22,55).

Mevduat ve para piyasalarına borçların 31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla sözleşmede yer alan vade ve yeniden fiyatlandırma tarihlerine kalan süreler analizi aşağıda sunulmuştur:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Vadesiz	53.596.228	42.429.773
3 aya kadar	176.547.906	149.747.370
3 ile 12 ay arası	13.797.294	20.966.242
1 ile 5 yıl arası	7.469.389	5.955.533
5 yıldan fazla	980.690	535.332
Toplam	252.391.507	219.634.250

DİPNOT 34 - PAY BAŞINA KAZANÇ

Konsolide kar veya zarar tablosunda belirtilen pay başına kazanç (ana ortaklık payı) net dönem karının ilgili dönem içinde çıkarılmış hisse senetlerinin ağırlıklı ortalama adedine bölünmesi ile tespit edilir.

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Pay başına kazanç (tam TL olarak)		
- Yüz adet adi hisse senedi	1,85	1,88
Pay başına sürdürülen faaliyetlerden kazanç (tam TL olarak)		
- Yüz adet adi hisse senedi	1,85	1,88
Geri alınmış paylar adedi	(190.470.000)	(190.470.000)
Geri alınmış paylardan arındırılmış pay başına kazanç (tam TL olarak)		
- Yüz adet adi hisse senedi	1,85	1,88
Geri alınmış paylardan arındırılmış pay başına sürdürülen faaliyetlerden kazanç (tam TL olarak)		
- Yüz adet adi hisse senedi	1,85	1,88
1 Kr nominal bedelli hisse senetlerinin ağırlıklı ortalama adedi		
- Adi hisse senetleri	204.040.393.100	204.040.393.100

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 35 - İLİŞKİLİ TARAF AÇIKLAMALARI

Üst düzey yöneticilere sağlanan faydalar:

Grup'un üst düzey yöneticileri, genel müdür, genel sekreter, grup başkanları, bölüm başkanları, grup direktörleri olarak belirlenmiştir. Çalışanlara sağlanan kısa vadeli faydalar ücretler, ikramiyeler, sosyal güvenlik, sağlık sigortası, izin, takdir ikramiyesi ve teşvik primini içermektedir. Diğer uzun vadeli faydalar bireysel emeklilik sistemi ödemelerini içermektedir. İşten çıkarılma nedeniyle sağlanan faydalar emeklilik ve transfer sebebiyle işten çıkarılan üst düzey yöneticilere ödenen kıdem tazminatı ve izin ödemelerini içermektedir.

Grup'un 31 Aralık 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren on iki aylık dönemlerde üst düzey yöneticilerine sağladığı faydaların kırılımı aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Üst düzey yöneticilere sağlanan kısa vadeli faydalar	33.411	25.556
İşten çıkarılma nedeniyle sağlanan faydalar	1.283	3.125
Diğer uzun vadeli faydalar	331	271
Toplam	35.025	28.952

DİPNOT 36 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ

36.1 Finansal Araçlar ve Finansal Risk Yönetimi

36.1.1 Finansal Risk Yönetimi

Grup faaliyetlerinden dolayı çeşitli finansal risklere maruz kalmaktadır. Bu riskler; piyasa riski, kredi riski ve likidite riskidir. Grup'un genel risk yönetimi programı, finansal piyasaların değişkenliğine ve muhtemel olumsuz etkilerin Grup'un finansal performansı üzerindeki etkilerini asgari seviyeye indirmeye yoğunlaşmaktadır. Grup maruz kaldığı çeşitli risklerden korunma amacıyla türev finansal araçlardan yararlanmaktadır.

Finansal risk yönetimi, kendi Yönetim Kurulu tarafından onaylanan politikalar çerçevesinde her bir Bağlı Ortaklık ve İş Ortaklığı tarafından uygulanmaktadır.

36.1.1.1 Döviz Kuru Riski

Grup, döviz cinsinden borçlu bulunan tutarların fonksiyonel para birimine çevrilmesinden dolayı kur değişikliklerinden doğan döviz riskine sahiptir. Bu riskler, döviz pozisyonunun analiz edilmesi ile takip edilmekte ve sınırlandırılmaktadır. Grup bilanço kalemlerinden doğan kur riskini en aza indirmek amacı ile türev araçlardan yararlanmakta; forward ve swap kullanımı ile yabancı para kuru riskinden sınırlı olarak korunmaktadır.

Akbank'ın yabancı para cinsinden ve yabancı paraya endeksli varlıkları ile yabancı para cinsinden yükümlülükleri arasındaki fark "Yabancı Para ("YP") net genel pozisyon" olarak tanımlanmakta ve kur riskine baz teşkil etmektedir. Kur riskinin önemli bir boyutu da YP net genel pozisyon içindeki farklı cinsten yabancı paraların birbirleri karşısındaki değerlerinin değişmesinin doğurduğu risktir (çapraz kur riski). Akbank kur riskine maruz tutarı Üst Düzey Risk Komitesi tarafından belirlenen limitler içerisinde tutmaktadır. Üst Düzey Risk Komitesi genel ekonomik durum ve piyasalardaki gelişmelere göre risk limitlerini sürekli olarak gözden geçirmekte ve gerekli hallerde yeni limitler belirlemektedir. Söz konusu limitler hem YP net genel pozisyon için hem de bu pozisyon içindeki çapraz kur riski için ayrı ayrı belirlenmekte ve takip edilmektedir. Kur riski yönetiminin bir aracı olarak swap ve forward gibi vadeli işlem sözleşmeleri de gerektiğinde kullanılarak riskten korunma sağlanmaktadır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 36 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

36.1.1.1 Döviz Kuru Riski (devamı)

Grup başlıca Avro, ABD Doları ve İngiliz Sterlini cinsinden kur riskine maruz kalmaktadır.

31 Aralık 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla yabancı para cinsinden olan finansal varlık ve yükümlülüklerin, konsolidasyon düzeltmeleri öncesinde, TL cinsinden kayıtlı değerleri aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Varlıklar	184.702.062	178.595.578
Yükümlülükler	(214.694.810)	(201.601.365)
Net bilanço yabancı para pozisyonu	(29.992.748)	(23.005.787)
Bilanço dışı türev enstrümanların pozisyonu	34.764.951	26.926.316
Bilanço ve bilanço dışı yabancı para pozisyonu, net	4.772.203	3.920.529

31 Aralık 2019	Toplam TL Karşılığı	ABD Doları TL Karşılığı	Avro TL Karşılığı	İngiliz Sterlini TL Karşılığı	Diğer TL Karşılığı
Varlıklar:					
Nakit ve Nakit Benzerleri	22.368.133	11.720.587	8.006.380	2.044.154	597.012
Finansal Yatırımlar	42.169.122	35.762.261	5.451.050	0	955.811
Finansal Faaliyetlerden Alacaklar	85.166.689	36.364.679	48.704.558	21	97.431
TCMB Rezervleri	25.808.586	15.377.023	9.277.376	0	1.154.187
Ticari Alacaklar	674.130	303.192	330.038	2.391	38.509
Diğer Aktifler	8.515.402	5.712.945	2.707.410	85	94.962
Toplam varlıklar	184.702.062	105.240.687	74.476.812	2.046.651	2.937.912
Yükümlülükler:					
Alınan Krediler ve İhraç Edilen					
Menkul Kıymetler	49.960.071	41.136.439	8.814.696	0	8.936
Müşteri Mevduatları	158.867.209	90.653.462	58.377.522	4.061.118	5.775.107
Ticari Borçlar	412.303	288.168	103.806	367	19.962
Diğer Borçlar ve Karşılıklar	5.455.227	2.430.269	2.965.486	2.838	56.634
Toplam yükümlülükler	214.694.810	134.508.338	70.261.510	4.064.323	5.860.639
Bilanço dışı döviz cinsinden türev araçların net varlık/(yükümlülük) pozisyonu	34.764.951	31.083.116	(1.258.919)	2.012.918	2.927.836
Parasal kalemler net yabancı para varlık/(yükümlülük) pozisyonu	4.772.203	1.815.465	2.956.383	(4.754)	5.109

31 Aralık 2019 itibarıyla konsolide net dönem karına etkisi olan net yabancı para varlık pozisyonu Banka ve Philips-Philip Morrissa hariç olmak üzere 1.831.974 TL'dir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 36 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

36.1.1.1 Döviz Kuru Riski (devamı)

31 Aralık 2018	Toplam TL Karşılığı	ABD Doları TL Karşılığı	Avro TL Karşılığı	İngiliz Sterlini TL Karşılığı	Diğer TL Karşılığı
Varlıklar:					
Nakit ve Nakit Benzerleri	23.603.634	16.396.562	5.458.393	1.403.846	344.833
Finansal Yatırımlar	26.175.616	19.210.249	6.342.367	-	623.000
Finansal Faaliyetlerden Alacaklar	95.632.459	44.747.843	50.843.790	3.001	37.825
TCMB Rezervleri	23.504.830	11.522.486	8.549.661	-	3.432.683
Ticari Alacaklar	932.242	216.542	638.387	23.246	54.067
Diğer Aktifler	8.746.797	6.404.821	2.220.539	143	121.294
Toplam varlıklar	178.595.578	98.498.503	74.053.137	1.430.236	4.613.702
Yükümlülükler:					
Alınan Krediler ve İhraç Edilen					
Menkul Kıymetler	57.923.109	45.858.329	11.873.391	-	191.389
Müşteri Mevduatları	138.209.510	87.646.861	43.801.101	3.267.100	3.494.448
Ticari Borçlar	288.550	116.258	132.337	956	38.999
Diğer Borçlar ve Karşılıklar	5.180.196	2.123.396	2.973.325	2.230	81.245
Toplam yükümlülükler	201.601.365	135.744.844	58.780.154	3.270.286	3.806.081
Bilanço dışı döviz cinsinden türev araçların net varlık/(yükümlülük) pozisyonu	26.926.316	38.527.197	(12.450.162)	1.852.690	(1.003.409)
Parasal kalemler net yabancı para varlık/(yükümlülük) pozisyonu	3.920.529	1.280.856	2.822.821	12.640	(195.788)

31 Aralık 2018 itibarıyla konsolide net dönem karına etkisi olan net yabancı para varlık pozisyonu Banka ve Philsa-Philip Morrissa hariç olmak üzere 1.675.565 TL'dir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 36 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

36.1.1.1 Döviz Kuru Riski (devamı)

Banka'nın yabancı para pozisyon riski önemsiz seviyede olduğu için kur değişimlerinin finansal tablolar üzerinde önemli etkisi bulunmamaktadır.

Aşağıdaki tabloda 31 Aralık 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren yıllarda bankacılık endüstriyel bölümü dışında kalan Grup şirketleri için Grup'un bilançosundaki net döviz pozisyonunun döviz kurlarındaki değişimlerle ulaşacağı durumlar özetlenmiştir:

31 Aralık 2019	Kar/(zarar)	
	Yabancı paranın değer kazanması	Yabancı paranın değer kaybetmesi
ABD kurunun %20 değişmesi halinde		
ABD Doları net varlık/yükümlülüğü	306.608	(306.608)
ABD Doları riskinden korunan kısım (-)	-	-
ABD Doları net etki	306.608	(306.608)
Avro kurunun %20 değişmesi halinde		
Avro net varlık/yükümlülüğü	21.565	(21.565)
Avro riskinden korunan kısım (-)	-	-
Avro net etki	21.565	(21.565)
Sterlin kurunun %20 değişmesi halinde		
Sterlin net varlık/yükümlülüğü	1.045	(1.045)
Sterlin riskinden korunan kısım (-)	-	-
Sterlin net etki	1.045	(1.045)
Diğer döviz kurlarının ortalama %20 değişmesi hali		
Diğer döviz net varlık/yükümlülüğü	(700)	700
Diğer döviz riskinden korunan kısım (-)	-	-
Diğer döviz varlıkları net etki	(700)	700

31 Aralık 2018	Kar/(zarar)	
	Yabancı paranın değer kazanması	Yabancı paranın değer kaybetmesi
ABD kurunun %20 değişmesi halinde		
ABD Doları net varlık/yükümlülüğü	287.692	(287.692)
ABD Doları riskinden korunan kısım (-)	-	-
ABD Doları net etki	287.692	(287.692)
Avro kurunun %20 değişmesi halinde		
Avro net varlık/yükümlülüğü	1.124	(1.124)
Avro riskinden korunan kısım (-)	-	-
Avro net etki	1.124	(1.124)
Sterlin kurunun %20 değişmesi halinde		
Sterlin net varlık/yükümlülüğü	3.826	(3.826)
Sterlin riskinden korunan kısım (-)	-	-
Sterlin net etki	3.826	(3.826)
Diğer döviz kurlarının ortalama %20 değişmesi hali		
Diğer döviz net varlık/yükümlülüğü	(730)	730
Diğer döviz riskinden korunan kısım (-)	-	-
Diğer döviz varlıkları net etki	(730)	730

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 36 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

36.1.1.2 Faiz Oranı Riski

Grup, faiz haddi bulunduran varlık ve yükümlülüklerin tabi olduğu faiz oranlarının değişiminin etkisinden doğan faiz oranı riskine açıktır. Grup bu riski faiz oranına duyarlı olan varlık ve yükümlülüklerini dengelemek suretiyle oluşan doğal tedbirlere ek olarak riskten korunma amaçlı türev işlemler aracılığıyla da yönetmektedir.

Değişken faiz oranlı alınan krediler Grup'u nakit akım faiz oranı riskine maruz bırakmaktadır. Sabit oranlı alınan krediler Grup'u makul değer faiz oranı riskine maruz bırakmaktadır. 2019 ve 2018 yılı içerisinde Grup'un değişken faiz oranlı kredileri TL, ABD Doları, Avro ve İngiliz Sterlini cinsindendir.

31 Aralık 2019 ve 2018 tarihleri itibarıyla Grup'un bankacılık dışı endüstriyel bölümlerinin faiz pozisyonu tablosu aşağıda belirtilmiştir:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Sabit faizli finansal araçlar		
Finansal varlıklar	566.479	122.991
Vadeli mevduat	566.479	122.991
Finansal borçlar	3.559.543	3.278.377
Değişken faizli finansal araçlar		
Finansal borçlar	619.496	399.176

Grup tarafından, bankacılık dışı endüstriyel bölümleri için mevcut pozisyonların yenilenmesi, alternatif finansman ve riskten korunma dikkate alınarak değişken faizli banka kredileri için çeşitli senaryolar oluşturulmuştur. Bu senaryolara göre: (Bankacılık endüstriyel bölümü için Dipnot 35.1.1.5'e bakınız).

31 Aralık 2019 tarihinde TL biriminde olan değişken faizli kredilerin yıllık faizi %10 daha yüksek/düşük olsaydı ve diğer tüm değişkenler sabit kalsaydı; değişken kredilerden oluşan yüksek faiz gideri sonucu vergi öncesi cari dönem zararı bulunmamaktadır (31 Aralık 2018: 25.731 TL).

31 Aralık 2019 tarihinde ABD Doları biriminde olan değişken faizli kredilerin yıllık faizi %1 daha yüksek/düşük olsaydı ve diğer tüm değişkenler sabit kalsaydı; değişken kredilerden oluşan yüksek faiz gideri sonucu vergi öncesi cari dönem karı yaklaşık (6.195) TL (31 Aralık 2018: (1.419) TL) daha düşük/yüksek olacaktı.

31 Aralık 2019 tarihinde Avro biriminde olan değişken faizli kredilerin yıllık faizi %1 daha yüksek/düşük olsaydı ve diğer tüm değişkenler sabit kalsaydı; değişken kredilerden oluşan yüksek faiz gideri sonucu vergi öncesi cari dönem zararı bulunmamaktadır (31 Aralık 2018: (861) TL).

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 36 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

36.1.1.3 Likidite Riski

İhtiyatlı likidite riski yönetimi, yeterli miktarda nakit ve menkul kıymet sağlamak, yeterli kredi imkanları yoluyla fonlamayı mümkün kılmak ve açık pozisyonu kapatabilme yeteneğinden oluşmaktadır. Grup, iş ortamının dinamik içeriğinden dolayı, kredi yollarının hazır tutulması yoluyla fonlamada esnekliği amaçlamıştır.

i) Bankacılık endüstriyel bölümü

Akbank'ın aktif-pasif yönetiminin en temel hedeflerinden birisi Akbank'ın likidite gereksinimlerini sağlayacak fonları hazır bulundurmaktır. Bunu sağlamak için yeterli miktarda kısa vadeli fonlar hazır bulundurulmaktadır. Akbank'ın en önemli fon kaynakları, çok büyük ölçüde faiz getirili varlıklara plase edilen Özkaynak, yaygın ve istikrarlı mevduat tabanı ve uluslararası kuruluşlardan sağlanan orta ve uzun vadeli kredilerdir.

Mevduatın ortalama vadesinin kısa olmasına karşın, esasen geniş bir tabana yayılmış olup, çok büyük bir bölümü vadelerinde sürekli olarak yenilenmektedir; dolayısıyla Akbank için mevduatlar istikrarlı ve uzun vadeli bir kaynak oluşturmaktadır.

31 Aralık 2019 ve 2018 tarihleri itibarıyla Grup'un bankacılık endüstriyel bölümüne ait türev olmayan finansal yükümlülüklerinin sözleşme uyarınca vadelerine göre analizi aşağıdaki gibidir:

31 Aralık 2019							
Yükümlülükler	Defter değeri	Sözleşme uyarınca nakit çıkışı	1 aya kadar	1-3 ay	3-12 ay	1-5 yıl	5 yıl ve üzeri
Müşteri mevduatları	252.391.507	253.584.157	198.801.601	25.385.879	14.182.312	12.294.248	2.920.117
Alınan krediler ve ihraç edilen borç senetleri	54.529.896	60.236.410	4.913.399	4.262.874	15.586.740	22.513.357	12.960.040
Bankalararası para piyasasından alınan borçlar	150.754	150.754	150.754	-	-	-	-
Toplam	307.072.157	313.971.321	203.865.754	29.648.753	29.769.052	34.807.605	15.880.157

31 Aralık 2018							
Yükümlülükler	Defter değeri	Sözleşme uyarınca nakit çıkışı	1 aya kadar	1-3 ay	3-12 ay	1-5 yıl	5 yıl ve üzeri
Müşteri mevduatları	219.634.250	221.979.763	160.696.918	25.266.132	21.293.569	12.072.952	2.650.192
Alınan krediler ve ihraç edilen borç senetleri	61.571.596	69.670.416	1.597.187	5.832.101	20.954.835	32.060.105	9.226.188
Bankalararası para piyasasından alınan borçlar	66.047	66.047	50.730	15.317	-	-	-
Toplam	281.271.893	291.716.226	162.344.835	31.113.550	42.248.404	44.133.057	11.876.380

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 36 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

36.1.1.3 Likidite Riski (devamı)

ii) Diğer endüstriyel bölümü

Aşağıdaki tablo Grup'un bankacılık dışı endüstriyel bölümlerinin bilanço tarihi itibarıyla kalan vadelerine göre bilanço içi finansal yükümlülükleri için ödeyeceği nakit çıkışlarını göstermektedir. Tabloda gösterilen tutarlar sözleşmeye dayalı indirgenmemiş nakit akım tutarları olup, Grup, likidite yönetimini beklenen indirgenmemiş nakit akımlarını dikkate alarak yapmaktadır.

31 Aralık 2019 ve 2018 tarihleri itibarıyla Grup'un bankacılık dışı endüstriyel bölümlerine ait türev olmayan finansal yükümlülüklerinin sözleşme uyarınca vadelerine göre analizi aşağıdaki gibidir:

31 Aralık 2019	Defter değeri	Sözleşme uyarınca nakit akışı	3 aydan kısa	3 - 12 ay arası	1 - 5 yıl arası	5 yıldan uzun
Finansal borçlar	4.179.039	4.798.940	1.618.542	914.386	2.266.012	-
Finansal kiralama yükümlülükleri	1.231.902	2.112.521	102.686	325.407	578.788	1.105.640
Ticari borçlar	3.995.658	3.991.324	3.239.712	751.612	-	-
Diğer borçlar	129.079	121.511	86.160	15.826	19.525	-
	9.535.678	11.024.296	5.047.100	2.007.231	2.864.325	1.105.640

31 Aralık 2018	Defter değeri	Sözleşme uyarınca nakit akışı	3 aydan kısa	3 - 12 ay arası	1 - 5 yıl arası	5 yıldan uzun
Finansal borçlar	4.192.552	5.090.865	1.129.371	2.651.964	1.309.530	-
Finansal kiralama yükümlülükleri	85.957	144.978	10.057	20.808	33.576	80.537
Ticari borçlar	3.372.749	3.398.346	3.024.194	374.152	-	-
Diğer borçlar	183.203	198.135	105.799	-	92.336	-
	7.834.461	8.832.324	4.269.421	3.046.924	1.435.442	80.537

36.1.1.4 Kredi Riski

i) Bankacılık endüstriyel bölümü

Bankacılık endüstriyel bölümüne göre kredi riski Akbank'ın taraf olduğu sözleşmelerde karşı tarafın sözleşmelerin şartlarını yerine getirmeme risk unsurunu taşır. Akbank kredilendirme işlemlerinde kredi riskini risk sınırlandırmasına tabi tutmak amacıyla karşı taraflara kredi limitleri belirlemekte ve bu limitlerin ötesinde kredi tahsisi yapmamaktadır. Kredi limitleri her bir bireysel müşteri, şirket, şirketler grubu, risk grupları için ürün bazında ayrı ayrı belirlenmektedir. Kredi limitleri belirlenirken müşterilerin mali gücü, ticari kapasiteleri, sektörleri, coğrafi bölgeleri, sermaye yapıları gibi bir çok kriter bir arada değerlendirilmektedir. Müşterilerin mali yapılarının incelenmesi, ilgili mevzuat uyarınca alınan hesap durumu belgeleri ve diğer bilgilere dayanılarak yapılmaktadır. Genel ekonomik gelişmelerin değerlendirilmesi ve müşterilerin mali bilgilerinde ve faaliyetlerinde meydana gelen değişikliklerin izlenmesi neticesinde daha önce belirlenen kredi limitleri sürekli olarak revize edilmektedir. Kredi limitleri için müşteri bazında belirlenen çeşit ve tutarda teminatlar sağlanmaktadır.

Kredilendirme işlemlerinde ürün ve müşteri bazında belirlenen limitler esas alınmakta, risk ve limit bilgileri sürekli olarak kontrol edilmektedir.

Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmesi ve benzeri diğer sözleşmeler cinsinden tutulan pozisyonlar üzerinde kredi riski ve piyasa risklerine karşı tesis edilmiş risk kontrol limitleri bulunmaktadır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 36 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

36.1.1.4 Kredi Riski (devamı)

i) Bankacılık endüstriyel bölümü (devamı)

Özellikle döviz ve faiz oranlarındaki dalgalanmalardan kaynaklanabilecek kredi risklerini karşılamak ve kontrol etmek amacıyla gerektiğinde vadeli işlemler de gerçekleştirilmektedir.

Akbank tazmin edilen gayrinakdi kredileri vadesi geldiği halde ödenmeyen krediler ile aynı risk ağırlığına tabi tutmaktadır. Kredi riski, nakit ve gayrinakit her türlü karşı taraf riski taşıyan sözleşmeler ve pozisyonlar için geniş kapsamlı olarak tanımlanmakta ve yönetilmektedir.

Yenilenen ve yeniden itfa planına bağlanan krediler Akbank tarafından Akbank'ın kredi risk yönetimi ve takibi ilkelerine göre izlemeye alınmaktadır. İlgili müşterinin finansal durumu ve ticari faaliyetleri sürekli analiz edilmekte ve yenilenen plana göre anapara ve faiz ödemelerinin yapılıp yapılmadığı ilgili birimler tarafından takip edilmektedir.

Akbank'ın risk yönetim anlayışı çerçevesinde uzun vadeli taahhütlerin kısa vadeli taahhütlere oranla daha fazla kredi riskine maruz kaldığı kabul edilmekte ve uzun vadeli riskler için risk limiti belirleme, teminatlandırma gibi hususlar kısa vadeli risklere oranla daha geniş kapsamlı olarak ele alınmaktadır.

Akbank'ın yurtdışında yürütmekte olduğu bankacılık faaliyetleri ve kredilendirme işlemleri ilgili ülkelerin ekonomik koşulları, müşteri ve kuruluşların faaliyetleri çerçevesinde önemli bir risk oluşturmamaktadır. Akbank, ulusal ve uluslararası bankacılık piyasasında aktif bir katılımcı olarak diğer finansal kurumların finansal faaliyetleri ile birlikte değerlendirildiğinde önemli ölçüde kredi riskine maruz değildir.

Akbank, kredi kalitesini değerlendirerek tüm borçlu ve karşı taraf için bir içsel derecelendirme notu belirlemektedir. Risk analizleri Basel II İleri Derecede İçsel Derecelendirme Yöntemi (Advanced IRB) standartlarına uygun bir şekilde yapılmaktadır.

Farklı özellikteki müşteriler için oluşturulmuş scoring sistemlerinin yardımıyla karşı tarafın temerrüde düşme olasılığı hesaplanmakta ve kurumsal, ticari, KOBİ, tüketici ve kredi kartı için ayrı ayrı derecelendirme (rating) sistemleri oluşturulmaktadır.

Akbank, farklı özellikteki müşteriler için oluşturulmuş derecelendirme sistemleri vasıtasıyla müşterilerin temerrüde düşme olasılıklarını hesaplamaktadır. Aşağıdaki tabloda derecelendirme sistemleri kullanılarak sınıflanmış kredilerin konsantrasyon bilgisi verilmiştir.

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Ortalama üstü	43,72%	37,55%
Ortalama	41,21%	43,68%
Ortalama altı	11,11%	16,25%
Derecelendirilmeyen	3,96%	2,52%

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 36 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

36.1.1.4 Kredi Riski (devamı)

i) Bankacılık endüstriyel bölümü (devamı)

Bankacılık endüstriyel bölümünün kredi riskine maruz maksimum tutarları aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Diğer bankalara verilen kredi ve avanslar	44.547.892	49.617.879
Kredi ve avanslar	217.391.953	206.599.559
<i>Şahıslara verilen kredi ve avanslar</i>	48.541.904	43.449.413
<i>Kurumlara verilen kredi ve avanslar</i>	164.111.441	157.210.010
<i>Finansal kiralama alacakları</i>	4.738.608	5.940.136
Gerçeğe uygun değer farkı kâr/zarara yansıtılan finansal varlıklar	7.264.839	6.869.025
Gerçeğe uygun değer farkı kâr/zarara yansıtılan türev finansal varlıklar	11.166.945	22.688.615
Riskten koruma amaçlı türev finansal varlıklar	5.350.817	-
Gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelir yansıtılan finansal varlıklar ve itfa edilmiş maliyetinden ölçülen finansal varlıklar	83.089.971	56.561.178
Diğer varlıklar	4.511.154	5.130.108
Toplam	373.323.571	347.466.364

31 Aralık 2019 ve 2018 tarihleri itibarıyla Bankacılık endüstriyel bölümüne ait menkul kıymet Gerçeğe uygun değeri diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal varlıklar ve itfa edilmiş maliyeti üzerinden değerlendirilen finansal varlıkların Moody's derecelendirme analizi aşağıdaki gibidir:

31 Aralık 2019	Gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan	Gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan	İtfa edilmiş maliyetinden tutulan	Toplam
Aaa	170.485	2.319.297	334.259	2.824.041
Aa1, Aa2, Aa3	-	275.375	-	275.375
A1, A2, A3	-	272.190	-	272.190
Baa1, Baa2, Baa3	-	132.165	-	132.165
Ba1	-	-	-	-
Ba2	-	-	-	-
Ba3	-	-	-	-
B1, B2, B3	137.668	64.525.419	15.231.266	79.894.353
Toplam	308.153	67.524.446	15.565.525	83.398.124

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 36 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

36.1.1.4 Kredi Riski (devamı)

i) Bankacılık endüstriyel bölümü (devamı)

31 Aralık 2018	Gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan	Gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan	İtfa edilmiş maliyetinden tutulan	Toplam
Aaa	-	-	-	-
Aa1, Aa2, Aa3	-	253.903	-	253.903
A1, A2, A3	-	239.278	-	239.278
Baa1, Baa2, Baa3	-	266.730	-	266.730
Ba1	-	840	-	840
Ba2	-	62.051	-	62.051
Ba3	22.006	37.193.092	9.754.326	46.969.424
B1, B2, B3	-	6.330.182	2.460.776	8.790.958
Toplam	22.006	44.346.076	12.215.102	56.583.184

31 Aralık 2019 ve 2018 tarihleri itibarıyla Bankacılık endüstriyel bölümüne ait finansal varlıkların coğrafi bölgelere dağılımı aşağıdaki gibidir:

31 Aralık 2019	Türkiye	ABD	Avrupa Birliği	Avrupa Birliği dışı	Toplam
Diğer bankalara verilen kredi ve avanslar	27.579.823	4.634.554	11.893.974	439.541	44.547.892
Kredi ve avanslar	208.508.507	2.428	8.327.859	553.159	217.391.953
<i>Şahıslara verilen kredi ve avanslar</i>	48.541.904	-	-	-	48.541.904
<i>Kurumlara verilen kredi ve avanslar</i>	155.227.995	2.428	8.327.859	553.159	164.111.441
<i>Finansal kiralama alacakları</i>	4.738.608	-	-	-	4.738.608
Gerçeğe uygun değer farkı kâr/zarara yansıtılan finansal varlıklar	7.264.839	-	-	-	7.264.839
Gerçeğe uygun değer farkı kâr/zarara yansıtılan türev finansal varlıklar	5.378.666	1.118	5.734.846	52.315	11.166.945
Riskten koruma amaçlı türev finansal varlıklar	-	-	5.350.817	-	5.350.817
Gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelir yansıtılan finansal varlıklar ve İtfa edilmiş maliyetinden ölçülen finansal varlıklar	79.750.267	2.319.297	816.138	204.269	83.089.971
Diğer varlıklar	4.511.154	-	-	-	4.511.154
Toplam	332.993.256	6.957.397	32.123.634	1.249.284	373.323.571

31 Aralık 2018	Türkiye	ABD	Avrupa Birliği	Avrupa Birliği dışı	Toplam
Diğer bankalara verilen kredi ve avanslar	31.332.399	5.988.306	12.268.242	28.932	49.617.879
Kredi ve avanslar	197.530.819	39.047	8.368.831	660.862	206.599.559
<i>Şahıslara verilen kredi ve avanslar</i>	43.449.413	-	-	-	43.449.413
<i>Kurumlara verilen kredi ve avanslar</i>	148.141.270	39.047	8.368.831	660.862	157.210.010
<i>Finansal kiralama alacakları</i>	5.940.136	-	-	-	5.940.136
Gerçeğe uygun değer farkı kâr/zarara yansıtılan finansal varlıklar	6.869.025	-	-	-	6.869.025
Gerçeğe uygun değer farkı kâr/zarara yansıtılan türev finansal varlıklar	8.631.718	2.964	14.030.923	23.010	22.688.615
Riskten koruma amaçlı türev finansal varlıklar	-	-	-	-	-
Gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelir yansıtılan finansal varlıklar ve İtfa edilmiş maliyetinden ölçülen finansal varlıklar	55.757.809	-	803.369	-	56.561.178
Diğer varlıklar	5.130.108	-	-	-	5.130.108
Toplam	305.251.878	6.030.317	35.471.365	712.804	347.466.364

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 36 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

36.1.1.4 Kredi Riski (devamı)

i) Bankacılık endüstriyel bölümü (devamı)

31 Aralık 2019 ve 2018 tarihleri itibarıyla Bankacılık endüstriyel bölümüne ait finansal varlıkların sektörel dağılımı aşağıdaki gibidir:

	Finansal kuruluşlar	Kamu sektörü	Toptan ve perakende ticaret	İmalat sanayi	Diğer	Bireysel müşteriler	Toplam
Diğer bankalara verilen kredi ve avanslar	44.547.892	-	-	-	-	-	44.547.892
Kredi ve avanslar	16.122.386	3.079.818	27.207.406	66.702.318	55.738.121	48.541.904	217.391.953
Kurumlara verilen kredi ve avanslar	16.025.627	3.079.516	26.847.140	64.955.284	53.203.874	-	164.111.441
Şahıslara verilen kredi ve avanslar	-	-	-	-	-	48.541.904	48.541.904
Finansal kiralama alacakları	96.759	302	360.266	1.747.034	2.534.247	-	4.738.608
Gerçeğe uygun değer farkı kâr/zarara yansıtılan finansal varlıklar	-	-	-	-	7.264.839	-	7.264.839
Gerçeğe uygun değer farkı kâr/zarara yansıtılan türev finansal varlık	33.030	274.722	-	-	401	-	308.153
Türev araçlar	5.534.108	-	-	-	5.593.211	39.626	11.166.945
Riskten koruma amaçlı türev finansal araçlar	5.042.449	-	-	-	215	-	5.042.664
Gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelir yansıtılan finansal varlıklar ve itfa edilmiş maliyetinden ölçülen finansal varlıklar	15.363.217	66.302.961	-	1.362.555	61.238	-	83.089.971
Diğer varlıklar	4.511.154	-	-	-	-	-	4.511.154
31 Aralık 2019	91.154.236	69.657.501	27.207.406	68.064.873	68.658.025	48.581.530	373.323.571
31 Aralık 2018	102.680.480	48.297.644	25.331.701	73.497.361	54.192.716	43.466.462	347.466.364

ii) Diğer endüstriyel bölümler

Grup'un bankacılık endüstriyel bölümü haricinde faaliyet gösteren şirketlerin kredi riski, nakit ve nakit benzeri değerler, türev finansal araçlar, bankalarda tutulan mevduatlardan ve tahsil edilmemiş alacaklar ile sorumlu kılınan işlemleri içine alan kredi riskine maruz kalan müşterilerden oluşmaktadır.

Grup'un 31 Aralık 2019 ve 2018 tarihleri itibarıyla diğer endüstriyel bölümlerine ait finansal araç türleri itibarıyla maruz kaldığı kredi riskleri aşağıda belirtilmiştir:

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARI İLE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 36 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

36.1.1.4 Kredi Riski (devamı)

	Ticari	Sigorta	Diğer	Bankalardaki	Türev
31 Aralık 2019	alacaklar	faaliyetlerinden alacaklar	alacaklar (*)	mevduat	araçlar
Raporlama tarihi itibarıyla maruz kalan azami kredi riski (A+B+C+D)	1.625.436	-	157.343	733.902	110.902
Azami riskin teminat, vs ile güvence altına alınmış kısmı		-			
A. Vadesi geçmemiş ya da değer düşüklüğüne uğramamış finansal varlıkların net defter değeri	1.493.247	-	157.343	733.902	110.902
B. Vadesi geçmiş ancak değer düşüklüğüne uğramamış varlıkların net defter değeri	132.189				
C. Değer düşüklüğüne uğrayan varlıkların net defter değeri		-	-		
- Vadesi geçmiş (Brüt defter değeri)	57.515	-	-		
- Değer düşüklüğü	(57.515)	-	-		
- Net değer teminat, vs ile güvence altına alınmış kısmı	-	-			

	Ticari	Sigorta	Diğer	Bankalardaki	Türev
31 Aralık 2018	alacaklar	faaliyetlerinden alacaklar	alacaklar (*)	mevduat	araçlar
Raporlama tarihi itibarıyla maruz kalan azami kredi riski (A+B+C+D)	2.137.062	-	156.649	430.097	82.712
Azami riskin teminat, vs ile güvence altına alınmış kısmı		-			
A. Vadesi geçmemiş ya da değer düşüklüğüne uğramamış finansal varlıkların net defter değeri	1.854.908	-	156.649	430.097	82.712
B. Vadesi geçmiş ancak değer düşüklüğüne uğramamış varlıkların net defter değeri	282.154				
C. Değer düşüklüğüne uğrayan varlıkların net defter değeri		-	-		
- Vadesi geçmiş (Brüt defter değeri)	190.375	-	-		
- Değer düşüklüğü	(190.375)	-	-		
- Net değer teminat, vs ile güvence altına alınmış kısmı	-	-			

(*) Vergi ve diğer yasal alacakları içermemektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 36 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

36.1.1.5 Riske Maruz Değer

Stres testleri olağanüstü durumlarda oluşabilecek zararların boyutlarına dair göstergeler sağlar. Akbank Risk Yönetimi bölümü tarafından yapılan stres testi Akbank'ın piyasa riski politikalarında da öngörüldüğü üzere faiz oranı stres testini içermektedir. Alım-satım portföyü dışında kalan tüm bankacılık işlemleri için faiz oranı riski bankacılık hesaplarından kaynaklanan faiz oranı riski altında takip edilmektedir. Stres testinin sonuçları Aktif Pasif Komitesi (APKO) tarafından incelenmektedir.

Bankacılık hesaplarından kaynaklanan faiz oranı riski hesaplaması ve raporlaması 23 Ağustos 2011 tarih ve 28034 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Bankacılık Hesaplarından Kaynaklanan Faiz Oranı Riskinin Standart Şok Yöntemiyle Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik" uyarınca aylık olarak yapılmaktadır.

31 Aralık 2019 ve 2018 itibarıyla hesaplamaya konu bilanço kalemlerinin gerçeğe uygun değerlerindeki değişimi ölçmek için Türk Lirası ve yabancı para üzerine 500 ve 200 baz puanlık şokların etkisi aşağıdaki gibidir;

Para Birimi	Uygulanan Şok (+/- x baz puan)	31 Aralık 2019		31 Aralık 2018	
		Kazançlar /Kayıplar	Kazançlar /Özkaynaklar - Kayıplar /Özkaynaklar	Kazançlar /Kayıplar	Kazançlar /Özkaynaklar - Kayıplar /Özkaynaklar
TL	(400)	3.588.028	%5,69	2.653.182	%5,28
TL	500	(4.027.453)	%(6,38)	(2.982.938)	%(5,94)
ABD Doları	(200)	922.614	%(1,46)	(199.575)	%(0,40)
ABD Doları	200	(882.350)	%(1,40)	200.621	%0,40
Avro	(200)	(35.477)	%(0,06)	107.373	%0,21
Avro	200	(828.729)	%(1,31)	(790.100)	%(1,57)
Toplam (Negatif Şoklar için)		4.475.165	%7,09	2.560.980	%5,10
Toplam (Pozitif Şoklar için)		(5.738.532)	%(9,09)	(3.572.417)	%(7,11)

Akbank kur riski ve faiz oranı risklerini piyasa riskini oluşturan en önemli iki bileşen olarak değerlendirmektedir. Piyasa riski "içsel model" ve "standart metot" olmak üzere iki ayrı yöntem ile ölçülmektedir.

"İçsel model"e göre piyasa riski, değişik risk faktörlerini dikkate alan Riske Maruz Değer ("RMD") yaklaşımıyla ölçülmektedir, RMD hesaplamalarında, varyans-kovaryans, tarihsel benzetim ve Monte Carlo simülasyonu metotları kullanılmaktadır. Kullanılan yazılım ileri verim eğrisi ve volatilité modelleri ile hesaplamalar yapabilmektedir, RMD modeli, %99 güven aralığı ve 10 günlük elde tutma süresi varsayımlarına dayanmaktadır. Piyasa riski menkul kıymetler portföyü bazında ve kur riskini de içerecek şekilde günlük ve haftalık olarak ölçülmekte ve Banka Üst Düzey Risk Komitesi'ne raporlanmaktadır. Banka Üst Düzey Risk Komitesi piyasa riski ile ilgili olarak limitler belirlemektedir ve piyasa koşullarına göre sürekli olarak limitler gözden geçirilmektedir. Belirlenen limitlerin uygulanması yetki sınırlandırmalarına tabi tutulmakta ve böylece kontrol etkinliği artırılmaktadır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 36 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

36.1.1.5 Riske Maruz Değer (devamı)

RMD analizleri, senaryo analizleri ve stres testleri ile desteklenerek beklenmedik ve gerçekleşme olasılığı düşük ancak etkisi büyük olayların ve piyasalardaki dalgalanmaların etkilerini de göz önünde bulundurmaktadır. Model çıktılarının geriye dönük testleri düzenli olarak yapılmaktadır.

"Standart metotda göre piyasa riski, menkul kıymetler portföyü bazında ve Grubun kur riskini de içerecek şekilde günlük ve haftalık olarak ölçülmekte ve üst düzey yönetime raporlanmaktadır.

36.1.2 Sermaye Risk Yönetimi

Sermayeyi yönetirken Grup'un hedefleri, ortaklarına getiri, diğer hissedarlara fayda sağlamak ve sermaye maliyetini azaltmak amacıyla en uygun sermaye yapısını sürdürmek için Grup'un faaliyette bulunabilirliğinin devamını korumaktır.

Sermaye yapısını korumak veya yeniden düzenlemek için Grup ortaklara ödenecek temettü tutarını belirler, yeni hisseler çıkarabilir ve borçlanmayı azaltmak için varlıklarını satabilir.

Grup sermayeyi net borç/yatırılan sermaye oranını kullanarak izlemektedir. Net borç, hazır değerlerin ve vergi yükümlülüklerinin (cari dönem ve ertelenmiş vergi yükümlülükleri) toplam yükümlülük tutarından düşülmesiyle hesaplanır.

31 Aralık 2019 ve 2018 tarihleri itibarıyla net borç/yatırılan sermaye oranı aşağıdaki gibidir:

Bin TL	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Toplam borçlar	339.870.436	315.290.475
Nakit ve nakit benzerleri	22.447.203	23.657.667
Net borç	317.423.233	291.632.808
Özkaynak	66.477.443	56.395.796
Yatırılan sermaye(*)	383.900.676	348.028.604
Net borç/yatırılan sermaye oranı	83%	84%

(*) Yatırılan sermaye, özkaynak ve net borç toplamından oluşmaktadır.

DİPNOT 37 - FİNANSAL ARAÇLAR

Finansal araçların gerçeğe uygun değeri

Finansal araçların tahmini makul değerleri, Holding, Bağlı Ortaklıkları ve Müşterek Yönetime Tabi Ortaklıkları tarafından mevcut piyasa bilgileri ve uygun değerlendirme yöntemleri kullanılarak belirlenmiştir. Ancak, makul değer tahmininde piyasa verilerinin yorumlanmasında takdir kullanılır. Sonuç olarak, burada sunulan tahminler, Grup'un cari bir piyasa işleminde elde edebileceği değerlerin göstergesi olmayabilir.

Grup'un makul değeri belirlenebilen finansal araçların makul değerlerinin, tahmininde aşağıdaki yöntem ve varsayımlar kullanılmıştır:

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 37 - FİNANSAL ARAÇLAR (Devamı)

Finansal araçların gerçeğe uygun değeri (devamı)

Finansal varlıklar

Dönem sonu kurlarıyla çevrilen döviz cinsinden olan bakiyelerin makul değerlerinin, kayıtlı değerlerine yaklaştığı kabul edilmektedir.

Kasa ve banka ve banka mevduatları dahil, maliyet bedeli ile gösterilen finansal varlıkların makul değerlerinin, kısa vadeli olmaları ve alacak kayıplarının ihmal edilebilir olması dolayısıyla kayıtlı değerlerine yaklaştığı kabul edilmektedir. Menkul kıymet yatırımlarının makul değerleri bilanço tarihindeki piyasa fiyatları esas alınarak tahmin edilmiştir.

Ticari alacaklar etkin faiz yöntemi kullanılarak iskonto edilmiş maliyetleri üzerinden değerlenmekte ve ilgili beklenen kredi zararları ile birlikte kayıtlı değerlerinin makul değerlerine yaklaştığı kabul edilmektedir.

Finansal yükümlülükler

Banka kredileri ve diğer parasal yükümlülüklerin makul değerlerinin, kısa vadeli olmalarından dolayı kayıtlı değerlerine yaklaştığı kabul edilmektedir.

Döviz cinsinden olan uzun vadeli krediler dönem sonu kurlarından çevrilir ve bundan dolayı makul değerleri kayıtlı değerlerine yaklaşmaktadır.

Ticari borçlar etkin faiz yöntemi kullanılarak iskonto edilmiş maliyetleri üzerinden değerlenmekte ve bu şekilde kayıtlı değerlerinin makul değerlerine yaklaştığı kabul edilmektedir.

Türev araçlar

Yabancı para ve faiz swapları ile vadeli döviz alım-satım sözleşmelerinin makul değerleri bilanço tarihindeki piyasa fiyatları esas alınarak tahmin edilmiştir.

Bankacılık endüstriyel bölümüne ait finansal varlık ve yükümlülüklerin 31 Aralık 2019 ve 2018 tarihleri itibarıyla kayıtlı ve makul değerleri aşağıdaki gibidir:

Grup'un finansal varlık ve yükümlülüklerinin gerçeğe uygun değere ilişkin sınıflamaları aşağıdaki gibidir:

- Seviye 1: Aktif piyasalardaki kayıtlı (düzeltilmemiş) fiyatlara dayanan;
- Seviye 2: Doğrudan (aktif piyasadaki fiyatlar aracılığıyla) ya da dolaylı olarak (aktif piyasalardaki fiyatlardan türetilmek suretiyle) gözlemlenebilir nitelikteki verilere dayanan;
- Seviye 3: Gözlemlenebilir piyasa verilerine dayanmayan.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 37 - FİNANSAL ARAÇLAR (Devamı)

Finansal araçların gerçeğe uygun değeri (devamı)

Bankacılık

Grup'un, bankacılık endüstriyel bölümüne ait 31 Aralık 2019 ve 2018 tarihi itibarıyla varlık ve yükümlülüklerinin makul değerleri aşağıdaki gibidir:

Cari Dönem - 31 Aralık 2019	1. Seviye	2. Seviye	3. Seviye	Toplam
Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kâr/Zarar'a Yansıtılan Finansal Varlıklar				
- Devlet Borçlanma Senetleri	274.722	-	-	274.722
- Sermayede Payı Temsil Eden Menkul Değerler	232.764			232.764
- Diğer Finansal Varlıklar	58.216	401	6.723.419	6.782.036
Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan Finansal Varlıklar				
- Devlet Borçlanma Senetleri	51.703.078	-	-	51.703.078
- Diğer Finansal Varlıklar	13.803.815	2.017.553	-	15.821.368
Türev Finansal Varlıklar				
- Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan	-	2.127.012	-	2.127.012
- Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar ve ya Zarara Yansıtılan	774	14.500.878	-	14.501.652
Krediler	-	217.391.953	-	217.391.953
İtfa Edilmiş Maliyeti İle Ölçülen Finansal Varlıklar (Net)				
- Devlet Borçlanma Senetleri	14.030.740	-	-	14.030.740
- Diğer Finansal Varlıklar	1.534.785	-	-	1.534.785
Toplam Varlıklar	81.638.894	236.037.797	6.723.419	324.400.110
Türev Finansal Yükümlülükler				
- Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan	-	901.104	-	901.104
- Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar ve ya Zarara Yansıtılan	311	8.160.558	-	8.160.869
Gerçeğe Uygun Değerinden Gösterilen Finansal Yükümlülükler				
- Müşteri Mevduatları	-	198.306.881	-	198.306.881
-Bankalararası para piyasası mevduatları, alınan fonlar ve borçlanma senetleri	-	54.084.626	-	54.084.626
Toplam Yükümlülükler	311	261.453.169	-	261.453.480

(*) 3. Seviye olarak değerlendirilen kredinin gerçeğe uygun değeri, çeşitli değerleme yöntemleri içeren çalışma sonuçlarına istinaden belirlenmiştir. Söz konusu değerleme çalışmasında yer alan temel varsayımlardaki olası değişiklikler kredinin taşınan değerini etkileyebilmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 37 - FİNANSAL ARAÇLAR (Devamı)

Finansal araçların gerçeğe uygun değeri (devamı)

Bankacılık (devamı)

Önceki Dönem - 31 Aralık 2018	1. Seviye	2. Seviye	3. Seviye	Toplam
Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kâr/Zarar'a Yansıtılan Finansal Varlıklar				
- Devlet Borçlanma Senetleri	10.113	-	-	10.113
- Sermayede Payı Temsil Eden Menkul Değerler	150.684	-	-	150.684
- Diğer Finansal Varlıklar	18.020	-	6.690.208	6.708.228
Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan Finansal Varlıklar				
- Devlet Borçlanma Senetleri	36.502.564	-	-	36.502.564
- Diğer Finansal Varlıklar	6.623.702	1.219.810	-	7.843.512
Türev Finansal Varlıklar				
- Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan	-	1.989.608	-	1.989.608
- Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar ve ya Zarara Yansıtılan	1.371	20.697.637	-	20.699.008
Krediler	-	206.599.559	-	206.599.559
İtfa Edilmiş Maliyeti İle Ölçülen Finansal Varlıklar (Net)				
- Devlet Borçlanma Senetleri	9.411.205	-	-	9.411.205
- Diğer Finansal Varlıklar	2.803.897	-	-	2.803.897
Toplam Varlıklar	55.521.556	230.506.614	6.690.208	292.718.378
Türev Finansal Yükümlülükler				
- Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan	-	644.958	-	644.958
- Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar ve ya Zarara Yansıtılan	248	12.286.264	-	12.286.512
Gerçeğe Uygun Değerinden Gösterilen Finansal Yükümlülükler				
- Müşteri Mevduatları	-	159.253.841	-	159.253.841
-Bankalararası para piyasası mevduatları, alınan fonlar ve borçlanma senetleri	-	60.380.409	-	60.380.409
Toplam Yükümlülükler	248	232.565.472	-	232.565.720

(*) 3. Seviye olarak değerlendirilen kredinin gerçeğe uygun değeri, çeşitli değerlendirme yöntemleri içeren çalışma sonuçlarına istinaden belirlenmiştir. Söz konusu değerlendirme çalışmasında yer alan temel varsayımlardaki olası değişiklikler kredinin taşınan değerini etkileyebilmektedir.

Aşağıdaki tabloda 3. Seviyedeki finansal varlıkların hareket tablosuna yer verilmiştir:

	31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Dönem başı bakiyesi	6.690.208	-
Alışlar	-	-
İtfa veya Satış	-	-
Değerleme Farkı	759.654	-
Transfer	(726.443)	6.690.208
Dönem sonu Bakiyesi	6.723.419	6.690.208

Teşkilatlanmış piyasalarda işlem görmeyen ve gerçeğe uygun değerleri güvenilir bir şekilde belirlenemeyen gerçeğe uygun değeri diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal varlıklarda sınıflandırılan hisse senetleri, maliyet bedelleri üzerinden, varsa, değer kaybı ile ilgili karşılık düşüldükten sonra konsolide finansal tablolara yansıtılmıştır. Cari yılda ve geçmiş yılda seviyeler arasında herhangi bir transfer olmamıştır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARI İLE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 37 - FİNANSAL ARAÇLAR (Devamı)

Finansal araçların sınıfları ve gerçeğe uygun değerleri

31 Aralık 2019	Not	İtfa Edilmiş Maliyeti Üzerinden Değerlenen Finansal Yatırımlar	Krediler ve alacaklar (nakit ve nakit benzerleri dahil)	Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansılan	İtfa edilmiş değerinden gösterilen finansal yükümlülükler	Defter değeri	Gerçeğe uygun Değeri
Finansal varlıklar							
Nakit ve nakit benzerleri	5	-	22447203	-	-	22.447.203	22.447.203
Ticari alacaklar	8	-	1.625.436	-	-	1.625.436	1.625.436
Diğer finansal varlıklar (*)	6,9	15.566.111	5.792.542	67.524.446	-	88.883.099	88.894.295
Finans sektörü faaliyetlerinden alacaklar	30	-	217.391.953	-	-	217.391.953	228.831.850
Finansal yükümlülükler							
Finansal borçlar	7	-	-	-	58.084.781	58.084.781	58.084.781
Ticari borçlar	8	-	-	-	3.995.658	3.995.658	3.995.658
Diğer finansal yükümlülükler (**)	9	-	-	-	9.452.894	9.452.894	9.452.894
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar	31	-	-	-	252.391.507	252.391.507	252.169.296
31 Aralık 2018							
Finansal varlıklar							
Nakit ve nakit benzerleri	5	-	23.657.667	-	-	23.657.667	23.657.667
Ticari alacaklar	8	-	2.137.062	-	-	2.137.062	2.137.062
Diğer finansal varlıklar (*)	6,9	12.215.183	4.838.694	44.359.853	-	61.413.730	61.056.630
Finans sektörü faaliyetlerinden alacaklar	30	-	206.599.559	-	-	206.599.559	196.887.883
Finansal yükümlülükler							
Finansal borçlar	7	-	-	-	65.764.148	65.764.148	65.764.148
Ticari borçlar	8	-	-	-	3.372.749	3.372.749	3.372.749
Diğer finansal yükümlülükler (**)	9	-	-	-	8.515.006	8.515.006	8.515.006
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar	31	-	-	-	219.634.250	219.634.250	218.872.618

(*) Diğer finansal varlıklar, diğer alacaklar, gerçeğe uygun değeri diğer kapsamlı gelire yansıtılan menkul kıymetler, vadeli mevduatlar ve itfa edilmiş maliyeti üzerinden değerlendirilen tutulacak menkul kıymetlerden oluşmaktadır.

(**) Diğer finansal yükümlülükler diğer borçlardan oluşmaktadır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 38 - RAPORLAMA DÖNEMİNDEN SONRAKİ OLAYLAR

Grup’un bağlı ortaklıklarından Akbank’a Hazine ve Maliye Bakanlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü tarafından, Sigortacılık Kanunu’nun 32. maddesi ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine aykırılık nedeniyle; 94.703.256 Tam TL idari para cezası uygulanmasına ve sigorta aracılığı faaliyetinin 15 gün süre ile 30 Ocak 2020 ile 13 Şubat 2020 tarihleri arasında geçici olarak durdurulmasına karar verilmiştir. İdari para cezası 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun 17/6. maddesi gereğince %25 peşin ödeme indiriminden yararlanılarak 18 Şubat 2020 tarihinde ödenmiştir.